1925-

Шлях Коопэрацыі

Бюлетэнь

Цэнтральнага коопэрацыйнага савету БССР

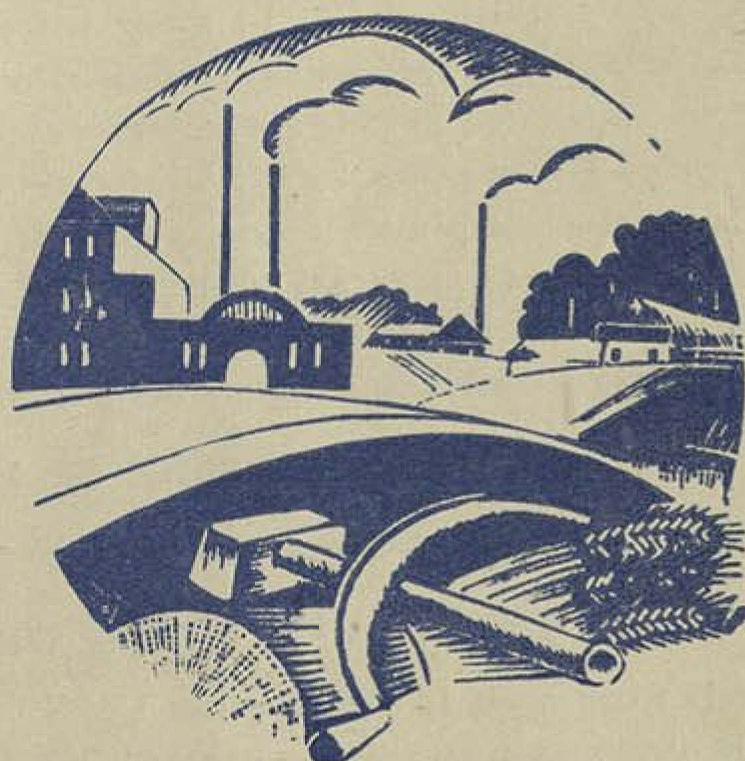

-1928

Юбілейны

№ 6 (66)
КРАСАВІК
МЕНСК
1928

ЗЬМЕСТ

Стар.

ПРОЛЕТАРЫ ЎСІХ КРАЁЎ, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

ШЛЯХ КООПЭРАЦЫІ

ШТОМЕСЯЧНЫ БЮЛЕТЭНЬ
ЦЭНТРАЛЬНАГА
КООПЭРАЦЫЙНАГА САВЕТУ БССР

4-ы ГОД ВЫДАНЬНЯ

№ 6 (66)
КРАСАВІК
1928 года

МЕНСК

ГЛАВЛИТ № 1312, Гомель.
ЗАКАЗ № 2445—1600 ЭКЗ.
ТИП. „ПОЛЕСПЕЧАТЬ“

ПРЫВІТАНЬНІ
ДА НАШАГО 3-ГАДОВАГА ЮБІЛЕЮ

СПАЖЫВЕЦКАЙ КООПЭРАЦЫІ

Праўленьне Белкоопсаюзу горача вітае кіруючы орган коопэрацыі Беларусі—бюлетэнь „Шлях Коопэрацыі“.

Аб'яднаны орган беларускай коопэрацыі на працягу 3 гадоў свайго існаваньня на сваіх старонках пасьпяхова асьвятляў вопыт, мэтоды працы і шляхі далейшага разьвіцьця коопэрацыйнага будаўніцтва. „Шлях Коопэрацыі“ зьяўляецца верным памочнікам нізавых коопэрацыйных работнікаў і актыву ў справе кіраўніцтва з году ў год усё ўзрастаючай коопэрацыйнай гаспадаркай.

Жадаем і ў далейшым „Шляху Коопэрацыі“ расьці і разьвівацца і змагацца за паляпшэньне працы коопэрацыі, змагацца з усякімі перашкодамі на шляху будаўніцтва савецкай коопэрацыі.

Праўленьне Белкоопсаюзу.

РАБОЧАЙ КООПЭРАЦЫІ

Дальнейшее социалистическое строительство требует новых кадров вполне подготовленных работников. Борьба за культурного цивилизованного кооператора в настоящее время приобретает особую остроту.

Кооперативный журнал „Шлях Коопэрацыі“ с первого момента своего возникновения поставил перед собой задачу поднять культурный уровень кооперативного актива, и надо сказать, что к своему трехлетнему юбилею в этом отношении имеет большие заслуги.

Нет того кооперативного уголка, где бы не читался „Шлях Коопэрацыі“. „Шлях Коопэрацыі“ стал серьезным руководящим органом кооперативного актива, и надо бесспорно признать, что он значительно способствует расширению кругозора кооперативного актива.

Пожелаем же, чтобы этот журнал, став не только органом кооперативного актива, но и всех кооперированных масс, и в дальнейшем шел по намеченному пути, способствуя под'ему культурного уровня кооперативных работников и улучшению работы кооперации.

Белрабсекция.

СЕЛЬСКА-ГАСПАДАРЧАЙ КООПЭРАЦЫІ

Праўленьне і супрацоўнікі Белсельсаюзу ў дзень трэцяй гадавіны часопісу „Шлях Коопэрацыі“ шлюць яму сваё гарачае прывітаньне.

Мы ведаем, што 3-гадовае існаваньне часопісу пры маладосьці нашай коопэрацыі, культурнай адсталасьці насельніцтва, адсутнасьці сродкаў і шырокага кадру коопкораў,—гэта 3 гады заўзятай працы ў справе будаўніцтва нашай коопэрацыі.

Мы ўпэўнены, што і ў далейшым часопіс будзе з посьпехам прадаўжаць сваю карысную працу. Жадаем яму поўнага посьпеху.

Белсельсаюз.

САМАТУЖНА-ПРАМЫСЛОВАЙ КООПЭРАЦЫІ

Заслуги журнала перед кустарями Белоруссии выявляются в пробуждении кооперативной мысли и подготовке актива для руководства кредитно-промысловыми т-вами и артелями.

Журнал сумел создать вокруг себя сеть корреспондентов и своевременно реагировать на недочеты, подготовляя кооперированную массу трудящихся к проводимым центрами кооперации БССР кампаниям.

Наши пожелания юбиляру—достигнуть широкого рядового читателя, воспитать активиста-кооператора, уделять еще больше статей вопросам кооперативной политики партии и кооперативного просвещения, печатать на национальных языках статьи, имеющие особое значение для кооперации, и вести под руководством коммунистической партии широкие массы по „Шляху Коопэрацыі“.

Правление и актив белорусской
кустарно-промысловой кооперации.

БЕЛАРУСКАГА АДДЗЯЛЕНЬНЯ ЎСЕКАБАНКУ

Трохгодзьдзе існаваньня часопісу „Шлях Коопэрацыі“ Беларусі мае свае дасягненьні як з боку свайго зьместу, гэтак і па абслугоўваньні падпішчыкаў. Аб часопісу „Шлях Коопэрацыі“ магчыма пачуць ня толькі ў рэдакцыі выданьня, як гэта было раней з выданьнем спажывецкай коопэрацыі „Беларускі Коопэратар“, але аб ім ведае кожны сталы коопэратар селянін, яго пачынаюць ужываць і нашы хаты-чытальні.

Трэба пажадаць, каб да 4-годзьдзя часопіс „Шлях Коопэрацыі“ мела кожная хата-чытальня, каб па ім выхоўваліся будучыя коопэратары, каб ён зрабіўся настольнаю кнігаю кожнага пайшчыка.

Беларускае аддзяленьне Ўсекабанку.

РЭДАКЦЫІ ГАЗЭТЫ „СПАЖЫВЕЦКАЯ КООПЭРАЦЫЯ“

Рэдакцыя газэты „Спажывецкая Коопэрацыя“ шле сваё прывітаньне бюлетэню „Шлях Коопэрацыі“ і выказвае цьвёрдую ўпэўненасьць, што сумесная праца „Шляха“ і „Спажывецкай Коопэрацыі“ будзе і ў далейшым дапамагаць коопэраваньню працоўнага насельніцтва і ўцягненьню яго ў практычную работу коопэрацыі.

Жадаем посьпеху ў нашай сумеснай працы.

Адказны рэдактар газэты „Спажывецкая Коопэрацыя“ *Гарноўскі.*

ГОМЕЛЬСКАГА ЦЕНТРАЛЬНАГА РАБОЧАГА КООПЭРАТЫВУ

В сравнительно молодой кооперативной системе БССР издание печатного руководящего органа, охватывающего все виды кооперации, является большим достижением.

„Шлях Коопэрацыі“ своим трехлетним преемственным существованием доказал свою жизненность и полезность в деле воспитания большой армии кооперативных работников и кооперативного актива БССР.

Введение в журнал специального справочного отдела увеличило значимость журнала для практических работников кооперации.

Желаем юбиляру продолжать свое полезное дело, вовлекая в свою орбиту новые кадры культурных кооператоров.

Правление Гомельского Центрального Рабочего Кооператива.

КАТЭДРЫ КООПЭРАЦЫІ БЕЛДЗЯРЖУНІВЭРСЫТЭТУ

Катэдра коопэрацыі Белдзяржунівэрсытэту горача вітае бюлетэнь „Шлях Коопэрацыі“—як аб‘яднаны ворган усяе коопэрацыі БССР—у дзень яго трохгадовага юбілею.

Выходзячы з таго, што пачаўшаеся другое дзесяцёхгодзьдзе з моманту Кастрычнікавай рэволюцыі павінна ісьці пад сьцягам якаснага паляпшэньня як ужо дасягнутых, гэтак і зноў заваёўваемых коопэрацыяй на гаспадарчым фронце колькасных пабед і дасягненьняў,—катэдра коопэрацыі Белдзяржунівэрсытэту лічыць, што гэтыя якасныя паляпшэньні не могуць быць дасягнуты без падняцьця культурнага ўзроўню як коопэрацыйных працаўнікоў, гэтак і шырокіх мас коопэраванага насельніцтва.

Адным з шляхоў падвышэньня культурнасьці коопэратара зьяўляецца яго спэцыяльны коопэрацыйны друк.

У зьвязку з гэтым катэдра лічыць надзвычайна каштоўным, карысным і жыцьцёва-неабходным існаваньне спэцыяльнага ўсебеларускага коопэрацыйнага часопісу, якім зьяўляецца юбіляр — „Шлях Коопэрацыі“.

Улічваючы бязупыннае ўзрастаньне тыражу і колькасьць падпісчыкаў часопісу, што сьведчыць аб тым правідловым посьпеху, які завербаваў сабе юбіляр сярод коопэрацыйных працаўнікоў БССР,—катэдра коопэрацыі Белдзяржунівэрсытэту жадае юбіляру далейшага посьпеху ў сэнсе праніканьня ў шырокія коопэрацыйныя колы як коопэрацыйных працаўнікоў, гэтак і коопэраваных мас насельніцтва.

Улічваючы характар пачаўшагася другога дзесяцёхгодзьдзя Кастрычніку, як эпохі культурнай рэволюцыі і будаўніцтва соцыялізму ў СССР,—катэдра лічыць сваім доўгам пажадаць юбіляру, каб ён патрапіў на сваіх старонках яшчэ паўней, чым да гэтага часу, здавальняць запытаньні і культурныя патрэбы беларускага коопэратара. У прыватнасьці юбіляру неабходна:

1) больш шырока асьвятляць пытаньні колектывізацыі сялянскай гаспадаркі;

2) удзяліць спэцыяльнае месца пытаньням коопэрацыйнай асьветы і адукацыі (пастаноўцы вывучэньня коопэрацыі ў розных ВУЗ'ах, тэхнікумах, прафшколах, курсах і г. д.);

3) больш месца адводзіць пытаньням практыкі і тэхнікі коопэрацыйнага будаўніцтва і коопэрацыйнай працы;

4) часьцей асьвятляць працу коопэрацыйных організацый іншых рэспублік Саюзу ССР і капіталістычнага Захаду, і

5) увесьці сталы аддзел „Бібліографіі коопэрацыйнай літаратуры“.

З коопэрацыйным прывітаньнем

Загадчык катэдры коопэрацыі факультэту праўгасу БДзУ

доцэнт *С. Л. Пэўзнэр.*

ІНСТРУКТАРСКАЙ НАРАДЫ СПАЖЫВЕЦКАЙ КООПЭРАЦЫІ ГОМЕЛЬШЧЫНЫ

Інструктарская нарада Гомельскага саюзу спажывецкіх таварыстваў вітае 3-годзьдзе існаваньня органу беларускай коопэрацыі.

Маладая, яшчэ недастаткова ўзмацніўшаяся, спаж. коопэрацыя Беларусі асабліва мае патрэбу ў сваім органе, які-б асьвятляў асаблівасьці коопэрацыі нашай рэспублікі і даваў кірунак для нашай бягучай практычнай працы

Мы лічылі-б неабходным, каб у часопісе паўней асьвятляліся пытаньні інструктарскай працы.

Жадаем часопісу далейшага разьвіцьця.

З таварыскім прывітаньнем

Старшыня нарады *Высакінскі.*

---

900 ПАЙШЧЫКАЎ—РАБОЧЫХ СЕРНІКАВАЙ Ф-КІ „ЧЫРВОНАЯ БЯРЭЗІНА“

„Коопэрацыйнае Жыцьцё“—„Шлях Коопэрацыі“ всегда был источником, указателем и путеводителем в повседневной работе коопактива в деле строительства кооперации. Журнал „Коопэрацыйнае Жыцьцё“ при своем существовании читался всем коопактивом и широкими массами рабочих, журнал же „Шлях Коопэрацыі“, хотя и не рассчитан на широкие массы, все же интерес к нему не упал. Одно наше пожелание, чтобы редакция в дальнейшем уделяла больше внимания рабочей кооперации, помещая руководящие статьи по вопросу о работе и задачах коопактива.

Пожелаем же нашему руководящему органу—журналу „Шлях Коопэрацыі“ плодотворной работы и выполнения тех деловых предложений, которые будут внесены.

Коопактив ф-ки „Кр. Березина“.

א קאאפעראטיווער גערים

פון קוסטארן-ארטעלן דעם „שליאך קאָאָפעראציע“ צום דריי-יאָריקן יובילײ פון זיין עקזיסטענץ.

דער שנעלער טעמפּ פון קאָאָפערירונג אין די ארטעלן האָט ארויסגעשטעלט א נייעם אקטיוו פון אָנפירער פון די געווערב קאָאָפעראטיוון אף די ערטער. בילדן, פירן, לערנען, אנווייזן, ווי צו אנפירן מיט דער ארטעל, ערקלערן אלע מאָמענטן פון טאָג-טעגלעכער ארבעט פון קוסטארן קאָאָפעראציע און אלגעמיינע פּאָליטישע קאָאָפעראַטיווע פראגן— דאָס אלץ דארף טאָן דער צענטראלער אָרגאַן פון ווייסרוסלענדישער קאָאָפעראַציע— „שליאך קאאפעראציע“.

ביז היינט איז נאָך ווייניק געדרוקט געווען וועגן קוסטארן קאָאָפעראציע, און דאס איז איינער פון די שווערע פונקטן, פאר וואס דער זשורנאל האָס ניט אינגאנצן דערגרייכט דעם ברייטן לעזער.

אפן שוועל פון 4 יאָר פון דער עקזיסטענץ פון „שליאך קאָאָפעראציע“ ווינשן מיר ערפאלג אין דער ארבעט פון פארשפרייטן קאָאָפעראטיווע וויסנשאפט אין די מייכעס פון די האָרעפּאַשניקעס פון ווייסרוסלאנד.

לעבן זאָל דער צוזאמענבונד פון די האָרעפּאשניקעס מיט דעם ארבעטער קלאַס, וועלכע אונטער דער אָנפירונג פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי גייען צום סאָציאליזם.

שוסטער-ארטעל „רעקאָרד“.
קאָיידאַנאָווער שוך-צונאָטמאכער ארטע „ארבעט“.
מינסקער שניידער ארטעל „ארבעטער“.
מינסקער צונאָטמאכער ארטעל „ארבעט“.
מינסקער ארטעל פון טעכנישע-כעמישער פּראָדוקציע „פּאָרווערטס“.

В. ФАМІЦКАГА

Консультант Цэнтрасаюзу

Редакцию и работников „Шляха Коопэрацыі“ искренне приветствую в день трехлетия существования руководящего органа белорусской кооперации.

Три года журнала показали, какую большую и важную работу он выполняет. Живо откликаясь на все вопросы, занимающие кооперацию и кооперативных работников, журнал сумел, по моему глубокому убеждению, найти своего читателя в широких кругах кооперативного актива Белоруссии.

Мои пожелания в день юбилея сводятся к следующему:

а) больше внимания уделить вопросам практики и техники кооперативного строительства и кооперативной работы;

б) полнее освещать работу кооперации других союзных республик, кроме БССР;

в) еще в нынешнем году удвоить тираж журнала, как равно и удвоить число выходящих книжек журнала (сделав журнал двухнедельным).

Пусть и дальше Ваш журнал неутомимо и энергично освещает шлях коопэрацыі.

В. Фомицкий.

ЧЫРВОНААРМЕЙЦА ІССЕРЛІСА

Находясь на кооперативной работе, с 1 июля 1924 г. по 1 ноября 1927 г., и состоя все время постоянным корреспондентом б. журнала „Коопэрац. Жыцьцё, впоследствии реорганизованного в „Шлях Коопэрацыі“, я в настоящее время, находясь в доблестной рабоче-крестьянской Красной армии и нося великое звание красноармейца и будущего командира запаса, считаю своим долгом поздравить наш центральный белорусский кооперативный журнал с его славным 3-летним юбилеем и с наступающим в скорости днем печати. Наш журнал за небольшой период его существования действительно справился со всеми задачами и трудностями встречаемыми им на пути. Много разных трудностей и ответственных моментов и кампаний выпало на долю нашей кооперации за последние 3 года в связи с общим развитием всего хозяйства нашей страны.

И вот здесь наш журнал постоянно приходил на помощь всем видам и системам нашей кооперации, помогая им выполнять все возложенные обязанности успешно и своевременно.

Особо важным и ценным являлся и является наш журнал для низовой сети, служа для нее как руководящим органом, так и освещающим жизнь коопцентров разных систем БССР и дающим ей возможность обменяться своим опытом в работе в своем журнале.

Более, чем когда-либо, достигает своей цели наш журнал в настоящее время, когда задачи все соответственно усложняются, когда удельный вес

нашей кооперации начинает занимать все большее место во всем социалистическом хозяйстве нашей страны, и когда все проводимые ныне кампании (сбор паевых взносов, кооперирование бедноты, посевная кампания и т. д.) достигают наибольшей важности и ответственности.

Не имея временно возможности повседневно участвовать во всей общественно-кооперативной работе и в нашем журнале, я все-ж захожу часто в Витебский окрпотребсоюз и через журнал „Шлях Коопэрацыі" ознакамливаюсь с жизнью нашей кооперации и содержанием журнала.

Реорганизация б. журнала „Коопэрацыйнае Жыцьцё" в „Шлях Коопэрацыі" вполне и своевременна и целесообразна, так как настоящий журнал содержит больше организационно-руководящего материала и больше инструктажа. Поздравляя наш журнал с его славным 3-летним юбилеем, желаю ему в дальнейшем еще более проникнуть в широкие слои кооперированных масс, помогать кооперации и в дальнейшем проводить все нынешние наиважнейшие кампании, руководить всей кооперативной работой и завоевать себе еще больше коопкоров из кооперативных работников и всего кооперированного населения.

С красноармейским и кооперативным приветом

б. коопкор (ныне военкор) *Иссерлис.*

ТРЫ ГАДЫ НАШАЙ ПРАЦЫ

А. Фікс

Да нашага 3-гадовага юбілею.

Прайшоў ўжо і трэці год з таго часу, як выйшаў у сьвет першы нумар адзінага цэнтральнага друкованага органу ўсіх відаў беларускай коопэрацыі, пад назваю „Коопэрацыйнае Жыцьцё“.

Першы нумар часопісу „Коопэрацыйнае Жыцьцё“ выйшаў у красавіку м-цы 1925 г., у самы цяжкі для ўсей коопэрацыі Саюзу час і яшчэ больш цяжкі, у прыватнасьці, для нашай беларускай коопэрацыі.

Пройдзеныя 3 гады працы па абслугоўваньні ўсей нашай значна маладой беларускай коопэрацыі складаюць цэлую эпоху ў разьвіцьці коопэрацыйнага будаўніцтва нашай рэспублікі.

Калі шпарка прасачыць гісторыю разьвіцьця і росту ўсіх коопэрацыйных сыстэм Беларусі за гэтыя 3 гады, іх цяжкае грашова-гаспадарчае і організацыйнае становішча з усімі цяжкасьцямі і цяжкімі ўмовамі працы, а галоўным чынам, да моманту узьнікненьня нашага часопісу, дык можна зусім напэўна сказаць, што гэты пэрыод прадстаўляе сабою самы цяжкі і адказны ў працы нашай коопэрацыі. Восьу гэты цяжкі для ўсіх коопэрацыйных сыстэм пэрыод яшчэ больш ярка выказалася тая крайняя патрэбнасьць у наяўнасьці адзінага для **ўсіх** відаў коопэрацыі БССР друкаванага органу, праз каторы ня толькі адна коопэрацыйная сыстэма, але і ўся Беларуская коопэрацыя цалкам змагла-б агульнымі сіламі сабе дапамагчы, мела-б магчымасьць абменьвацца вопытам свае сложнае працы, аб'яднанымі натугамі выяўляць усе яе хворыя бакі для таго, каб пазбавіцца ад памылак і ўсяго непатрэбнага, няздатнага і шкадлівага для нашага пасьпешнага коопэрацыйнага будаўніцтва. Іменна пагэтаму ўзьнікненьне нашага часопісу і зьяўлялася крайняю неабходнасьцю.

У гэтай адносіне за гэтыя 3 гады і было шмат зроблена. У гэтай цяжкой сложнай працы наш юбіляр быў заўсёды на сваім пасту. Ён ня толькі сваечасова адбіваў на сваіх старонках усе цяжкасьці гэтай працы, але і сумеснымі сіламі дапамагаў знаходзіць шляхі да яе аздараўленьня.

На старонках часопісу „Коопэрацыйнае Жыцьцё“ і бюлетэню „Шлях Коопэрацыі“ заўсёды запраўды, у натуральным відзе бяз усякіх прыкрас адбівалася жыцьцё і дзейнасьць усіх коопэрацыйных сыстэм Беларусі, яе організацыйнае, гаспадарчае і грашовае становішча як па асобных раёнах, гэтак і на ўсёй сыстэме цалкам, асьвятляліся як важнейшыя, гэтак і другарадныя пытаньні коопэрацыйнага будаўніцтва, організацыі і практыкі нашай коопэрацыйнай працы, зварочвалася вельмі сур'ёзная ўвага падрыхтоўцы да ўсіх кампаній асобных коопэрацыйных сыстэм, усяе коопэрацыі цалкам, кампаніям агульнадзяржаўнага значэньня і політычнаму моманту. Даваліся грунтоўныя нарысы аб дзейнасьці і становішчы асобных саюзаў, ЦРК і ўсяе коопэрацыйнае пэрыфэрыі. Зьмяшчаўся больш каштоўны інформацыйны, даведачна-юрыдычны, дырэктыўны і інструкцыйны матар'ял па ўсіх паасобных коопэрацыйных сыстэмах.

Побач з пытаньнямі коопэрацыйнага будаўніцтва зварочалась асаблівая ўвага на пытаньне аб зьніжэньні цэн, рацыяналізацыі і утаненьні працы коопэрацыйнага апарату.

Усякае шуканьне новых, больш удасканаленых, больш рацыянальных мэтодаў у нашай штодзённай практычнай коопэрацыйнай працы і іншыя злобадзённыя пытаньні, узрушаючыя паасобныя коопэрацыйныя сыстэмы і наогул усю коопэрацыю, заўсёды атрымоўвалі належнае асьвятленьне на старонках як часопісу „Коопэрацыйнае Жыцьцё“, гэтак і бюлетэню „Шлях Коопэрацыі“.

Цяжкае грашовае становішча ўсіх бяз выключэньня коопэрацыйных сыстэм БССР у першыя 2 гады не дазволіла яшчэ мець асобна для коопэрацыйнага актыву і асобна для абслугоўваньня коопэраванага насельніцтва спэцыяльны коопэрацыйны друк, і пагэтаму прышлося цэнтральнаму коопэрацыйнаму савету Беларусі у адным і тым жа часопісу „Коопэрацыйнае Жыцьцё“ сумяшчаць і тое і іншае, г. зн. выконваць вельмі складаную задачу па абслугоўваньні праз адзін і той самы часопіс коопэрацыйнага актыву і адначасова шырокай коопэраванай масы.

І калі мы на рубяжы 4-га году існаваньня нашага цэнтральнага друкованага органу ўсяе беларускай коопэрацыі, у дзень яго 3-гадовага юбілею, зададзімо сабе пытаньне, ці запраўды служыць ён вышэйзазначаным мэтам і наколькі ён сябе апраўдаў, як орган усіх коопэрацыйных сыстэм БССР, дык мы павінны адказаць зусім зацьвярджальна; бо аб гэтым даволі чотка сьведчаць прыведзеныя ніжэй цыфравыя даныя: 1) аб тым, на што зварочвалі ўвагу ўсе выпушчаныя да гэтага часу нумары часопісу „Коопэрацыйнае Жыцьцё“, а пазьней бюлетэню „Шлях Коопэрацыі“ і 2) цыфры ўросту колькасьці платных падпісчыкаў і выпісваемых ім паасобнікоў па асобных коопэрацыйных сыстэмах.

У ліку выпушчаных 65 нумароў выданьня з колькасьцю тыражу ў 133755 паас. было зьмешчана 2913 розных артыкулаў, прысьвечаных наступным тэмам:

НАЗВА ТЭМ	У 1925 калянд. годзе	У 1926 калянд. годзе	У 1927 калян-дарном годзе: У часопіс	У 1927 калян-дарном годзе: У бюлетэн.	У 1928 г. за 3 м-цы	Усяго
1. Агульнакоопэрацыйным	56	56	52	2	13	179
2. Па спажывецкай коопэрацыі	31	73	37	18	12	171
3. „ рабочай коопэрацыі	83	13	28	5	5	134
4. „ сел.-гасп. коопэрацыі	60	75	69	12	21	237
5. „ саматужна-прамысл. коопэрацыі	13	36	24	7	6	86
6. „ жыльлёвай коопэрацыі	2	8	23	3	6	42
7. „ коопэрацыі інвалідаў	1	6	6	1	—	14
8. Давед. інформ. і інструк. матар'ял і растлум.	95	92	78	36	20	321
9. Корэспондэнцыі з месц	318	325	460	—	—	1103
10. Розным	503	62	33	7	21	626
Усяго	**1162**	**746**	**810**	**91**	**104**	**2913**

За гэты-ж 3-гадовы пэрыод была прысьвечана асобным спэцыяльным кампаніям наступная колькасьць нумароў:

Якім кампаніям прысьвечваліся	Колькі нумароў	Якім кампаніям прысьвечваліся	Колькі нумароў
1. Справ-перавыб. камп па сыстэм.	5	13. Міжнароднаму дню коопэрацыі	5
2. Коопэраваньню і паявой кампаніі	3	14. Міжнароднаму жаночаму дню .	2
3. Загатоўчай кампаніі	5	15. Гадавіне сьмерці Леніна . . .	2
4. Зьездам і сэсіям саветаў . . .	10	16. Кастры нікавай рэволюцыі . .	3
5. Сходам упаўнаважаных	2	17. Гадавіне часопісу	3
6. Арганізац. нарадам	3	18. Дню 1-га Мая	2
7. Коопбудаўніцтва	2	19. Рэялізацыі сялянскага займу .	2
8. Коопэрацыйна-асьветнай	3	20. Барацьбе з хішчэньнямі і растр.	2
9. Сел.-гасп. крэдыту	2	21. Абароне краю і Чырвонай арміі	2
10. Пасяўной кампаніі	2	22. Сьвяту ўраджаю	1
11. Рэжыму эканоміі	2	Усяго	66
12. Зьніжэньню цэн	3		

Рост падпішчыкаў і колькасьці выпісваемых коопэрацыйнай пэрыфэрыяй платных паасобнікаў па трох пэрыодах.

	Падпішчыкаў		Паасобнікаў	
	У абсал. вел.	У проц.	У абсал. вел.	У проц.
1/X 1926 г. . .	245	100	525	100
1/X 1927 г. . .	522	217	917	178
1/IV 1928 г. . .	704	287	1150	238

Вельмі характэрна прывесьці тут толькі некалькі цыфр, якія сьведчаць аб вялізарным росьце падпішчыкаў і колькасьці самохаць выпісваемых платных паасобнікаў іменна па тых сыстэмах, якія ў адносіне выпіскі коопэрацыйнай літаратуры былі заўсёды на апошнім месцы.

	Падпішч. на 1 крас.		Проц. прыросту	Паасобн. на 1 красавіка		Проц. прыросту
	1927 г.	1928 г.		1927 г.	1928 г.	
С.-гасп. . . .	56	216	382	64	237	370
Самат.-прам. .	26	84	323	26	90	342

Цыфры росту колькасьці самаахвотных платных падпішчыкаў і колькасьці паасобнікаў бюлетэню „Шлях коопэрацыі“, выпісваемых у цяперашні час, у момант юбілею сотнямі коопэрацыйных організацый усіх сыстэм нават самых далёкіх куткоў Беларусі гавораць за тое, што наш юбіляр апраўдвае сваё прызначэньне. Усе большае павялічэньне падпішчыкаў па асобных коопэрацыйных сыстэмах, і галоўным чынам па нізавых організацыях, сьведчыць аб тым, што ён змог у значнай ступені абслугоўваць патрэбы сваіх чытачоў, зрабіцца неабходным падарожнікам кожнага практычнага коопэрацыйнага працаўніка і ўсяго коопактыву і тым самым заваяваць сабе права грамадзянства, права на далейшае самастойнае існаваньне.

Для таго, каб атрымаць падгрунтаваны лічбамі поўны малюнак аб колькасьці платных падпішчыкаў і выпісваемых імі паасобнікаў па сыстэмах, раёнах, ЦРК і нізавой сельскай сеці, прывядзем наступную таблічку:

Становішча падпіскі на бюлетэнь „Шлях Коопэрацыі“ па асобных коопсыстэмах БССР на красавік 1928 г.

АКРУГІ и РАЕНЫ	Спажывецкае коопэрацыя				Сел.-гасп.		Саматуж.-прамысл.		Іншых		Усяго	
	Саюзы і нізоўкі		ЦРК		Саюзы і нізоўкі		Саюзы і нізоўкі					
	Падп.	Экз.	Падп.	Экз.	Падп.	Экз.	Падп.	Экз.	Падпішчыкаў	Экзэмпляраў	Падпішчыкаў	Экзэмпляраў
Гомельская	114	117	1	1	19	26	2	3	35	37	171	184
Бабруйская	45	94	1	1	21	35	22	24	5	5	94	159
Віцебская	12	22	1	4	43	44	25	26	1	1	82	97
Менская	36	54	1	1	23	24	14	16	7	10	81	105
Аршанская	17	34	—	—	39	39	4	4	10	10	70	87
Магілеўская	32	37	1	1	41	41	2	2	3	3	79	84
Мазырская	10	25	—	—	23	23	4	4	7	7	44	59
Слуцкая	24	37	1	3	—	—	3	3	9	9	37	52
Барысаўскі	12	12	1	10	4	5	2	2	17	17	36	46
Полацкая	3	6	1	1	6	6	8	8	15	15	33	36
Калінінскі	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Аддзел падпсікі пошты і атпраўкі за межы	—	—	—	—	—	—	—	—	3	233	3	3
Асобныя заказы коопцэнтраў	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—
Усяго	**313**	**446**	**8**	**22**	**219**	**243**	**86**	**92**	**112**	**447**	**738**	**1250**

Прыведзеная таблічка сьведчыць, па-першае, аб тым, што бюлетэнь „Шлях Коопэрацыі“ выпісваецца многімі сотнямі коопэрацыйных арганізацый, зьверху да нізу (як кіраўнічымі цэнтрамі, так і нізавою коопэрацыйнаю сецьцю), па усіх сыстэмах і раёнах, і, па-другое, што 18,6 проц. усіх платных падпішчыкаў, ня маючых па тых ці іншых прычынах магчымасьці выпісваць бюлетэнь непасрэдна ў рэдакцыі ці праз вучастковага інструктара, зьвяртаюцца ў свае паштовыя аддзяленьні на мясцох з просьбаю аб выпісцы для іх бюлетэня „Шлях Коопэрацыі“. Аб гэтым сьведчыць цыфра—233 паасобнікі, выпісваемыя рознымі падпішчыкамі праз многалікавыя паштовыя аддзяленьні, знаходзячыяся у розных кутках нашай рэспублікі.

Гэтае вельмі радаснае зьявішча дае нам яшчэ больш праў зацьвярджаць, што бюлетэнь „Шлях Коопэрацыі“ стаў запраўды неабходным падарожнікам кожнага коопэрацыйнага працаўніка саюзу, цэрабкоопу, спаж. таварыства, сельска-гаспадарчага, крэдытнага і інш. т-ваў, а таксама саматужна-прамысловых і інш. арцеляй.

Многалікавыя прывітаньні, атрыманыя юбілярам у дзень яго трэцяй гадавіны, яшчэ лішні раз пацьвярджаюць, што, акрамя практычных коопэрацыйных працаўнікоў усіх сыстэм, бюлетэнь „Шлях Коопэрацыі“ зі вялікім інтарэсам чытаюць ў рабочым коопэрацыйным гуртку на фабрыцы, сельскім гуртку ў хаце-чытальні, у чырвонаармейскім клюбе казарме.

Выказваючы сваё шчырае здавальненьне да дню трэцяй гадавіны нашага юбіляру, вітаюць яго коопэрацыйныя цэнтры, нізавыя коопэрацыйныя організацыі, асобныя кіраўнікі коопэрацыі, прадстаўнікі коопэрацыйнае навукі (катэдра коопэрацыі БДзУ) і маса нізавога коопэрацыйнага актыву.

Цэнтр усяе рабочае коопэрацыі Беларусі—Белрабсэкцыя, вітаючы юбіляра, адбіваючы тым самым і погляд як усяе спажывецкай сыстемы Беларусі, гэтак і астатніх сыстэм, піша наступнае: „Коопэрацыйны часопіс „Шлях Коопэрацыі“ з першага моманту свайго ўзьнікненьня паставіў перад сабою задачу падняць культурны ўзровень коопэрацыйнага актыву, і трэба сказаць, што да свайго 3-гадовага юбілею ў гэтай адносіне ён мае вялікія заслугі.

Няма таго коопэрацыйнага кутка, дзе-б ня чытаўся „Шлях Коопэрацыі“. „Шлях Коопэрацыі“ зрабіўся сурёзным кіраўнічым органам коопэрацыйнага актыву, і трэба бясспрэчна прызнаць, што ён значна дапамагае пашырэньню кругазору коопэрацыйнага актыву“.

Пажадаем-жа, каб гэты часопіс стаў ня толькі органам коопэрацыйнага актыву, але і ўсіх коопэраваных мас і ў далейшым ішоў па намечаным шляху, дапамагаючы пад'ёму культурнага ўзроўню коопэрацыйных працаўнікоў і паляпшэньню працы коопэрацыі“.

Далучымся-ж і мы да гэтага прывітаньня і пажадаем нашаму юбіляру далейшых пабед на шляху да соцыялізму.

Л. Негінскі

Юбілейнае ўспаміnаньне

Год таму назад, у красавіку м-цы, прадстаўнікі Гомельшчыны ў першы раз прымалі ўдзел у работах організацыйнай нарады спажывецкай коопэрацыі БССР.

Шмат пытаньняў рэспубліканскага жыцьця спаж. сыстэмы для Гомельскіх „навічкоў“ было незнаёма, і пагэтаму яны на іх ці зусім не рэагавалі, ці рэагавалі слаба.

„Туземцы“ па шэрагу пытаньняў спрачаліся, кідаліся ў бой, ламалі коп'і,—у той час як дэлегаты толькі што „окупіраваных“ акруг праяўлялі лояльнасьць і трымаліся міравога тону.

Завойстраны былі стрэлы і навокал пытаньня аб далейшым выхадзе тагочаснага „Коопэрацыйнага Жыцьця“—папярэдніка цяперашняга „Шляха Коопэрацыі“.

„Мілітарыстычна“ настроеныя віцебчане правялі думку аб неабходнасьці выданьня спэцыяльнага друкаванага органу спажывецкай коопэрацыі.

Нехта з гамельчанаў у душы дзіваваўся, але, як належыць „новічком“ маўчаў („бо старыя знаюць, што робяць“).

Вопыт гадавых зносін з часопісам „Шлях Коопэрацыі“ пераканаў мяне, аднаго з леташніх навічкоў, што гэты часопіс і ў будучым павінен зьяўляцца органам усіх відаў коопэрацыі БССР.

Адбітак на старонках „Шляха Коопэрацыі“ становішча коопэрацыі БССР усіх сыстэм робіць часопіс больш зьмесным і цікавым, пазбаўленым „ведамсьцьвенай“ абмяжаванасьці.

Я. Трахімаў

Па новым коопэрацыйным шляху

Мінае трэці год, як расьце і шырыцца сталы пэрыодычны орган беларускай коопэрацыі.

Памятаю я яшчэ першыя крокі нашага часопісу. Колькі было нарад, размоў, сумненьняў, ці патрэбен на Беларусі свой коопэрацыйны часопіс, ці здолее ён зацікавіць коопэрацыйны актыў, ці дапаможа ён стварыць кадры „цывілізаваных“ коопэратараў, ці зможа ён фінансава вытрымаць сваё існаваньне і г. д. і г. д.

Зараз можна рашуча, з поўнай упэўненасьцю сказаць—„Шлях Коопэрацыі“ апраўдвае сваё прызначэньне.

Ён рэорганізован у мінулым годзе з шырока грамадзкага часопісу „Коопэрацыйнае Жыцьцё“ у больш ведамсьцьвены орган Цэнтральнага Коопэрацыйнага Савету БССР“, набыў больш выразны характар, са зьместам, разьлічаным на абслугоўваньне коопэрацыйных кадраў.

У такім выглядзе ён больш адпавядае і для коопэрацыйных гурткоў.

Тыя гутаркі, якія ўзьнімаліся пры заснаваньні гэтага часопісу, ды і зараз дзе-ня-дзе яшчэ ўзьнімаюцца, аб тым, ці патрэбен такі часопіс, самім жыцьцём ужо праверан. „Шлях Коопэрацыі“ ужо заваяваў свайго чытача. Ён зьяўляецца неабходнаю часткаю культурнага жыцьця кожнага мясцовага коопэратара-актывіста.

Толькі дрэнна яшчэ тое, што часопіс не згуртаваў шчыльна вакол сябе сваіх корэспондэнтаў, не знайшоў яшчэ організацыйных форм іх аб‘яднаньня.

Мала яшчэ часопіс зьвяртае ўвагі на сувязь з краязнаўчымі гурткамі, мала ўплывае на працу коопэрацыйных гурткоў.

Вельмі часта цэлы шэраг пытаньняў узьнімаецца на старонках нашага часопісу ў агульнай тэорэтычнай форме, дубліруючы пытаньні агульна саюзнай коопэрацыйнай думкі. Не разгортваецца, не ўдасканальваецца думка ў дастасаваньні да мясцовых умоў.

Трэба наш часопіс больш шчыльна ўвязаць з краязнаўчымі, з коопэрацыйнымі гурткамі.

Больш увагі вучоту мясцовых умоў. Разам з гэтым час ужо нашаму часопісу перайсьці цалкам на беларускую мову.

Яшчэ адно пажаданьне—трэба больш заахвоціць коопэрацыйны інструктаж да высоўваньня на старонках часопісу практычных меркаваньняў за паляпшэньне працы коопэрацыйных організацый і разгортваць вакол іх абмен думкамі.

Агулам жа „Шлях Коопэрацыі“ каштоўны і патрэбны для ўзмацненьня коопэрацыі БССР часопіс. Пажадаем-жа яму і на далей расьці і шырыцца, будзіць масы да колектыўнага жыцьця, каваць моцны коопэрацыйны апарат.

Фалько

Часопіс бліжэй да мас.

Часопіс „Коопэрацыйнае Жыцьцё“, маючы ўхіл больш масавы, меў магчымасьць больш пранікаць у шырокія масы рабочых—ён чытаўся, перадаваўся другому і г. д.

Пры пераходзе-ж на бюлетэнь „Шлях Коопэрацыі“ інтарэс рабочых мас пачынае паступова падаць, бо гэты часопіс разьлічан на больш „культурнага“ і „кваліфікаванага“ коопэратара. „Шлях Коопэрацыі“, які

зьяўляецца адзіным друкаваных органам усіх відаў коопэрацыі БССР, мала аддае ўвагі справе рабочай коопэрацыі і кіраўніцтву коопактывам усіх сыстэм коопэрацыі.

Маё пажаданьне, каб больш прыблізіць да мас наш бюлетэнь, павялічыўшы тыраж, больш зьвяртаць увагі на зьмяшчэньне кіраўнічых артыкулаў аб працы коопактыву, адкрыць аддзел **абмен вопытам** і аддзел **рацыяналізацыі** нашай коопэрацыі.

Трэба спадзявацца, што „Шлях Коопэрацыі" на 4-м годзе існаваньня з прадстаячымі задачамі справіцца.

П. Анучын

Назад да „Коопэрацыйнага Жыцьця"

Беларуская коопэрацыя ўсіх відаў і сыстэм у красавіку адзначае 3-ю гадавіну выданьня свайго друкаванага органу.

Менш года таму назад зачыніўся двухтыднёвы часопіс „Коопэрацыйнае Жыцьцё", а замест яго выпушчаецца месячны бюлетэнь „Шлях Коопэрацыі". „Коопэрацыйнае Жыцьцё" зачынілася як раз у той момант, калі гэты часопіс прыблізіўся да коопэрацыйнай масы і зацікавіў яго актыў.

Калі гаварыць аб недахопах нашага бюлетэню, дык перш за ўсё патрэбна заўважыць яго об'ектыўны бок: слабы кадр сталых коопкораў, а адсюль вельмі „рэдзенькі" аддзел корэспондэнцыі з месц.

Амаль што зусім ня друкуецца старонка пытаньняў і адказаў, неабходная для нізавых працаўнікоў. Часта зьмяшчаюцца артыкулы з апісаньнем працы акруговых саюзаў альбо іх сэкцый з вялізарнаю колькасьцю лічбаў і процантаў.

Бюлетэнь, як гэтакі, бязумоўна, апраўдвае сябе, але ў ім няма таго жывога, часамі маляўнічага слова, якое лепш чытаецца ўсім коопэрацыйным актывам, як гэта было ў „Коопэрацыйным Жыцьці", у яго бытавым аддзеле і наогул у корэспондэнцыі з месц.

Да трэцяй гадавіны нашага друкаванага органу патрэбна адкрыць у бюлетэні дыскусыйны лісток (наогул па пытаньнях коопэрацыйнага будаўніцтва) аб выданьні агульнымі сродкамі і сіламі свайго двухтыднёвага часопісу.

Міжнароднае пралетарскае сьвята

Першае мая—дзень агляду сіл сусьветнай арміі працы і рэволюцыі. Гэтыя сілы заўсёды зьмяняюцца, бо зьмяняюцца суадносіны сіл змагаючыхся клясаў.

У цяперашні час авангардам змагаючагася за сваё вызваленьне міжнароднага пролетарыяту зьяўляюцца Комуністычны Інтэрнацыянал і перадавы атрад апошняга—пролетарыят СССР.

Пад яго ведамам усё больш і больш узрастаючыя рэсурсы вялізарнай краіны, якая будуе соцыялістычную гаспадарку. Нявычарпальная творчая энэргія працоўных мас савецкіх рэспублік, іх посьпехі ў будаўніцтве новага жыцьця напаўняюць бадзёрасьцю і надзеяю рэволюцыйныя пролетарскія атрады тых краёў, дзе першамайскія дэмонстрацыі забаронены, дзе права на протэст супроць гвалтаў буржуазіі рабочыя купляюць цаною надзвычайных мук. Пагэтаму напады сусьветнай буржуазіі на перадавыя атрады рэволюцыйных рабочых і нянавісьць яе да аплоту сусьветнай рэволюцыі—СССР становяцца ўсё больш ярасны́мі па меры таго, як нашыя сілы ўнутры СССР мацнеюць.

У дзень міжнароднага пролетарскага сьвята мы праводзім агляд нашых сіл, нашых дасягненьняў і цяжкасьцяй.

Рабіць агляд нашых сіл унутры СССР—гэта значыць уважліва падлічваць нашы посьпехі і ня менш уважліва прыглядацца да нашых недахопаў, да цяжкай спадчыны, застаўленай нам царскім урадам.

Культурная адсталасьць, алкагалізм, хабарніцтва, безгаспадарчасьць рвачаства, расхлябанасьць у працы—гэтым стары буржуазны лад імсьціць нам і да апошняга часу.

Адзін з цэнтральных лёзунгаў першага мая—гэта змаганьне за новага чалавека, які варты соцыялістычнай эпохі, за новую культуру, якая здольна шпарка пасунуць уперад будаўніцтва соцыялізму.

Для коопэрацыі барацьба за пасілены ўздым культурнага ўзроўню шырокіх мас становіцца асабліва важнаю ў сувязі з вялізарнейшаю задачаю перабудоўлі мільённых дробных і адсталых паасобных сялянскіх гаспадарак у буйныя колектыўна-коопэрацыйныя гаспадаркі і ў сувязі з неабходнасьцю ўцягненьня ў гэтае будаўніцтва шырокіх мас беднаты і сераднякоў вёскі.

Няхай будзе міжнароднае першамайскае сьвята 1928 г. днём максымальнай мобілізацыі актыўнасьці, волі і сьвядомасьці працоўных мас СССР у справе пасьпяховага будаўніцтва нашага новага соцыялістычнага жыцьця. Няхай будзе гэты дзень днём мобілізацыі волі міжнароднага пролетарыяту да рэволюцыйных боек з міжнароднаю буржуазіяй і да канчатковай перамогі сьцягу Кастрычніка ва ўсім сьвеце.

Аксючыц

Задачы сельска-гаспадарчай коопэрацыі ў сувязі з пастановамі XV зьезду УсеКП(б)

XV зьезд усесаюзнай комуністычнай партыі ў сваёй пастанове аб працы на вёсцы па дакладзе тав. Молатава гаворыць наступнае: Пашырыць і ўзмацніць сетку коопэрацыі, маючы на ўвазе ўцягненьне ў коопэрацыю на працягу бліжэйшаго пэрыоду ўсіх бядняцкіх і большасьць серадняцкіх гаспадарак, павялічыўшы фонд коопэраваньня бедняты, і ў другой сваёй пастанове у дырэктывах па складаньні пяцёхгадовага пляну народнае гаспадаркі зьезд гаворыць: .асаблівая ўвага павінна быць удзелена коопэрацыі, перад ёй стаіць задача большага ахопу ўсё большых колаў насельніцтва; коопэрацыя павінна стаць найбольш танным апаратам па прасоўваньні тавараў ад вытворца да спажыўца, і праз організованае ўцягненьне мас у гаспадарчую працу яна павінна садзейнічаць вучоту спажывецкага вопыту насельніцтва і плянаваму здавальненьню гэтага попыту шляхам сваечасовага заказу прамысловасьці тых тавараў вытворчасьці, на якія ёсьць попыт.

У сувязі з гэтымі дырэктывамі і з тэй плянавай працай па разьвіцьці нашае народнае гаспадаркі, якую вядзе наш савецкі ўрад, коопэрацыя наогул, а сельска-гаспадарчая ў яшчэ большай ступені, набывае вельмі вялікае значэньне па плянавым разьвіцьці сельскае гаспадаркі і сувязі яе з прамысловасьцю. Выходзячы з гэтага, з боку ўсіх організацый, як урадавых, так і профэсыянальных, грамадзкіх і інш., павінна быць зьвернута больш увагі на паляпшэньне працы сельска-гаспадарчай коопэрацыі як з організацыйнага, так і матар'яльнага яе становішча, з аднага боку, бо адны коопэрацыйныя працаўнікі з гэтай складанай і адказнай працай ня справяцца. З другога боку, і сам коопэрацыйны апарат павінен яскрава выявіць тую адказнасьць, якая на яго гэтымі пастановамі ўскладзена, і ў сваёй працы больш адчуваць гэту адказнасьць, праяўляць больш уважлівасьці да тэй працы, якую ён у гэтай галіне праводзіць.

Для таго, каб уявіць сабе больш яскрава гэтыя задачы, мы прывядзем некалькі лічбаў аб становішчы ў сучасны момант с.-г. коопэрацыі, і потым папытаемся намеціць у кароткіх рысах тыя мерапрыемствы, якія патрэбна на бліжэйшы час правесьці для далейшага разьвіцьця і паглыбленьня працы с.-г. коопэрацыі. Пры чым сыстэму с.-г. коопэрацыі трэба разглядаць ня толькі, і яб сказаў ня столькі, як тавара-праводзячую сетку, што робяць некаторыя працаўнікі некаторых устаноў, і што зьяўляецца вялікай памылкай, а яе трэба разглядаць больш за ўсё з боку вытворчага, пры гэтым яна зьяўляецца і тавара-праводзячай сеткаю, але ўсё-ж пад пунктам гледжаньня вытворчага; гэта заўсёды пры разглядзе працы с.-г. коопэрацыі трэба мець на ўвазе, і тады будзе зразумела тая складаная задача, якая стаіць перад сыстэмай с.-г. коопэрацыі.

Па справаздачных матарыялах, сыстэма к канцу 1926-27 опэрацыйнага году прадстаўляе наступнае; калі ўзяць рост сеткі ўсяе сыстэмы, дык яна па гадох расла гэтак:

Гады	Чысло ўсіх коопэратываў	Проц. прыросту к папярэдн. году	З іх: вытвор. аб'ядн.	З іх: проц. прыросту к папяр. году	Удзельная вага вытв. аб'яднан. у сетцы
На 1-е кастрычніка 1924 году . . .	849	100,0	90	100,0	10,6
" " " 1925 " . . .	945	111,2	167	185,5	17,6
" " " 1926 " . . .	1013	107,2	285	164,7	27,1
" " " 1927 " . . .	1273	125,6	582	211,6	45,7

Прыведзеныя лічбы гавораць, што пры параўнаўча невялікім штогодным прыросьце агульнага ліку нізавых аб'яднаньняў, прырост вытворчых коопэратываў ідзе досыць шпаркім тэмпам. Па гадох агульны лік вытворчых аб'яднаньняў с.-г. коопэрацыі, які нас цяпер больш за ўсё цікавіць, ішоў наступным тэмпам, калі к канцу 1924 году лік таварыстваў, якія ўваходзілі ў сыстэму с.-г. коопэрацыі, складаў 90 адзінак, дык к канцу 1925 г. іх ужо было 167, у 1926 г.—285, у 1927 г. —582. Па асобных відах і па акругах мы маем наступныя лічбы:

Віды аб'яднаньняў	Бабруйская	Менская	Віцебская	Магілеўская	Мазырская	Аршанская	Полацкая	Гомельская	Усяго
Малочныя арцелі	29	25	20	21	16	15	6	14	156
Пчалаводн. т-вы	6	1	—	14	3	3	—	1	28
Садова-гародн.	4	1	3	24	—	3	1	1	37
Картоф-цёрачн.	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Ільнаводныя	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Агнятрывал. буд.	2	—	—	19	—	5	—	8	34
Мэліор. тарпян.	1	1	13	17	—	51	4	46	133
Машынныя	7	8	3	14	4	11	5	31	86
Жывёлаводныя	2	4	1	10	—	2	3	1	23
Кантрольныя	2	1	—	2	—	—	5	—	10
Насенаводныя	6	3	3	7	2	—	1	—	22
Рыбалоўныя	4	—	—	—	—	2	7	—	13
Кустарн. прамысловыя	—	—	—	—	—	1	5	8	14
Іншыя	6	—	1	—	—	4	3	10	24
Разам	**70**	**44**	**44**	**141**	**25**	**97**	**41**	**120**	**582**

Паказаныя лічбы гавораць аб тым, што вытворчыя віды аб'яднаньняў растуць больш шпаркім тэмпам, чым усе іншыя, што даказвае правільны напрамак організацыйнай працы коопэрацыі, пры чым у гэтыя лічбы не ўваходзяць колгасы, якія таксама маюць на гэта числo 416 адзінак. Калі мы зьвернем увагу на лік аб'яднаньняў па кожнай акрузе, дык як па агульным ліку аб'яднаньняў, так і па асноўных іх відах (малочныя арцелі, машынныя таварыствы, меліорацыйныя, жывёлаводныя і інш.) на першым месцы стаяць акругі Магілеўская, Гомельская, Аршанская і Бабруйская. Ва ўсіх астатніх акругах сетка вытворчых коопэратываў, у параўнаньні з указанымі, разьвіта слаба; асабліва гэта трэба аднесьці да Віцебскай і Менскай акруг, экономіка якіх пазваляла працу па вытворчым коопэраваньні насельніцтва павесьці больш шырока. Калі мы далей паглядзім рост коопэраванага насельніцтва, тут мы маем наступную картыну:

Гады	Усяго коопэравана сялянск. гаспадарак	Проц. к агульн. числу гасп. БССР	З іх: Коопэравана праз с.-г. і кр. т-вы	Проц. росту к папярэдн. году	Проц. коопэрав. к агульнаму ліку гасп.	Коопэравана праз вытв. аб'яднаньні	Рост у проц.	Проц. коопэрав. к агульнаму ліку гаспадарак
На 1-е кастрычніка 1924 г.	48074	6,04	38128	100,0	4,8	9946	100,0	1,24
" " 1925 г.	122230	15,34	108653	184,9	13,7	13577	136,5	1,64
" " 1926 г.	201721	25,32	183283	168,6	23,0	18438	135,8	2,32
" " 1927 г.	285696	35,87	252342	137,7	31,7	33354	182,3	4,17

Прыведзеныя цыфры паказваюць, што галоўная маса коопэраваных сялянскіх гаспадарак выпадае на с.-г. кр. сетку і ў вытворчых відах коопэратываў у агульнай масе гаспадарак займае нязначнае месца. Праўда, процэс вытворчага коопэраваньня з кожным годам усё ўзрастае, але гэты рост, у параўнаньні з крэдытнай сеткай, зьяўляецца нязначным. У мінулым 1927 г. яно дало больш прыметны вынік, які, аднак, адносіцца не да ўсіх відаў вытворчых аб'яднаньняў, а галоўным чынам, да малочнай коопэрацыі, якая мела ў апошні год досыць шпаркі рост; так, на 1 кастрычніка—27 г. з агульнага ліку пайшчыкаў 33.354 коопэраваных вытворчых коопэратываў на долю малочных арцеляў прыходзіцца 11.331 гаспадарка, або 34 проц., але наогул вытворчымі відамі коопэрацыі мала коопэравана сялянскіх гаспадарак; і склад самых таварыстваў яшчэ надзвычайна мелкі; сярэдні лік пайшчыкаў на 1 аб'яднаньне выказваецца у малочнай арцелі—73 гасп., у машынным таварыстве—14, жывёлаводным—28, насенаводным—47, мэліорацыйным —63, пчалаводным—42, і г. д. Гэта гаворыць аб тым, што вытворчыя коопэратывы пакуль што ня носяць масавага характару, і што праца па вытворчым коопэраваньні да гэтага часу не зьяўлялася ў нас галоўнай, а больш зварочвалася ўвагі на сетку с.-г. крэдытных. У выніку таго, што вытворчымі аб'яднаньнямі коопэравна мала сялянскіх гаспадарак, і соцыяльны склад іх пайшчыкаў зьяўляецца горшым, чым у крэдытных, калі ў с.-г. крэдытных таварыствах, па тых статыстычных даных, якія мы маем, процант беднаты складае больш 40, то ў спэцыяльных відах аб'яднаньняў ён складае ў сярэднім ня больш 20, гэта гаворыць аб тым, што мы да гэтага часу не зварочвалі тэй увагі на коопэраваньне сельскай гаспадаркі ў вытворчыя віды коопэрацыі, якую трэба на гэта зьвярнуць, а лік самых коопэрацыйных адзінак гаворыць аб тым, што сельска-гаспадарчае насельніцтва зацікаўлена ня менш у вытворчых відах коопэрацыі, чым у сельска-гаспадарча-крэдытных.

Да гэтага часу яшчэ многа коопэрацыйных адзінак не ўваходзяць у члены сыстэмы с.-г. коопэрацыі і, такім чынам, лічацца так званымі „дзікімі". Гэта тлумачыцца тым, што цэлы шэраг коопэрацыйных аб'яднаньняў вытворчай коопэрацыі, як, напрыклад, мэліорацыйныя таварыствы, хоць і зьяўляюцца вельмі патрэбнымі з боку гаспадарчага падняцьця сельскай гаспадаркі, але па сваёй гаспадарчай дзейнасьці яны вельмі мала зьвязаны з сыстэмай коопэрацыі, інструктаж жа для іх абслугоўваньня патрэбен вялікі, а адгэтуль вывад, што саюзы, акрамя страт на інструктарскі апарат, ад іх нічога ня маюць і іх уцягненьнем у сетку не зацікаўлены, і трэба сказаць, што яны пагэтаму працуюць вельмі дрэнна, і патрэбна ўсе тыя коопэратывы, у тым ліку і мэліорацыйныя таварыствы, якія зьяўляюцца гаспадарча-жыцьцёвымі, саюзам уцягнуць у сыстэму і ўзяць пад сваё абслугоўваньне, а дзяржава павінна памагчы сродкамі на ўтрыманьне інструктарскага апарату для абслугоўваньня гэтых відаў аб'яднаньняў. Многа з іх, асабліва мэліорацыйныя таварыствы, працуюць дрэнна альбо і зусім да працы не прыступілі, а значацца толькі на паперы, гэтакія коопэратывы трэба зусім ліквідаваць, бо яны ўтвораны бяз усякай экономічнай падставы і зьяўляюцца непатрэбнымі, ды пры тым яшчэ атрымліваюць крэдыт, гэты крэдыт неправідлова скарыстоўваюць, і ёсьць небясьпека нават у яго звароце.

Калі мы цяпер зьвернемся да гаспадарчай дзейнасьці паасобных відаў первічнай коопэрацыі, тут мы маем наступныя лічбы: сельска-гаспадарчая крэдытная сетка, якая зьяўляецца самай экономічна крэпкай і вядзе самую большую працу ў сыстэме с-г коопэрацыі, галоўную яе працу—крэдыт, снабжэньне і збыт, то абароты яе ў 1926-27 г. параўнальна з 1925-26 г. выглядаюць так: калі абарот па крэдыце, альбо,

вярнее, сума выдадзеных пазык у 1925-26 г. складаў—5.948.000 руб., то ў 1926-27 г. гэта сума павялічылася да 10.946.000 руб., снабжэнчаскія опэрацыі—ў 1925-26 г. складалі—4.961.000 руб., а ў 1926-27 г.—7.432.000 р., збытавыя опэрацыі—у 1925-26 г. складалі суму—3.247.000 р., а ў 1926-27 г.—5.043.000 руб., увесь зварот у 1925-26 г. складаў—14.157.000 руб., а ў 1926-27 г.—22.723.000 руб.

З прыведзеных даных відаць, што аб'ём опэрацый за 1926-27 опэрацыйны год павялічыўся супроць опэрацый 1925-26 г. на 61 проц.

Наступны від коопэрацыі па сваёй гаспадарчай моцнасьці—гэта малочныя арцелі; уся сетка малочных арцеляў, у ліку 156 адзінак, у пачатку бягучага году мела 177 заводаў па пераапрацоўцы малочнай продукцыі. Даныя-ж, характарызуючыя работу, маюцца толькі па 18 арцелях і па належачых ім 92 заводах. Па ўказаных арцелях пасгупіла за год малака 8.623.000 кгр., на суму 724.000 р.; з гэтай колькасьці прададзена цэльным малаком 2.319.000 кгр., на суму 258.000 р., і пераапрацована на масла і сыр 6.303.000 кгр., на суму 465.000 руб. Па ўдзельнай вазе ў агульным звароце малака першае месца займае Менская акруга, потым Віцебская, далей Магілеўская і Гомельская; па нагрузцы-ж на адну арцель на першым месцы стаяць Віцебская і Менская акругі і потым Мазырская і Гомельская. Не гаворачы ўжо аб тым, што і ў гэтых саюзах нагрузка малаком арцеляў недастатковая для нормальной іх работы, і яна надзвычайна нізкая ў саюзах Бабруйскім, Аршанскім і Полацкім, рэалізацыя малака ў цэльным відзе складае 27 проц., астатняе пушчана у пераапрацоўку; найбольш шырока разгорнута праца па цэльным малаку ў вакругах Менскай і Гомельскай, некалькі слабей у Віцебскай і Бабруйскай, і амаль што зусім адсутнічае у Полацкай і Мазырскай.

Надта ненормальнае зьявішча, наглядаецца ў рабоце арцеляў Віцебскай акругі, дзе з 2.943 коопэраваных сялянскіх гаспадарак здавалі арцелям малако толькі 1.504 гаспадаркі, або 51 проц., і гэта пры тэй умове, што ў складзе коопэраваных гаспадарак мелася бескароўных усяго 26 двароў. Пераапрацоўка малака вядзецца на заводах самага прымітыўнага тыпу, недастаткова абсталяваных і прыстасаваных да працы, і толькі ў 18 арцелях па БССР маюцца заводы больш буйнага і ўдасканаленага характару; сярэдняя каштоўнасьць абсталяваньня аднаго заводу дасягае 1.200—1.300 руб., сярэдняя каштоўнасьць літра малака па усіх акругах роўна 8,3 кап.; разрахунак за малако арцелям на 30 проц. учыняецца па якасьці малака.

Як агульнае зьявішча, па ўсіх акругах адчуваецца недахват кваліфікаваных масларобаў і сыравараў, а таксама адсутнічае ў насельніцтва неабходны вопыт у даглядзе за малаком і ў прадстаўленьні яго арцелям у належным відзе. Дзякуючы гэтаму якасьць пераапрацоўваемых продуктаў, асабліва сыру, яшчэ нізкая. Лепшая продукцыя ў тых акругах, дзе малочная вытворчасьць пачала разьвівацца ў апошнія часы (Аршанская і Менская акругі), з старых акруг па якасьці продуктаў (сыроў) на першым месцы стаіць Магілеўскі саюз; па асобных акругах якасьць сырнай продукцыі характарызуецца наступнымі паказацелямі: Бабруйская I с.—60 проц., II с.—40 проц., Віцебская 1 с.—60 проц., II с.—40 проц., Менская—I с.—80 проц., II с.—20 проц., Магілеўская—I с.—75 проц., II с.—25 проц., Аршанская—I с.—80 проц., II с.—20 проц. і быўшая Слуцкая—I с.—20 проц., II с.—50 проц., III с.—30 проц. Для таго, каб палепшыць якасьць працаўнікоў, а разам з гэтым і продукцыі, Белсельсаюзам былі праведзены курсы на 184 асобы; курсы праводзіліся на сродкі Белсельсаюзу, акрсельсаюзаў, Наркомзему, Белсельбанку, і каштоўнасьць іх выразілася ў круглай суме 4.800 руб.

Інструктароў па абслугоўваньні малочнай сеткі недастаткова: к пачатку 1926-27 г. іх было 8 чал.., к канцу—9, пры наяўнасьці 156 арцеляў, ня лічачы заводаў пры колгасах і с.-г. крэдытных таварыствах. Агрыкультурныя мерапрыемствы, як, напрыклад, уцяпленьне хлявоў, паляпшэньне жывёлы, рацыянальнае кармленьне і інш., як масавае зьявішча, пакуль што не ўкараніліся ў практыку работы арцеляў, хоць у асобных выпадках маюцца і ў гэтай адносіне ў некаторых аб'яднаньнях значныя дасягненьні. Так, у Бабруйскай акрузе, у Росаўскай арцелі ўцеплена хлявоў у пайшчыкаў на 30 проц. коопэраваных гаспадарак, зроблена кармушак 13 проц., палепшана кармленьне 17 проц., пашырана пасяўная плошча бульбы на 30 проц.

Ня гледзячы на паказаныя недахопы ў рабоце, апошняя дала ўсё-ж такі значныя экономічныя эфэкты; па усіх акругах прыходзіцца сярэдняга валавога даходу на адну карову ад продажы лішкаў малака 35 р. 60 к. у год, якая сума зьяўляецца ў гэтай адносіне дастаткова паказальнай. Машынныя таварыствы ў нас у БССР зьяўляюцца яшчэ вельмі маладымі організацымі; больш шырока організоўвацца яны сталі толькі з мінулага году і працуюць яшчэ пакуль што слаба склад; машын, знаходзячыхся ў іх, паказвае, што яны карыстаюцца пераважна прасьцейшымі машынамі. Больш складаныя машыны ў іх яшчэ ня ўжываюцца, нават прасьцейшымі машынамі таварыствы забясьпечаны недастаткова; такія, напрыклад, усюды распаўсюджаныя машыны, як малатарні, веялкі і спружынныя бароны, ёсьць не ва ўсіх таварыствах; сярэдняя каштоўнасьць набора машын выражаецца ў суме 407 р. на таварыства. Паміж тым каштоўнасьць машын для больш ці менш поўнага абслугоўваньня патрэб сельскай гаспадаркі на одно таварыства павінна быць, прыкладна, у 1500 руб.

Нагрузка машын работай надзвычайна слабая; так, па 11 машынных таварыствах Магілеўскае акругі мы маем наступны малюнак: 6 малатарак працавалі ўсяго 90 дзён, гэта значыць, на 1 малатарку прыходзіцца 15 рабочых дзён, 4 веялкі прапрацавалі 42 дні, 4 саламарэзкі працавалі 27 дзён. Па Віцебскай акрузе на 1 малатарку прыходзіцца 7 рабочых дзён, а на веялку—14. У Бабруйскай акрузе на 1 малатарку прыходзіцца 13 рабочых дзён, на 1 веялку—15. Карыстаньне машынамі амаль што выключна індывідуальнае, абагульваньне і заворваньне пасеваў або ўборкі ўраджаю ня мела месца. Былі выпадкі, што такія машыны, як саламарэзкі, плугі і спружынныя бароны т-вамі выдаваліся асобным пайшчыкам у ўласнасьць у парадку крэдытаваньня. Па справаздачах Наркомзему на 1 кастрычніка 1927 г. у БССР налічвалася 830 мэліорацыйных таварыстваў. З указанага ліку таварыстваў састаяць членамі саюзу толькі 133 аб'яднаньні, ва ўсіх іх знаходзіцца 25.270 гэктараў плошчы, падлягаючай мэліорацыі; ёй коопэравана 8.435 сялянскіх двароў, што складае 15 проц. ад плошчы і 16 проц. ад ліку членаў усёй мэліорацыйнай сеткі рэспублікі. Работа мэліорацыйных таварыстваў у асноўным звадзілася да асушкі экстэнсыўнай і інтэнсыўнай, і наступнай закульцівіроўцы. Пры экстэнсыўнай асушцы прымянялася павярхоўнае паляпшэньне, а пры інтэнсыўнай—каранное. За мінулы год з 133 таварыстваў, якія ўваходзяць у сыстэму с.-г. коопэрацыі, ёсьць даныя аб працы па 114 таварыствах у двух акругах—Гомельскай і Аршанскай. Агульная каштоўнасьць зробленай імі працы складае 155.084 руб. па Гомельскай акрузе і 3.673 руб. па Аршанскай, а ўсяго 158.757 руб., пры чым у гэту суму ўваходзіць асабісты труд і затрачаныя сродкі ў разьмеры 135.369 руб.

Цыфры паказваюць, што Гомельская акруга па разьмерах зробленых мерапрыемстваў стаіць далёка вышэй, чым Аршанская. Гэта шырокае разьвіцьцё работы мэліорацыйных таварыстваў у Гомельскай акрузе тлумачыцца некаторай налажанасьцю работы ў сыстэме с.-г.

коопэрацыі. Адсутнасьць організацыйнага абслугоўваньня па лініі с.-г. коопэрацыі ў іншых акругах затрымлівае тэмп разьвіцьця мэліорацыйных таварыстваў, асабліва работу па культуртэхніцы. Апроч балотнага лугавога інвэнтару пракатных пунктаў Мэліозему, асобныя таварыствы набылі неабходны ім інвэнтар праз Цэнтраземсклад за свой кошт. Так, з вышэй указаных 114 таварыстваў, па справаздачных даных, маюць наступны ўласны інвэнтар: плугоў—9, барон спружынных—2, дзіскавых – 27, лугавых барон 11 і адзін каток. Снабжэньне насеньнем і штучным угнаеньнем мэліорацыйных таварыстваў утваралася Цэнтраземскладам, а ў Гомельскай акрузе і Палессельсаюзам. Мэліорыруемая плошча скарыстоўваецца таварыствамі ў большасьці індывідуальна. Па справаздачных даных, садова-агародныя таварыствы маюць у сваім карыстаньні ўласнай садовай плошчы 875 дзесяцін і арандаванай 327 дзесяцін, усяго 1202 дзясяціны, агароднай зямлі ўласнай 163 дзес., арандаванай 23 дзес., усяго 186 дзес. На 1 таварыства прыходзіцца саду 44,5 дзес. і агароду 6,8 дзес. Ува ўсіх садох налічваецца 113.040 пладаносных дрэў, што дае 177 дрэў на дзесяціну. Пры таварыствах ёсьць пладовыя пітомнікі, з агульнай плошчай 17 дзес. Пітомнікі дробныя і ня носяць прамысловага характару. За 1926-27 год атрымана ўраджаю ад садоў 652.163 пуд. і агародаў—33.570 пуд.; рэалізавана продукцыі садоў праз саюз усяго 8,2 проц., астатнія—праз дзяржорганы і прыватных асоб. Гэта гаворыць аб тым, што праца гэтых таварыстваў да гэтага часу зусім ня ўвязана з саюзамі, што саюзы амаль што зусім не займаюцца і яшчэ да гэтага часу збытам садова-агароднай продукцыі.

Даныя па пчалярных таварыствах прадстаўлены Магілеўскім саюзам па 12 аб'яднаньнях, Бабруйскім і Менскім—па 2, усяго—па 14. Таварыствы маюць у коопэрацыйным карыстаньні 8.514 вульлёў, што дае на адно аб'яднаньне 608 вульлёў. Пры двух таварыствах ёсьць па аднэй паказальнай пасецы. За год таварыствамі загатоўлена мёду на на суму 46.230 руб. і воску на 20.000 руб., што дае на адно таварыства ў сярэднім 4.700 руб. Адно з таварыстваў Магілеўскай акругі займаецца вырабам вульлёў і снабжае імі сваіх членаў, а таксама і ня-членаў; за год імвыраблена 118 вульлёў. Таварыствы Магілеўскай акругі ў сваёй гаспадарчай дзейнасьці зьвязаны пераважна з саюзам, а ў астатніх акругах работа з саюзамі не вядзецца. Як агульнае зьявішча, існуючыя і цяпер пчалярныя таварыствы не ажыцьяўляюць яшчэ поўнасьцю тых задач, якія стаяць перад імі ў сэнсе ўтварэньня арцельных пасек, барацьбы з заразнымі хваробамі пчол, організацыі падкормачных фондаў і інш. Работа па пераводзе пчол з калодных вульлёў на рамачныя яшчэ дастаткова не разгорнута, і калодныя вульлі яшчэ займаюць значнае месца ў агульным ліку коопэраваных вульлёў. У некаторых акругах пчалярныя таварыствы організаваліся і працуюць з вялікім радыусам абслугоўваньня, што не давала ім магчымасьці мець належны нагляд за работаю сваіх членаў і ў належнай меры іх абслугоўваць.

(Працяг будзе).

Марьясин

Устройство 9 местечек

В начале мая с. г. будет уже приступлено к устройству 9 местечек (по 1 местечку на каждый округ), согласно своевременному постановлению Совнаркома Белоруссии. Устройству подлежат следующие местечки: 1) Бешенковичи (Вит. окр.), с числом семей 690; 2) Глуск (Бобр. окр.) с числом семей 1082; 3) Краснополье (Мог. окр.), с числом семей 397; 4) Копаткевичи (Мозырского окр.), с числом семей 467; 5) Копыль (Слуцкого окр.), с числом семей 735; 6) Смиловичи (Минского окр.), с числом семей 657, 7) Освея (Полоцкого окр.), с числом семей 373; 8) Уваровичи (Гомельск. окр.), с числом семей 507; 9) Черея (Мог. окр.), с числом семей 497.

Всего, таким образом, мы имеем в этих 9 местечках 5405 семей, при чем устройству из них подлежат 50-60 проц.

Разумеется, устраивая такое количество, остальное, естественно, соприкасаясь с обновленной жизнью местечек, будет втянуто в общую жизнь, косвенно во все поры новых видов и форм деятельности, и, таким образом, можно с уверенностью сказать, что местечковое население поголовно оживет, и по прошествии срока устройства (приблизительно 2 года на все процессы) местечко примет иной вид, вид и содержание сытости и культуры.

Из указанных 5405 семей кустарными ремеслами будет охвачено, т. е. организовано в артели с плановым снабжением и сбытом, 667 семей, т. е. свыше 12 проц. к общему количеству.

Всего артелей будет организовано 41, из коих по 9 будут сапожные и швейно-портняжные (из расчета по одной артели на каждое местечко), 8 металлообрабатывающих, т. е. вырабатывающих предметы, главным образом, для крестьянского хозяйства, 4 деревообрабатывающих, по 3 пекарных и войлочных и по 1 артели следующих профессий: стружечная, льноткацкая, гончарная, чулочно-трикотажная и овчинно-шубная.

Главным образом, выработка артелей пойдет на удовлетворение нужд местного и окружного населения, а остальное будет сбываться окрсоюзами на других рынках как в Белоруссии, так и вне ее.

Средства, отпускаемые на кооперирование кустарей, будут из разных фондов.

Организационные силы будут найдены на месте. Понятно, что окружные союзы, как и БКПС всячески будут способствовать и помогать скорейшему преобразованию лика местечек в касающейся их (союзов) части.

Надо еще указать на то, что часть семей данных местечек, правда незначительная и не всюду, включена в план переселения.

Важно, чтобы само население сознало, проявило инициативу в своем устроении, необходимо выявить свои внутренние средства и рессурсы для облегчения и ускорения процесса устройства.

Не подлежит сомнению, что чем лучше мы проведем план и работу устройства намеченных местечек, тем легче нам удастся подойти к устройству остальных местечек Белоруссии, каковой вопрос не за горами.

Усилиями партии и власти местечко Белоруссии преобразуется и примет тот вид, который надлежит ему иметь при советской власти.

В заключение пару слов об организационно-подготовительной стороне всего плана. В то время, как Госплан тщательно прорабатывал каждую мелочь этого плана, мы, заинтересованные стороны, не выказывали постоянно должной гибкости, продуманности, да и в темпе порой были слабоваты.

Это надо учесть при дальнейших шагах данной работы. Местечко ждет и промедление недопустимо.

І. Ф—н

Вынікі працы VII сэсіі савету Белкоопсаюзу

Гэтымі днямі скончыла сваю працу VII сэсія савету спажывецкай коопэрацыі Беларусі. У парадку дня стаялі 3 асноўных пытаньні: 1) вынікі загатоўчай кампаніі за 2-е паўгодзьдзе, 2) вынікі за тое-ж паўгодзьдзе паявой кампаніі і 3) грашовае становішча спажывецкай сыстэмы Беларусі.

Належыць адзначыць, што як загатоўчая, гэтак і паявая кампаніі па сутнасьці справы прадстаўляюць сабою ня дзьве розных кампаніі, а адну адзіную кампанію, бо, па-першае, абедзьве яны былі зьвязаны ў аднолькавай ступені агульнымі задачамі народна-гаспадарчай кон'юнктуры, па-другое, абедзьве гэтыя кампаніі выконвалі аднчасова адну і тую-ж задачу—вытрымаць новы экзамін на грамадзка-гаспадарчую сьпеласьць спажывецкай коопэрацыі. Асноўныя моманты, адзначаныя сэсіяй у адносінах хлеба-загатоўчай кампаніі, зводзяцца да наступнага.

З пачатку бягучага гаспадарчага году быў узят курс на зьніжэньне ролі спажывецкай коопэрацыі ў загатоўчых опэрацыях. Гэта прывяло да таго, што спажывецкая коопэрацыя павінна была ўзяць цьвёрдую лінію на згортваньне свайго загатоўчага апарату. Такім чынам, к пачатку другога кварталу, калі дырэктыўнымі органамі была паднята кампанія па ўзмацненьні хлебазагатовак у краі, спажывецкая коопэрацыя зьявілася ў значнай меры разброенай, як асноўны загатаўніцель. І калі дырэктыўныя органы ў сувязі з крызысам хлебазагатовак паставілі задачу зрабіць па ўсіх напрамках экономічны націск на тую частку заможнага сялянства, якая імкнулася затрыманьнем хлеба дэзорганізаваць наш рынак, спажывецкая коопэрацыя была зноў прызвана рэгулюючымі органамі да інтэнсыўнай працы па загатоўках. Цэлы шэраг абмяжоўваючых мер былі зьняты, і спажывецкая коопэрацыя павінна была ўжо, так сказаць, на хаду кампаніі зноў будаваць і ўзмацняць свой загатоўчы апарат. Зразумела, што гэта не магло не адбіцца на загатоўчых магчымасьцях спажывецкай сыстэмы.

Ня гледзячы на гэта, спажывецкая коопэрацыя, як паказаў вопыт другога кварталу, зьявілася здольнай заняць сур'ёзную ролю ва ўсёй загатоўчай кампаніі Беларусі. Калі за першы квартал разьмеры загатовак спажывецкай коопэрацыі выявіліся ў 1 677.944 руб., то ў другім квартале яны дасягнулі 2.930.823 руб.

Усё-ж сэсія прызнала гэтыя дасягненьні ў галіне загатовак недастатковымі і намеціла цэлы шэраг практычных мер па ўзмацненьні загатоўчай працы. У прыватнасьці, прызнана необходным асабліва ўзмацніць загатоўкі вывазных відаў сыравіны і пашырыць асортымэнт загатовак па другарадным вывазе. У сувязі з тым, што значная частка нізавой сеткі была прыцягнута ў першы раз да загатоўчых опэрацый, і выявілася адсутнасьць самых элемэнтарных ведаў і навыкаў у загатоўчай справе, сэсія даручыла БКС наладзіць сыстэматычны інструктаж па загатоўках. З тэю-ж мэтаю для падняцьця кваліфікацыі загатаўніцельных працаўнікоў парашылі арганізаваць улетку спэцыяльныя курсы перападрыхтоўкі.

Сэсія прызнала неабходным, каб плян загатовак Наркомгандлю зацьвярджаўся для ўсяе коопэрацыйнай сыстэмы і быў раскладзен паміж спажывецкімі саюзамі коопэрацыйнымі цэнтрамі з тым, каб на мясцох гэты плян не зьмяняўся мясцовымі інспэктарамі гандлю.

Апіраючыся на сваю шырока раскінутую сетку спажывецкіх таварыстваў і крам, на крэпкую сувязь з коопэраваным насельніцтвам, узмацняючы ўнутрыкоопэрацыйную дысцыпліну, організаванасьць свайго загатоўчага апарату і бесперабойную яго працу, спажывецкая коопэрацыя павінна і ў далейшым прадаўжаць з непаслабляючайся энэргіяй і настойлівасьцю сваю загатоўчую працу і поўнасьцю выконваць ускладзеныя на яе задачы.

Найбольш поўна і ўсебакова сэсія застанавілася таксама на выніках опыту паявой кампаніі. Неабходнасьць дабіцца рашаючага пералому ў справе прытоку паявых капіталаў дыктавалася наступным:

1) значнае памяншэньне тэмпу прыросту ўласных сродкаў у нізавой сельскай сеці (на 1-е кастрычніка 1927 г. тэмп прытоку ўласных сродкаў скараціўся ў 3½ разы супроць 1 кастрычніка 1926 г.), пры ўсё больш растучым коопэрацыйным таваразвароце, пры пэрспэктыве скарачэньня дзяржаўных крэдытаў, пагражала сур'ёзным крызысам для спажывецкай сыстэмы;

2) вельмі слабая адносная вага паявых капіталаў у балянсе нізавой сельскай сеці, у прыватнасьці вельмі нізкі ўзровень сярэдня-аплочанага паю на 1 кастрычніка 1927 г. (2 руб. 73 кап.), а таксама відавочна недастатковы тэмп паянамнажэньня за 1-шы квартал бягучага 1927-28 г., што не магло забясьпечыць пасьпяховага выкананьня гадавых контрольных лічбаў;

3) нездавальняючыя пэрспэктывы ў бягучым гаспадарчым годзе ў адносіне паянамнажэньня падвойваліся яшчэ тым, што папярэдні 1926-27 гасп. год сельская сецьзакончыла з недаборам паявых узносаў на 61,1 проц., а гадавы плян па сярэдня-аплочанаму паю ня выканан быў на 68,6 проц.

Такое становішча ў справе мобілізацыі паявых капіталаў, пры ўмове памяншэньня тэмпу прыросту ўласных сродкаў у сельскай сеці і неабходнасьці (дзякуючы скарачэньню крэдытаў) адшукаць уласныя крыніцы шпаркага пасіленьня фінансаваньня коопэрацыйнага таваразвароту, павінны была прывесьці да прыняцьця сур'ёзных мер дзеля таго, каб дабіцца рэзкага пералому ў справе ўсіленьня паянамнажэньня.

У выніку прынятых мер паявая кампанія прывяла да перавышэньня гадавых контрольных лічбаў: за 1-е паўгодзьдзе сабрана паявых капіталаў 111,15 проц. гадавога заданьня, коопэравана 110,1 проц. гадавога заданьня, сярэдня-аплочаны пай дасягнуў 110,2 проц. гадавога заданьня.

Аднак, робячы падрахунак паявой кампаніі, сэсія адзначыла, што дасягнутыя посьпехі зьяўляюцца толькі першымі крокамі да таго, каб паявыя капіталы сталі асноўнаю крыніцаю фінансаваньня коопэрацыйнага таваразвароту. Уся праца па мобілізацыі паявых капіталаў ня можа і не павінна абмяжоўвацца часоваю ўдарнаю кампаніяй, а павінна цьвёрда і сыстэматычна праводзіцца, як мера, дапамагаючая ўтварэньню сталай крыніцы паянамнажэньня ў нізовай сельскай сеці.

У прынятай рэзолюцыі аб выніках паявой кампаніі сэсія асабліва падкрэсьліла, што рашаючую ролю ў справе дасягнутых вынікаў адыграла тое, што паявая кампанія была справаю ня толькі органаў спажывецкай коопэрацыі, але стала ў асяродку вагі ўсяе савецкай, партыйнай і коопэрацыйнай грамадзкасьці. Разам з гэтым мэтод простага экономічнага ўплыву на пайшчыка зьяўляецца адным з асноўных стымулаў прытоку паёў. Такія меры матар'яльнага ўплыву на пайшчыка, як пераважнае забесьпячэньне дэфіцытнымі таварамі поўнапайных членаў і тых, хто ў тэрмін выконвае свае паявыя абавязкі, адказ ад ранейшай практыкі доўгіх растэрміновак па паёх, павінны і ў далейшым ужывацца ў якасьці найбольш рэальнага сродку барацьбы з паявой завінавачанасьцю. Зусім зразумела, што гэтыя меры экономічнага ўплыву павінны праводзіцца пры цьвёрдым захоўваньні клясавай політыкі ў вёсцы, г. зн. пры строгім пільнаваньні інтарэсаў сялянскай беднаты і батрацтва і захаваньні ўстаноўленых для гэтых груп ільгот.

Намеціўшы ў сувязі з вынікамі паявой кампаніі цэлы шэраг організацыйных задач, сэсія таксама зьвярнула ўвагу на пытаньне аб ролі коопэрацыйнага актыву ў справе збору паявых капіталаў. Неабходна ў далейшым больш організавана прыцягваць коопэрацыйны актыў да сыстэматычнай працы сярод шырокіх мас пайшчыкаў па зборы паёў і коопэраваньні. Кадры зборшчыкаў паёў і вярбоўшчыкаў новых пайшчыкаў, якія высунуліся ў ходзе паявой кампаніі з колаў коопэраванага актыву, павінны быць поўнасьцю ўлічаны і ў далейшым атрымоўваць азначаную грамадзкую нагрузку па зборы паёў у відзе цьвёрдых заданьняў.

Улічваючы дасягнутыя вынікі паявой кампаніі, а таксама далейшыя магчымасьці ў справе мобілізацыі сродкаў насельніцтва, сэсія пастанавіла намеціць новыя контрольныя лічбы паявых капіталаў на другую палову бягучага гаспадарчага году і паставіла перад усёю спажывецкаю сыстэмаю задачу давесьці сярэдні разьмер фактычна аплочанага паю ў нізавой сельскай сеці да 1 кастрычніка 1928 году да 6 р. 25 кап. Пры гэтым на сэсіі адзначалася, што пры ўстанаўленьні новых контрольных лічбаў магчымы пераломы у двух напрамках. У адным выпадку новыя контрольныя нормы могуць быць складзены з тэндэнцыяй надзвычайнага зьніжэньня тэмпу паянамнажэньня. Гэта азначала-б зьнішчыць той узровень паянамнажэньня, якога дасягнула сельская сець за апошні квартал. У другім выпадку можа быць процілеглая тэндэнцыя: ня лічачысь ні з чым, бюрократычным шляхам, захапіўшысь дасягненьнямі другога кварталу, даць такія контрольныя нормы, якія будуць зусім ня выконваемымі, і якія паказалі-б, што мы ўзаконьваем стыхійныя мэтоды працы. Пагэтаму неабходна пры ўстанаўленьні новых контрольных лічбаў дакладна ўлічыць асаблівасьці і эканомічныя магчымасьці кожнага паасобнага раёну дзейнасьці спажывецкага таварыства.

Сэсія зьвярнула ўвагу ўсіх коопэрацыйных організацый на тое, што да гэтага часу паявыя абавязкі ніжэйшых звеньняў да вышэйстаячых выконваюцца ня зусім здавальняюча, што значна паслабляе фінансавую ўстойлівасьць сыстэмы. Разам з гэтым сэсія пастанавіла для ўзмацненьня фінансавага становішча спажывецкай коопэрацыі дамагацца на прадстаячых паўгадавых і квартальных сходах упаўнаважаных пераходу ўсіх, не перайшоўшых да гэтага часу, спажывецкіх таварыстваў на 10-рублёвы статутны пай; таксама прызнала неабходным павысіць існуючыя нормы паявых адлічэньняў паміж зьвеньняў. Апошняе пытаньне, як пытаньне статутнага характару, падлягае абгаварэньню і зацьвярджэньню на прадстаячых сходах упаўнаважаных спажывецкіх саюзаў.

Асаблівую ўвагу сэсія зьвярнула на пытаньне аб грашовым становішчы ўсёй спажывецкай сыстэмы Беларусі; сэсія характарызавала гэтае становішча, як вельмі напружданае. У асноўным прычыны, якія выклікалі такое напружданае грашовае становішча, зводзяцца да наступнага. На працягу цэлага шэрагу гадоў тэмп прыросту ўласных сродкаў, як у адносінах прытоку паявых капіталаў, гэтак і ў адносінах гандлёвага намнажэньня, адставаў ад тэмпу і росту ўсяе гаспадарчай дзейнасьці спажывецкай сыстэмы. Пасьпяховае правядзеньне кампаніі па зьніжэньні цэн суправаджалася рэзкім паніжэньнем накладаньняў на тавары, якія аказаліся ніжэй устаноўленых СПА сярэдняўзважаных норм, бо сыстэма патаварнага накладаньня, якая прымянялася рэгулюючымі органамі, не давала магчымасьці выканаць агульную сярэдняўзважаную норму па паасобных зьвеньнях. Гэта нямінуча павінна было прывесьці яшчэ да больш рэзкага скарачэньня намнажэньняў. Характэрна ў гэтых адносінах прывесьці наступныя цыфравыя даныя аб разьмерах прыбыткаў за мінулы 1926-27 гасп. год па паасобных зьвеньнях сыстэмы ў параўнаньні з разьмерамі прыбыткаў 1925-26 гасп. г:

1. Белкопсаюз выйшаў у мінулым 1926-27 гасп. годзе с прыбыткам у 118.000 руб. супроць 336.000 руб. 1925-26 гасп. году, а павінен быў даць прыбытку па нормах СПА 4 0 000 руб.

2. Райсаюзы скончылі 1926-27 гасп. год з прыбыткам у 83.000 руб. супроць 342.000 руб. у 1925-26 гасп. годзе, а павінна было быць прыбытку па нормах СПА 369.000 руб.

3. ЦРК скончылі 1926-27 гасп. год з прыбыткам у 261.000 руб. супроць 859.000 руб. у 1925-26 гасп. годзе, а павінна было быць прыбытку па нормах СПА 950.000 руб.

4. Нізавая сельская сець скончыла 1926-27 гасп. год з прыбыткам у 389.000 руб. супроць 1.117.000 руб. 1925-26 гасп. году, а павінна было быць прыбытку па нормах СПА 1.390.000 руб.

Такім чынам, уся спажывецкая сыстэма скончыла 1926-27 гасп. год з прыбыткам у 841.000 руб. супроць 2.654.000 руб. 1925-26 гасп. году, а павінна было быць па нормах СПА 3.109.000 руб., г. зн. у параўнаньні з нормальным прыбыткам адпаведна нормам СПА спажывецкая сыстэма па ўсіх звеньнях скончыла 1926-27 гасп. год з недаборам прыбыткаў у 2.268.000 руб.

Такое становішча з уласнымі сродкамі спажывецкай сыстэмы да канца 1926-27 гасп. году. Калі да гэтага дадаць цэлы шэраг іншых прычын, як адставаньне скарачэньня выдаткаў сыстэмы ад тэмпу зьніжэньня цэн і накладаньняў на тавары, якія робяць працу спажывецкай сыстэмы ў лепшым выпадку нярэнтабельнай, а ў горшым—стратнай, як пагоршаньне ўмоў разьліку па таварах, скарачэньне разьмераў банкаўскага крэдыту, якія, відавочна, не адпавядаюць патрэбам пашыраючагася тавараразвароту, як рост укладаньняў сродкаў у капітальнае будаўніцтва, няухільна зьвязанае з агульным ростам гаспадарчай дзейнасьці спажывецкай сыстэмы, дык прычыны, якія прывялі да рэзкага пагоршаньня грашовага становішча спажывецкай коопэрацыі Беларусі, будуць выяўлены з вычэрпваючай паўнатою.

Неабходна адзначыць, што за мінулае паўгодзьдзе 1927-28 гасп. году становішча ўласных сродкаў спажывецкай сыстэмы значна пагоршылася, але намеціліся адзнакі некаторага аздараўленьня грашовага становішча.

Сэсія савету намеціла цэлы шэраг мерапрыемстваў, якія павінны ўзмацніць грашовае становішча спажывецкай сыстэмы і забясьпечыць магчымасьць далейшага нормальнага разьвіцьця яе дзейнасьці. У асноўным гэтыя мерыпрыемствы зводзяцца да наступнага: акрамя таго, што было прынята сэсіяй у адносінах узмацненьня збору паявых капіталаў, сэсія прызнала таксама неабходным узмацніць працу па ўцягненьні вольных ашчад насельніцтва ў коопэрацыйны зварот у відзе ўкладаў і авансаў. Гэта праца да апошняга часу яшчэ слаба разгорнута.

Для забесьпячэньня норм намнажэньня, якія ўстаноўлены СПА, сэсія прызнала неабходным і магчымым адмяніць сыстэму накладаньняў на паасобныя тавары, якая прымяняецца да гэтага часу органамі Наркомгандлю. Спажывецкая коопэрацыя дастаткова пасьпела і ўзрасла як гаспадарчая сыстэма для таго, каб накладаньні на паасобныя тавары праводзіць шляхам унутрыкоопэрацыйнага рэгуляваньня.

У якасьці асабліва важнай задачы сэсія надала ў абавязак усім коопэрацыйным організацыям дабіцца поўнага правядзеньня 20-проц. скарачэньня адміністрацыйна-кіраўнічых выдаткаў.

Маючы на ўвазе, што праца па рацыяналізацыі крамнай і складзкай справы патрабуе ўкладаньня значных сродкаў у капітальнае будаўніцтва, неабходна ўзняць пытаньне перад адпаведнымі органамі аб прадастаўленьні спажывецкай коопэрацыі спэцыяльных доўгатэрміновых пазычак. Для гэтай жа мэты сэсія пастанавіла абавязаць усе коопэрацыйныя організацыі ўхутчыць утварэньне фондаў доўгатэрміновага крэдытаваньня шляхам адлічэньняў з прыбыткаў 1926-27 гасп. году. Вось у асноўным вынікі працы VII сэсіі савету.

Сур'ёзна абгаварыўшы ўсе тры пытаньні, якія стаялі ў парадку дня, сэсія вынесла цэлы шэраг практычных рашэньняў, якія павінны будуць легчы ў аснову працы на 2-е паўгодзьдзе бягучага гаспадарчага года і дапамагаць далейшаму ўзмацненьню і разьвіцьцю спажывецкай сыстэмы. Разам з тым сэсія зьявілася як бы падрыхтоўчым этапам да прадстаячага ў чэрвені сходу ўпаўнаважаных Белкоопсаюзу, які павінен будзе ня толькі зрабіць падрахунак дзейнасьці спажывецкай сыстэмы за мінулыя два гады, але і разьвязаць цэлы шэраг важных проблем, якія стаяць перад спажывецкай коопэрацыяй Беларусі.

З. Г. Белоусов

Молочная кооперация БССР

Бесспорно то, что такие виды производственных кооперативов, как колхозы, молочные артели, машинные, животноводческие т-ва и другие, являются одним из главных средств реконструкции сельского хозяйства на базе обобществления его производственных процессов. И в зависимости от того, как будет развертываться сеть этих об'единений, какова будет их работа по своему содержанию, будет развиваться и процесс обобществления сельского хозяйства.

В настоящей статье мы имеем в виду остановиться на обзоре организационного состояния и развития хозяйственной деятельности молочной кооперации, поскольку она в наших условиях является основным фактором производственного кооперирования.

Несмотря на то, что молочная кооперация появилась в БССР почти одновременно с зарождением общей системы сельско-хозяйственной кооперации,—до 1926 года она все же не имела заметного развития и только в последние два года дала значительный рост. В 1924 г. в системе с.-х. кооперации насчитывалось всего 29 молочных артелей, в 1925 г.—41, в 1926 г.—79 и в истекшем году—156. К настоящему времени их имеется свыше 200 единиц, и в общем числе производственных об'единений всех видов молочные артели занимают до 20 проц. Как видим, большой численный рост молочных артелей имел место в 1927 г. и отчасти в 1926 году.

Кроме молочных артелей, работу по сбыту цельного молока, его переработке ведут также некоторые с.-х. и кредитные товарищества и колхозы. На 1 октября 1927 года таких об'единений имелось 82. В последнее время взята линия на отделение работы по молоку от универсальных товариществ и организацию ее в самостоятельных артелях.

На 1 октября 1927 года вся сеть кооперативов, занятых сбытом и переработкой молока, по видам и отдельным округам представлялась:

О К Р У Г А	Всех кооперативов, работающ. по молоку	Из них: Молочн. артелей	Из них: С.-х. т-в и колхоз.	Удельн. вес округ. во всей сети
Бобруйский	39	29	10	16,4
Витебский	43	20	23	18,0
Гомельский	31	14	17	13,0
Минский	39	25	14	16,4
Могилевский	40	31	9	16,8
Мозырский	16	16	—	6,8
Оршанский	15	15	—	6,3
Полоцкий	15	6	9	6,3
Итого	238	156	82	100

Наибольшее количественное развитие сети молочных кооперативов мы имеем в Витебском и Могилевском округах, далее в Минском и Бобруйском. Слабое развитие в округах Оршанском, Полоцком и Мозырском. Только в последних двух округах переработка и сбыт молока ведется специальными артелями, во всех же остальных округах, как показывают приведенные цифры, к этой работе в значительной степени привлечены универсальные товарищества и колхозы.

В связи с численным ростом об'единений по сбыту и переработке молока, кооперирование ими крестьянских хозяйств за последние два года в абсолютных цифрах также дало значительный рост. Так, на 1 октября 1924 года было кооперировано 958 хозяйств, на 1 октября 25 г.—1.867, в 1926 г.—3.839 и на 1 октября 1927 г.—11.332 хозяйства, или 1,4 проц. всех хозяйств БССР. Увеличение числа кооперированных хозяйств в 1926 году против предыдущего года на 105 проц., а в 1927 году против 1926 года на 195 проц. Степень кооперирования крестьянских хозяйств по отдельным округам характеризуется следующими показателями:

ОКРУГА	1925-26 г		1926-27 г.		Прирост коопериров. в %
	Число дворов	% кооп. к общему чис. двор.	Число кооперир. дворов	% кооперирован.	
Бобруйский	1.558	1,3	2.718	2,3	1,0
Витебский	318	0,3	3.032	3.4	3,1
Гомельский	120	0,1	977	0,9	0,8
Минский	756	0,5	1.153	0,9	0,4
Могилевский	635	0,4	1.547	1,1	0,7
Мозырский	290	0,5	467	0,7	0,2
Оршанский	162	0,7	1.228	1,3	0,6
Полоцкий	—	—	210	0,3	0,6
Всего	**3.839**	**0.5**	**1 1332**	**1,4**	**0.9**

Наибольший прирост кооперированных хозяйств имеем в Витебском округе. Слабый темп кооперирования в Мозырском и Минском округах.

При сравнительно быстром абсолютном росте количества кооперированных хозяйств за последние два года, по сравнению с предыдущими годами, молочные артели по числу об'единяемых членов и коров одной артелью являются все же пока организациями мелкого характера. В среднем по Белоруссии на одну артель приходится 76 кооперированных хозяйств и 145 коров Отклонения от этих цифр имеются в округах Витебском, Оршанском и Могилевском, и в сторону уменьшения—в Мозырском, Полоцком, Гомельском и Минском. Самые крупные артели—в Витебском округе, где на одну артель приходится 184 кооперированных хозяйства с 358 коровами, и самые мелкие в Полоцком—хозяйств 53 и коров 85. Резкая разница об'ясняется, главным образом, давностью существования в Витебском округе общественной переработки и сбыта молока и молочных продуктов, с одной стороны, и новизной этой работы в Полоцком округе, с другой. Наличие мелких артелей в таких округах, как Гомельсыий и Минский, об'ясняется тем что в этих округах большое место занимает работа по сбыту цельного молока, и поэтому значительная часть артелей, ведущих эту работу, имеет сравнительно небольшие районы обслуживания.

На 1 октября 1927 года было кооперировано 26.036 коров, что составляет к общему молочному стаду республики всего только 2,8 проц.

Все это говорит о том, что белорусская молочная кооперация до настоящего времени вела работу, главным образом, в направлении развития сети об'единений и недостаточно развернула ее в смысле массового вовлечения членов.

По данным 7 округов, кроме Мозырского, основную массу членов молочных артелей составляют хозяйства двухкоровные—45 проц., далее однокоровные—33,1 проц., с 3 коровами—14,5 проц., с 4 и более—5,6 и

бескоровные—1,3 проц. По комбинированному же признаку, т. е. по коровности, лошадности и посевности, социально-имущественный состав пайщиков представляет: бедняков—22.4 проц., середняков—65,5 проц. и зажиточных—12,1 проц. Как видим, превалирующее значение имеют середняки и беднота. Однако, участие в общем составе пайщиков бедноты только в размере 22,4 проц. является недостаточным. Если же взять некоторые отдельные округа, как, например, Могилевский, Оршанский, Минский и отчасти Витебский, то в них, при весьма высоком удельном весе зажиточной групы пайщиков, удельный вес бедноты низок, особенно в Могилевском округе. По отдельным округам имущественно-социальный состав пайщиков в молочных артелях имеет довольно резкие колебания, как в сравнении с выведенным выше для каждой группы хозяйств средним процентом, так и в сравнении округов между собою.

По тем же 7 округам мы имеем:

ОКРУГА	Группы хозяйств			ОКРУГА	Группы хозяйств		
	Бедняков	Середн.	Зажиточн		Бедняков	Середн.	Зажиточн.
Бобруйский	38,4	52,3	9,3	Могилевский	12,7	70,0	17,3
Витебский	21,0	71,7	7,3	Оршанский	18,0	67,7	13,6
Гомельский	28,0	60,7	11,3	Полоцкий	26,0	66,3	7,7
Минский	18,7	63,7	17,6				

Производственная деятельность.

Из 156 молочных артелей и 82 сел.-хоз. товариществ и колхозов ведут переработку молока на масло 93 об'единения—39 проц., на сыр 104 об'единения—44 проц., и сбывают молоко в свежем виде 41 об'единение—17 проц. Сбытом молока занимаются округа Минский, Гомельский и Витебский, а во всех остальных округах производится переработка молока на масло и сыр, при чем в Могилевском и Витебском преобладает сыроварение, в Оршанском исключительно сыроварение. а в Мозырском исключительно маслоделие. В 1926-27 году из 238 об'единений и предприятий работало только 218, остальные 20 кооперативов бездействовали. В большинстве артелей округов приемка молока производится не только по количеству, но и по его качеству—жирности. В Минском, например, округе этот способ практикуется во всех артелях. Расчет за молоко по твердым ценам, принцип доплат сдатчикам молока не практикуется. Переработка молока на масло и сыр производится на заводах самого примитивного типа. За весьма небольшим исключением, переработка ведется в наемных крестьянских избах, мало приспособленных и недостаточно оборудованных для нормальной работы, и только 18 артелей имеют специально выстроенные помещения для заводов, оборудованные сыро-масло-подвалы и льдо-хранилища. Таких заводов в Могилевском округе—4, в Витебском, Минском и Оршанском—по 3, Мозырском—2, и Бобруйском, Гомельском и Полоцком—по одному. Пропускная способность этих заводов в среднем рассчитана на 30.000 пудов молока.

Стоимость такого завода вместе с инвентарным оборудованием колеблется от 4 до 6 тысяч рублей. Оборудование всех заводов ручное, механизированной переработки, хотя бы частичной, ни в одном из округов нет.

Основным поставщиком сырья для масло-и сыро-заводов, а также артелей, работающих по сбыту цельного молока, являются члены артелей. Кроме того, поступает молоко и от не членов. Сопоставляя удельный вес членов артелей и не членов в общем количестве сдатчиков молока,

необходимо отметить, что участие пайщиков в производственной работе своих артелей далеко не достаточное и выражается всего в 66,6 проц. к общему числу членов артелей и 68,2 проц. к числу сдатчиков молока. Сдатчики—не члены занимают 31,8 проц. По отдельным округам, по данным 94 об'динений хозяйственная связь пайщиков со своими артелями в смысле заноса молока характеризуется следующими цифрами:

О К Р У Г А	Комп арт.	В них членов	Сдает молоко					% чл., сдающ. молоко, к общ. числу пайщ.
			Всего	Из них членов	% к числу сдатчиков	Не членов	% к числу сдатчиков	
Бобруйский	15	1.485	1.050	948	90,3	102	9,7	63,8
Витебский	16	2.943	1.657	1 504	90,9	153	9,1	51.1
Минский	22	1.384	1.347	1.087	80.7	260	19.3	83,3
Могилевский	21	1.502	2.191	1.284	58,6	907	41,1	85.4
Оршанский	10	1.009	1.837	722	39,9	1.115	60,1	71.5
Полоцкий	10	536	580	362	62,6	218	37,4	40,6
Гомельский	Данных нет.							
Мозырский								
Всего	**94**	**8 859**	**8 662**	**5.907**	**63.2**	**2.755**	**31,8**	**66,6**

Приведенная таблица связи также показывает, что в округах Могилевском и отчасти Минском и Оршанском, на ряду с относительно высоким процентом заноса молока пайщиками, большое место занимает и занос от некооперированных хозяйств. Это говорит, с одной стороны, о том, что крестьянское население осознает пользу молочной кооперации, практически оценивает ее выгоду, и, с другой, что в этих округах, в особенности в Оршанском и Могилевском, весьма слабо ведется работа по вовлечению некооперированных сдатчиков молока в члены молочной кооперации.

В 1926-27 году 218 об'единениями принято молока для сбыта в цельном виде и для переработки по заготовительным ценам 14.367,8 т. килограммов на сумму 1.118,0 т. руб., что дает среднюю нагрузку на одну артель в 65,9 т. клгр. на 5,4 т. руб.

В 1925-26 году нагрузка на одно работающее предприятие выражалась в 37,5 т. клгр. Следовательно, в истекшем году имеем увеличение нагрузки на 32 т. кгр., или на 85,5 проц. По отдельным округам нагрузка колеблется:

Бобруйский	62,9	тыс. кгр.
Витебский	120,8	„ „
Гомельский	59,1	„ „
Минский	88,0	„ „
Могилевский	67,1	„ „
Мозырский	90,7	„ „
Оршанский	63,5	„ „
Полоцкий	24,7	„ „

Несмотря на то, что нагрузка в истекшем году по сравнению с 1925-26 годом увеличилась на 85 проц., она все же чрезвычайно низка для более или менее нормального развития производства. Для рациональной постановки дела в наших условиях необходима нагрузка завода, примерно, в 400—450 т. кгр. в год. Исходя из этой нормы, видим, что наши даже самые крупные производства, каковыми являются предприятия Витебского округа, имеют только 1/4 нормальной нагрузки, Минские—1/5, а в Полоцком округе—всего 1/20.

Заготовительные цены, по которым принималось артелями молоко, колеблются от 10,73 коп. за кгр. в Гомельском округе до 6,33 коп. в Полоцком. По отдельным округам они выражаются: в Бобруйском — 7,56 к., Витебском — 7,77, Гомельском — 10,73, Минском — 9,5, Могилевском — 7,53, Мозырском — 8, Оршанском — 6,89 и Полоцком — 6,33 коп. Средняя заготовительная цена молока — 8,32 коп. за кгр. Резкое отклонение в сторону увеличения от средней цены дают округа Гомельский и Минский и в сторону уменьшения Полоцкий и Оршанский. В первых округах высокие цены об'ясняются тем, что в них молоко на 75 проц. реализовано в цельном виде, а в последних — низкой нагрузкой молоком заводов и отсюда высокими издержками производства.

Из общего количества поступившего в артели молока (14.367,8 т. кгр.) реализовано в цельном виде 3.794 т. кгр., или 26,4 проц., а остальное переработано на масло и сыр, при чем на масло пошло 45,6 проц. и на сыр 28 проц.

Переработка молока велась 177 заводами. Выработано масла 282 т. кгр. на сумму 491,1 т. рублей, сыру 404,9 т. кгр. на 377,7 т. руб. и прочих молочных продуктов на сумму 36,9 т. рублей, а всего стоимость выработанных продуктов выражается в 905,7 т. рублей. Увеличение продукции против 1925-26 года составляет по маслу на 149,6 т. кгр., или 114 проц., и по сыру на 213,6 т. кгр. — 113 проц Себестоимость полученной продукции вместе со свежим молоком составляет 1.200,8 т руб.

Средние выходы масла 24,03 и сыра 9,94 являются удовлетворительными. По отдельным же округам выходы колеблются следующим образом:

	Масло	Сыр
Бобруйский	23,66	11,00
Витебский	22,40	10,34
Гомельский	22,00	—
Минский	24,50	10,90
Могилевский	24,00	8,75
Мозырский	24,44	—
Оршанский	24,00	11,91
Полоцкий	25,24	10 42
Средний	24,03	9,94

Кустарный тип заводов, недостаточное их оборудование, недостаточная квалификация мастеров, отсутствие у населения необходимого опыта и навыков в уходе за молоком являются главными причинами того, что вырабатываемые молочные продукты, особенно сыры, по своему качеству пока оставляют желать много лучшего. По качеству наиболее высокая продукция в тех округах, где молочное производство начало развиваться в последнее время (Оршанский, Минский). В этих округах при организации производства были более строго соблюдены требования, необходимые для правильной постановки работы. По округам качество сырной продукции характеризуется следующими показателями.

	I сорт	II сорт	III сорт
Бобруйский	60 проц.	40 проц.	—
Витебский	60 „	40 „	—
Минский	80 „	20 „	—
Могилевский	75 „	25 „	—
Оршанский	80 „	20 „	—
Быв. Слуцкий	20 „	50 „	30 проц

(Продолжение будет).

Фрыдлянд

Да пытаньня аб організацыі Менскага акруговага сельска-гаспадарчага крэдытнага саюзу і прыданьня крэдытных функцый акрсельсаюзам

Правільнае распаўсюджваньне асноўных масавых форм коопэраваньня сялянства патрабуе адзінства ўплыву на сельскія гаспадаркі па лініі дастаўчаска-збытавога и крэдытнага звароту, правільнага злучэньня ўсіх бакоў дзейнасьці с.-г. крэдытных таварыстваў і сувязі іх працы з разьвіцьцём вытворчага коопэраваньня і колектывізацыі сельскай гаспадаркі, а. галоўным чынам, адзінства агульна-організацыйнага кіраўніцтва будаваньнем і працай сельска-гаспадарчых крэдытных таварыстваў.

Праца будучага с.-г. крэдытнага саюзу ў асноўным павінна грунтавацца на маючыхся ў Менскай акрузе с.-г. крэдытных т-вах. Што датычыцца астатняй кліентуры, то гэтае пытаньне вырашыцца потым.

У сучасны момант па Менскай акрузе маюцца 36 с.-г. крэдытных таварыстваў, якія знаходзяцца пад уплывам Белсельсаюзу—яго мясцовай групы, і Белсельбанку—мясцовага аддзяленьня. Аднак, абслугоўваньне с.-г. крэдытных таварыстваў з боку Белсельсаюзу нязначнае; асабліва трэба падкрэсьліць зусім нязначны збыт імі сваё прадукцыі праз БСС, які складае за 26-27 г. толькі 20 проц. іх збытавога звароту, пры чым па другіх саюзах гэты процант значна большы (у 2—3 разы), што тлумачыцца тым, што Белсельсаюз ня можа абслугоўваць іх пры сучасных умовах—наяўнасьці значнага ліку відаў с.-г. коопэрацыі і нязначнай колькасьці інструктароў. Дрэнна с.-г. крэдытныя таварыствы абслугоўваюцца і з боку БСБ.

Нізавая-ж сетка с.-г. крэдытных таварыстваў Менскай акругі з году ў год павялічваецца, рост паявых капіталаў абганяе рост членаў, агульныя балянсы, запазычанасьць сялянства таварыствам таксама павялічваецца як сумарна, гэтак і адносна, пры чым на працягу 26-27 г.—на 72 проц., а запазычанасьць таварыстваў крэдытным установам—толькі на 53 проц., і з сваіх асноўных капіталаў выдана 2 проц. пазык, ці 30.098 р. Маецца значнае павялічэньне ўкладаў і капіталаў, зьмяншаецца рахунак тавараў, што гаворыць аб пераходзе на шлях комісыйнасьці за конт спэцыяльных сродкаў і наогул аб узмацненьні ўсяе дзейнасьці.

На працягу 26-27 г. усімі 36 с.-г. крэдытнымі таварыствамі насельніцтву было выдадзена 36.638 пазык на сумму 2.097.997 руб., пры чым доўгатэрміновых—33 проц. і кароткатэрміновых—67 проц.

Ёсьць шмат с.-г. крэдытных таварыстваў, якія зьяўляюцца зусім здаровымі і ў 26-27 г. далі прыбыткі, напрыклад, Чэрвенскае, Марына-Горскае, Узьдзенскае, Самахвалавіцкае, Бярэзінскае, Сьмілавіцкае, Шацкае і інш., што можна бачыць з справаздачы па Менскай акрузе, зьмешчанай у нашым бюлетэні.

Такім чынам ёсьць дастатковая база для організацыі Менскага акруговага крэдытнага сельска-гаспадарчага саюзу, які будзе яшчэ больш узмацняць працу нізавой сеці адзіным кіраваньнем і вучотам яе патрэб. Па складзеным мною дапушчальным каштарысе Менскага саюзу таксама відаць, што прыбыткі больш выдаткаў, прыблізна, на 6.714 руб.

Асноўныя опэрацыі саюзу—крэдытныя, якія складаюць 2 млн. руб. Для атрыманьня адпаведных пазык павінны быць заключаны спэцыяльныя дагаворы паміж крэдытным саюзам і БСБ і Усекабанкам, з аднаго боку, і з БСС па таварным крэдытаваньні, з другога боку.

Дастаўчаска-збытавыя опэрацыі ў асноўным павінны весьціся на комісыйна-пасрэдніцкіх пачатках, і па каштарысе яны, напрыклад, складаюць

76,5 проц. агульнага таварнага звароту (ад 1.490 тыс. руб.—1.140). Для вядзеньня таварных опэрацый, згодна статуту, прызначаюцца спэцыяльныя капіталы. Склад капіталаў сельска-гаспадарчага крэдытнага саюзу, прыкладна, будзе наступным:

I. **Асноўны:**

Уласныя сродкі з уступных узносаў	5.291 р.	
Паявы капітал	60.000 „	(25% адлічваецца).
Пазычковы капітал:		
ад БСБ	150.000 „	
„ акрвыканкому	10.000 „	
	225.291 р.	

II. **Спэцыяльны:**

Дадатковыя ўзносы ад нізоўкі па 1 р. на члена	40.000 р.
Ад акрвыканкому	10.000 „
	50.000 р.

Структура апарату с. г. крэдытнага саюзу павінна складацца з 3 асноўных аддзелаў: опэрацыйнага (крэдытнага), таварнага і організацыйнага.

У бліжэйшы час пасьля пасяўной кампаніі, згодна пастановы апошняга пленуму савета БСС, у III кв. 27-28 г. трэба склікаць зьезд прадстаўнікоў с.-г. крэдытных таварыстваў, прыкладна, па наступным модусе:

ад с.-г. крэд. таварыстваў, маючых да 500 членаў, па 1 прадстаўніку
„ „ „ „ „ „ 1.000 „ „ 2 „
„ „ „ „ „больш 1.000 „ „ 3 „

Усяго на зьезьдзе павінна быць каля 100—120 прадстаўнікоў.

На гэтым зьезьдзе патрэбна будзе абгаварыць наступныя асноўныя пытаньні:

1) прыняцьце статуту ўсімі дадаткамі;

2) уступленьне ў сыстэму с.-г. крэдыту і заключэньне адпаведных умоў з БСБ і Ўсекабанкам па крэдытаваньні;

3) уступленьне ў БСС і заключэньне згод па таварным абслугоўваньні;

4) абраньне выбарчых органаў: праўленьня, рэвізыйнае комісіі і савету.

Да зьезду можна будзе ўнесьці на зацьвярджэньне ЭКАНА БССР статут с.-г. крэдытнага саюзу.

Па гэтым статуце трэба адзначыць наступнае:

1) па § 35 уступны ўзнос трэба ўстанавіць у разьмеры 10 проц. ад сумы паявых узносаў;

2) па § 36 паявыя ўзносы ў саюз павінны скласьці ня больш 50 проц. паявых узносаў, якія ўстаноўлены ў тым с.-г. крэдытным т-ве ці пярвічным с.-г. коопэратыве, які ўваходзіць у лік членаў саюзу, пры чым паявы ўдзел с.-г. крэдытных т-в у вышэйшых організацыях ня можа правышаць 25 проц. яго асноўнага капіталу, без пазычковай часткі; адначасова могуць быць складзены спэцыяльныя капіталы паявога прызначэньня;

3) па § 41—спэцыяльныя капіталы на вядзеньне гандлёва-пасрэдніцкіх опэрацый павінны складацца з спэцыяльных узносаў, ня больш 50 проц. ад сумы спэцыяльных узносаў нізоўкі.

Магчыма вылучыць і паасобныя спэцыяльныя капіталы—хлебныя і інш., якія ўваходзяць у агульныя спэц. капіталы на гандлёва-пасрэдніцкія вытворчыя опэрацыі.

Што датычыцца пытаньня аб прыданьні крэдытных функцый акруговым сельсаюзам, то, з майго пункту погляду, у ўмовах БССР яны могуць быць рэорганізаваны ў крэдытсаюзы пры наступных умовах, калі:

1) збытавая праца перавышае снабжэнчаскую, пры чым ня менш 75 проц. гэтых зваротаў падае на нізоўку, з тым разрахункам, каб наогул ня менш паловы зваротаў нізоўкі было ахоплена саюзам;

2) саюз ня мае ні опэрацыйнага ні плацёжнага дэфіцыту, і наогул фінансавая праца праводзіцца па пляне і рэнтабельна;

3) раён дзейнасьці саюзу ахапляе ня менш 30 с.-г. крэдытных т-ваў, пры чым фактычнае коопэраваньне насельніцтва ня менш 25, і паявы капітал, мобілізаван і саюзам, ня менш, чым на 75 проц., а т-вамі—90 проц. усіх узносаў;

4) агульны балянс нізоўкі с.-г. крэдытных таварыстваў павінен быць такім, каб ня было плацёжнага дэфіцыту, і каб ссудныя опэрацыі склалі ня менш 30 проц. да агульнага балянсу;

5) органы кіраўніцтва і працаўнікі павінны ведаць крэдытную работу;

6) справаздачнасьць саюзу і нізоўкі, асабіста рахункаводзтва па крэдытных опэрацыях, павінна весьціся „а-жур".

Да сучаснага моманту ніводзін з нашых акруговых саюзаў, на жаль, не здавальняе гэтым умовам. Чарговая задача саюзаў—весьці працу ў гэтым напрамку, каб зьнішчыць усе зазначаныя недахопы і рэорганізаваць сваю працу на новых пачатках, асабіста перайсьці на рэнтабельнасьць. Гомельскі саюз мае за 26-27 г. 26.000 р. прыбытку, але нізоўка працуе дрэнна; Бабруйскі, Магілеўскі, Мазырскі саюзы за 1 кв. 27-28 г. скончылі працу з прыбыткам; ад іншых саюзаў зьвестак яшчэ няма. Аб прычынах страт саюзаў трэба было-б застанавіцца падрабязна ў другім артыкуле „Аб фінансавым становішчы с.-г. коопэрацыі БССР".

Чыж

Пэрэспктывы разьвіцьця садова-гароднае коопэрацыі БССР [1])

Па сваёй адноснай вазе садаводзтва ў сыстэме сельскай гаспадаркі БССР займала і займае трэцяе месца. Па даваенных даных, доля садаводзтва ў валавым прыбытку сельскай гаспадаркі рэспублікі віхалася ў залежнасьці ад раёнаў ад 7,2 да 10,8 проц.; цяпер-жа гэтая доля яшчэ некалькі ніжэй.

За час вайны і рэволюцыі садаводзтва вельмі пацярпела і яшчэ поўнасьцю не магло быць адноўлена ў такі параўнаўча кароткі тэрмін. Аднак, даныя бягучай статыстыкі і справаздачныя даныя акруговых зямельных аддзелаў паказваюць, што агульная плошча пад садамі цяпер ужо складае 25.000 гэктараў, ці 0,87 проц. ад пасяўной плошчы БССР. Па сваіх карыстацелях гэтая плошча садовых насаджэньняў падзяляецца гэтак: сады трэстыраваных саўгасаў складаюць 1470 гэкт., сады колгасаў—1230 гэкт., сады дзяржаўнай маемасьці, якія знаходзяцца ў арэндзе—4.800 гэкт.; астатняя плошча—17.500 гэкт., ці каля 70 проц агульнай плошчы садоў, знаходзіцца ў самотным сялянскім карыстаньні.

Па радох дрэў сады наогул можна падзяліць гэтак: яблын—70 проц., груш—10 проц., вішань, чарэшань і сьліў—20 проц. Ураджайнасьць нашых

---

[1]) У парадку абгаварэньня.

садоў, якая значна панізілася за час вайны і ў першыя гады рэволюцыі, дастаткова ўжо акрэпла і складае ў сярэднім на 1 гэктар 62 цэнтнэры, даходзячы ў паасобных садох да 185 і больш цэнтнэраў.

Агульны валавы збор продуктаў садаводзтва, па даных НКЗБ, ужо дасягае да 1.540 цэнтнэраў, што складае, прыкладна, 9.500 тысяч рублёў.

Садаводзтва ў БССР не ва ўсіх раёнах аднолькава разьвіта і ня ўсюды мае прамысловы напрамак. Самым большым і самым садова-прамысловым раёнам будзе Гомельска-Рэчыцкі раён; далей, па меры памяншэньня адноснай вагі, раёны будуць разьмяркоўвацца гэтак: Бабруйска-Рагачэўскі, Слуцка-Менскі, Магілеўскі і Віцебскі. У пералічаных раёнах садаводзтва даўно набыло прамысловы характар, і кожны год каля 60 проц. сваё продукцыі збывала на рынак як у межах Беларусі, гэтак і за яе межамі. За межы Беларусі вывозілася каля 140 тысяч цэнтнэраў, на мясцовым рынку збывалася каля 137 тысяч цэнтнэраў (тут ужо сваечасова будзе сказаць, што ўся таварная частка продукцыі рэалізавалася праз прыватніка) і 175 тысяч цэнтн. продукцыі садаводзтва спажывалася на месцы насельніцтвам вытвараючых раёнаў.

Важным рынкам для збыту беларускай садовіны ў сьвежым відзе зьяўляецца Ленінград. Гэты апошні каля 40 проц. свае патрэбнасьці садовіны завозіць з розных раёнаў Беларусі. Некаторая частка садовіны рэалізуецца і на Маскоўскім рынку і даволі значная колькасьць яе сплаўляецца па Дняпру на ўкраінскія рынкі. Пры добрай якасьці наша садовіна будзе мець вялікі збыт і на замежных рынках. Беларускае яблыка „антонаўка“ і груша „слуцкая бэра“ вытрымоўваюць конкурэнцыю з даволі высокімі сартамі садовіны іншых раёнаў. Наогул беларускае садаводзтва мае многа станоўчых бакоў і многа падстаў і пэрспэктыў на далейшае сваё шырокае і форсыраванае разьвіцьцё. Глебавыя і кліматычныя ўмовы вельмі спрыяючыя. Барацьба з шкоднікамі саду, барацьба з засухамі і вясеньнімі ранічнікамі ў параўнаньні з іншымі раёнамі значна палегчана.

Сярэдняя ўраджайнасьць—з гэктара 62 цэнтнэры—далёка не ва многіх раёнах СССР можа быць атрымана. Шляхі зносін і рынкі збыту наогул спрыяючыя. Перанаселенасьць Беларусі патрабуе рашучай рэконструкцыі сялянскай сельскай гаспадаркі, павялічэньня яе інтэнсыўнасьці і працаёмкасьці і таксама зьяўляецца сур'ёзнай падставай пашырэньня садаводзтва. Правядзеньне землеўпарадкаванасьці, пашырэньне сялянскіх сядзібных вучасткаў дае магчымасьць прыступіць да закладкі новых плошчаў саду. Перадача Наркамземам садоў дзяржаўнай маемасьці, плошчаю ў 4.800 гэктараў, з арэнднага карыстаньня ў працоўнае садова-гародным т-вам і колектывам значна паскорыць аднаўленьне гэтых садоў і далейшае пашырэньне іх плошчы. Да і цэлы шэраг іншых абставін пацьвярджаюць магчымасьць шырокага і шпаркага разьвіцьця садаводзтва ў БССР. Гэтую думку пацьвярджаюць і факты бягучага году. Па даных НКЗ, сялянства ўжо прад'яўляе запатрабаваньне на пасадачны матар'ял для закладкі новай плошчы садоў у сярэднім ў 3.000—3.500 гэкт. у год. З павялічэньнем праводзімага НКЗБ землеўпарадкаваньня гэтая патрэбнасьць будзе пропорцыянальна ўзрастаць. Існуючыя пітомнікі гэтага запатрабаваньня здаволіць ня змогуць, і яно здавольваецца толькі часткова (каля 25 проц.). Па даных НКЗ, да 1930 году 48 пітомнікаў змогуць выпусьціць каля 800 тысяч сажанцаў, гэта значыць—каля 80 проц. сапраўднай патрэбнасьці, але да 1930 году яна, бязумоўна, узрасьце. Недахват пасадачнага матар'ялу можа некалькі тормозіць разьвіцьцё садовай плошчы. З прыведзенага відаць, што вялікая і важная галіна ў сыстэме сельскай гаспадаркі БССР далёка не дастаткова абслугоўвалася і плянавалася як у адносінах вытворчасьці, гэтак і збыту. Уся таварная продукцыя садаводзтва, якая складала суму, прыкладна, у 5.500 тысяч рублёў, праходзіла выключна праз прыватніка. Толькі ў 1927 годзе Белсаюзам у відзе вопыта рэалізавана 50 вагонаў яблык праз сыстэму сельска-гаспадарчай коопэрацыі.

Правядзеньне ўсіх неабходных мерапрыемстваў для пашырэньня садаводзтва і павялічэньня яго рэнтабельнасьці павінна праходзіць пры актыўным удзеле самога гаспадарнічаючага насельніцтва, а для гэтага садова-гародная коопэрацыя павінна разгарнуць сваю працу. Організаваўшы ў першую чаргу збыт ужо для коопэраваных і дзяржаўных садоў, неабходна ў далейшым дапамагаць організацыі насельніцтва, асабліва ў садова-прамысловых раёнах, у садова-гародныя т-вы на падставе забесьпячэньня яго сродкамі вытворчасьці і збыту, а таксама організацыі перааапрацоўкі садовіны.

Асортымэнт пладовых насаджэньняў вельмі вялікі і складаецца з многіх сартоў, якія малапрыгодны для рэалізацыі яго ў сьвежым відзе. Нават у прамысловых садох з меншым асортымэнтам усё-ж маецца даволі значны процант малакаштоўных сартоў. Для павялічэньня рэнтабельнасьці садаводзтва і паглыбленьня садовага рынку павінна шырока разьвіцца тэхнічная пераапрацоўка продуктаў садаводзтва. Але яна дасьць станоўчыя вынікі толькі ў тым выпадку, калі будзе організавана на коопэрацыйных пачатках.

Жывы да гэтага прыклад Нараўлянская ф-ка па пераапрацоўцы садовіны, прадпрыемства з вытворчасьцю да 200.000 пудоў у сэзон, добра абсталяваная, дзякуючы таму, што пераходзіла з рук у рукі розным організацыям, увесь час працавала з вялікаю недагрузкаю і нерэнтабельна. Мы лічым, што будучай Гомельска-Рэчыцкай садова-гароднай коопэрацыі будзе перададзена Нараўлянская ф-ка па пераапрацоўцы садовіны, і ў блізжэйшы час у раёне Гомлю коопэрацыя прыступіць да пабудаваньня новага заводу па тэхнічнай пераапрацоўцы садовіны і, такім чынам, дастаткова паглыбіць рынак збыту для такога вялікага раёну, як Гомельска-Рэчыцкі.

Садова-гароднай коопэрацыі прадстаіць, з мэтаю павялічэньня таварнасьці, і асабліва прамысловага значэньня дробнага сялянскага садаводзтва на землях самотнага працоўнага карыстаньня, яго далейшае разьвіцьцё накіраваць у новую організацыйную форму, якая б давала магчымасьць аб'яднаць самотныя сялянскія сады адзіным організацыйным плянам на падставе гаспадарчай і экономічнай карыснасьці. Такі адзіны плян можа праводзіцца ў садовых пасёлках і ў садовых групах на выселках, не парушаючы рэзка формы сялянскай гаспадаркі. Можа быць організавана садова-гароднае т-ва, якое аб'яднае садовыя вучасткі самотных дробных двароў у адзін садовы масыў з прымяненьнем усіх організацыйных умоў буйнага прамысловага саду.

Прызнаючы наяўнасьць у Беларусі дастатковай матар'яльнай базы для працы спэцыяльнай садова-гароднай сельска-гаспадарчай коопэрацыі і ўлічваючы вялізарныя магчымасьці для далейшага разьвіцьця гэтага віду коопэрацыі, для павялічэньня інтэнсыфікацыі сельскай гаспадаркі, для ўтварэньня лішніх пераходных ступеняў для колектывізацыі яе, унівэрсальная сельска-гаспадарчая коопэрацыя гэтыя моманты ўлічыць і будзе дапамагаць вылучэньню садова-гароднай сельска-гаспадарчай коопэрацыі.

ПРАКТЫКА НАШАЙ ПРАЦЫ

Д. Кострулев

О темпе и путях капиталонакопления потребкооперации Белоруссии

„Интересы развития производительных сил страны требуют такого распределения средств, при котором возможно большая доля их вкладывалась бы в производство и возможно меньшая оседала в товаропроводящей сети".

(Из резолюции XV с'езда ВКП о директивах по составлению пятилетнего плана народного хозяйства)

Такая установка в области распределения материальных рессурсов страны, данная, как директива, XV с'ездом партии, определяет политику в разрешении актуальной проблемы потребительской кооперации о путях укрепления ее финансовой базы.

Политика относительного сокращения темпа вложения капиталов в сферу товарного обращения, осуществляемая в обстановке более повышенного роста товарных масс, протекающих по каналам товаропроводящей сети к потребителю, и намечаемый курс на преимущественное финансирование из государственных средств промышленного сектора хозяйства определяют в области финансовой политики потребкооперации две основные задачи:

1. Обеспечение наиболее быстрого капиталообращения путем рационализации системы товаропродвижения, улучшения техники и методов торговой работы.
2. Проведение форсированного капиталонакопления путем прямого привлечения в систему потребкооперации средств населения и обеспечения нарастания капиталов от торговых прибылей.

В данной статье мы не освещаем проблемы оборачиваемости капиталов, затрагивающей вопросы построения путей товарообращения, системы закупок и форм продвижения товара, политики товарных резервов, кредитно-финансовых взаимоотношений звеньев и целого ряда других важнейших вопросов нашей практической работы, требующих специального освещения, а останавливаемся лишь на вопросе капиталонакопления.

Сама постановка этого вопроса, а отсюда вопрос темпа и вообще практические формы и способы организации капиталонакопления должны исходить из того положения, чтобы обеспечить в течение ближайших 2—2$^1/_2$ лет переход всех звеньев системы на работу преимущественно с собственными средствами.

Разрешение этого вопроса в таком аспекте в условиях развития и работы кооперации Белоруссии представляется наиболее сложным.

Потребкооперация Белоруссии является молодой системой. 1922-26 г.г. были периодом организационного оформления системы и одновременно периодом так называемого первоначального накопления.

Темп роста собственных оборотных средств в продолжение этого периода отставал от темпа расширения об'ема хозяйственной работы кооперации, и это привело к низкому удельному весу этих средств в общей массе функционирующих в системе оборотных фондов.

Вполне естественно, что благодаря этому вся система находилась в состоянии перманентной финансовой неустойчивости, переходящей в моменты особо неблагоприятной торгово-кредитной кон'юнктуры в форму тяжелого финансового напряжения.

К началу текущего хозяйственного года размеры собственных средств и темп роста характеризуются так (в тыс. руб.):

	На 1/X-25 г.	На 1/X-26 г.	На 1/X-27 г
Все собственные средства			
В союзах	853,1	1966,8	2454,3
В п. о.	1417,1	2896,2	3716,6
Всего	2270,2	5863,0	6270,9
Свои оборотные			
В союзах	380,6	842,4	946,2
В п. о.	918,6	1940,5	2254,8
Всего	1299,2	2782,9	3201,0
Рост оборотных средств	—	+1483,7	+418,1

Темп роста (особенно в 1926-27 г.) оборотных средств и абсолютные размеры их представляются далеко не достаточными, соотношение собственных к оборотным представляется неудовлетворительным (в союзах как 1 : 10,2, в п. о.—как 1 : 2,1).

Какие же оборотные средства необходимы потребсистеме для обеспечения нормального развития торговых оборотов на сельско-местечковом рынке Белоруссии? Этот вопрос является очень важным, и вместе с тем определение оборотных фондов системы представляется сложным, зависящим от целого ряда обстоятельств, поэтому на нем мы останавливаемся несколько подробнее.

(Данные об оборотах и потребных средствах указываются в млн. руб.).

	Розничный оборот п. о.		
	26-27 г.	27-28 г.	28-29 г.
По продажной цене	57,2	68,0	82,0
По себестоимости	51,1	61,2	73,8
Скорость обращения средств	42,7 дня	40,0 дн	40,0 дн.
Размер необходимого оборотного фонда по товарам снабжения	6,5 м. р	6,8 м. р.	8,2 м. р.

(Данные за 27-28 и 28-29 г. г.—предположительны).

Мы считаем, что намечаемая нами скорость оборота средств в 40 дней удержится на одном уровне, ибо мероприятия по уплотнению оборотного капитала, могущие сократить срок оборота, в эти годы столкнутся с рядом обстоятельств, замедляющих оборачиваемость средств (повышение размеров товарных запасов, благодаря: а) расширению ассортимента за счет медленно оборачивающихся групп, б) развитию транзита, все более уравновешивающегося спроса и т. д.).

Оборотный капитал, необходимый для союзного звена, определяется так.

Оборот союзов (+розничный оборот БКС) составил в 1926-27 г. 41,0 млн. р., т. е 84 проц. всей (условно) товарной потребности низовки. В последующие годы разбежка в оборотах кооперативной розницы и опта должна снизиться в 27-28 г. до 7 проц., в 28-29 г. до 5 проц., при этом абсолютные суммы оборотов союзов составят (в млн. руб.):

	В 1927-28 г.	В 1928-29 г.
По продажн. цене	54,0	66,5
„ себестоимости	51,8	63,8

Плановый оборотный баланс союзного звена для обеспечения этих оборотов исчисляется:

	В 1927-28 г.	В 1928-29 г.
В товарных ценностях (18 дн.—27-28 г. (по себестоимости) 25 „ —28-29 г.)	4,0	4,4
В денежных ценностях (2 дн.—27-28 г. (по прод. цене) 3 „ —28-29 г.)	0,3	0,5
В дебиторских счетах (40% —35 дн.—27-28 г. (по прод. цене) 25%—30 „ —28-29 г.)	2,1	1,7
В авансах наличн. поставщ.(по пок.цене) (10% мес. сбор.— 27-28 г. 15%—28-29 г.)	0,4	0,8
В разных сбор. статьях (2 дня).	0,2	0,3
Итого уплотненный оборотн. фонд. составит	7,0 млн. р.	7,7 млн. р.

Общий размер потребных оборотных средств (п. о. + союзы) составит

	27-28 г.	28-29 г.
В розничном звене	6,8	8,2
В оптовом звене	7,0	7,7
Всего	13,8 млн. р.	15,9 млн. р.,

при скорости оборота этих средств 98,6 дня—92,0 дня.

(При исчислении скорости оборота нами учитывалась разбежка цен между себестоимостью товаров в союзах и п. о.; таким образом, оборотный капитал брался в сравнимых ценностных выражениях—с розничным оборотом).

Из этих данных мы делаем следующие основные выводы:

1. Размер собственных оборотных средств—3,2 млн. руб., с которыми вступила потребсистема в новый хозяйственный год, совершенно незначителен для обслуживания потребителя, составляя лишь 24 проц. потребной суммы (13,8 млн. руб.).

2. Ускорение оборачиваемости оборотных капиталов системы (98,6 дн. 27-28 г. против 110 дн. 26-27 г.) определит на ближайший ряд лет более замедленный в сравнении с оборотом темп роста абсолютных размеров потребного оборотного фонда (1928-29 г.—рост розничного оборота на 20,5 проц., оборотного фонда на 15 проц.).

3. Распределение собственных оборотных фондов системы должно итти по линии большего оседания его в розничном звене, достигая этим высвобождения заемных средств раньше всего из сельско-местечковой сети. Союзное звено должно покрывать потребность из собственных источников, нормальных паевых капиталов и освобождающимися банковскими средствами из низовки.

Основные источники капиталонакопления потребсистемы, которые радикальным образом должны разрешить поставленную задачу,—есть паенакопление и торговое накопление. Остановимся на этих двух моментах. Финансирование оборота со стороны пайщиков было недостаточным—2 р. 73 к. средний пай на пайщика, или 1 р. 14 к. на один двор, при годовой продаже на двор в 1926-27 г.—62 р. в достаточной степени характерно для нашего вывода. Потребность постоянных оборотных средств для снабжения одного двора мы определяем для 1927-28 г. в 19 р., для 28-29 г.—в 21 р.; это заставляет обратить внимание в первую очередь на повышение материального участия населения в кооперативной работе. Уже в текущем хозяйственном году вопросу паенакопления придано громадное значение, и уже имеются реальные сдвиги в этом вопросе. Задачей остается удержать достигнутый темп роста паевого капитала в этом году. Размеры паевого капитала и ориентировочно намечаемый темп роста на будущий год характеризуют удовлетворительные перспективы капиталонакопления из этого источника:

	На 1/X-27 г.	На 1/X-28 г.	На 1/X-29 г.
Сумма паевых капиталов	1.036 т. р.	2.800 т. р.	4 800 т. р.
Прирост за год	—	1.764 „ „ 177%	2.000 „ „ 71,5%
Средний оплаченный пай	2 р. 73 к.	6 р. 25 к.	8 р. 50 к.

На ряду с этим торговое накопление в низовке и союзном звене должно стать реальным источником накопления. Резкое сокращение размера накоплений в системе с 1795 т. р. в 1925-26 году до 580 т. р. в 1926-2 г., при нормальном размере его (по нормам СТО)—2159 т. р., свидетельствует о наличии серьезных угроз срыва капиталонакопления. Причины такого явления кроются, кроме имеющихся, конечно, кооперативных несовершенств, главным образом, в том, что удельный вес издержек, не зависимых от кооперации, возрос с 33,2 проц. до 50,8 проц. в

1926-27 г. Повышение этой части издержек при резко снизившихся наложениях пошло за счет сокращения зависимых расходов и, главным образом, прибылей. Мы считаем необходимым в этом вопросе, путем пересмотра наложений на отдельные товары, проведение всемерного сокращения всех издержек обращения (в том числе и независимых) обеспечить системе нормальное накопление.

Накопление в нормах СТО в системе составит:

	В 1927-28 г.	В 1928-29 г.
В союзах	540 т. р.	665 т. р.
В П. О.	1300 „ „	1800 „ „
Всего	1840 т. р.	2465 т. р.

Из этих средств останется в оборотных фондах (за вычетом всех из'ятий) соответственно 1211,2 т. р. и 1602 т. р. Вместе с паевым накоплением сумма собственных оборотных средств составит на 1/X-27 г.—3201 т. р., на 1/X—28 г.-6176,2 т. р. и на 1/X-29 г.—9778,2 т. р. Удельный вес собственных средств к I/X-28 г. возрастет до 44,7 проц., к 1/X-29 г.—до 61,5 проц., против 25—30 проц., имевшихся на 1/X-27 г.

Таким образом, общий приток собственных оборотных средств покрывает не только растущую потребность, но и будет освобождать заемные.

Распределение этих средств внутри системы с учетом переливания части паевых капиталов в союзы (мы берем 40 проц. фактически внесенного) представится так (в тыс. руб.):

	На I/X—27 г.	На I/X—28 г.	% прироста	На I/X—29 г.	% прироста
П. О.	2254,8	4088,0	80,5	6368,0	55,5
Союзы	946,2	2088,2	120,0	3410,2	63,5
	3201,0	6176,2	92,5	9768,2	58,5

Таким образом, это распределение соответствует делу укрепления финансово слабого союзного звена и разрешает вопрос высвобождения государственных средств из низовки. Достаточно указать, что удельный вес собственных оборотных средств низовки в общей массе оборотных фондов с 60 проц. на 1/X—28 г. поднимается до 77,5 проц., соответственно в союзах—с 29,8 проц. до 44,3 проц. Эти же данные подтверждают наши положения о повышении требований к низовке в отношении установления условий расчета по товарам—40 проц., кредит на 35 дней в 1927-28 г. и 25 проц., кредит на 30 дней в 1928-29 году; при посредстве этого мероприятия могут быть из'яты из низовки излишние заемные средства. Одним из важных моментов накопления мы считаем самый характер пути этого процесса, т. е. вопрос об удельном весе отдельных источников „прямого"—паенакопления и „косвенного"—торговых прибылей. Об этом мы упоминаем исключительно с целью постановки вопроса об активизации населения в процессе кооперативного накопления. Данные говорят о возможности резкого снижения темпа роста удельного веса паевых средств в общей массе фондов—32 проц.—26-27 г., 45 проц.—27-28 г., 49,5 проц.—в 28-29 г., поэтому необходимо в самые ближайшие годы взять твердую установку на массовое кооперирование населения и вторых членов семьи и повышение уставного пая до 15 руб.

Так в основном рисуются перспективы капиталонакопления потребкооперации БССР на ближайший период, перспективы, которые при энергичной и напряженной работе станут действительностью.

М. Бараўкоў

Грашовае становішча акруговых саюзаў сельска-гаспадарчай коопэрацыі на 1-ае кастрычніка 1927 года

Грашовае становішча акруговых саюзаў сельска-гаспадарчай коопэрацыі БССР характарызуецца пабудаваньнем іх пасываў і актываў.

Аналізуючы пасыўныя і актыўныя каштоўнасьці, можна вызначыць ня толькі разьмеры прыцягнутых сродкаў, але, галоўным чынам, тое, як гэтыя сродкі саюзы змаглі выкарыстаць, і ці атрымалі яны адпаведны эфэкт у справе выкарыстаньня як уласных, гэтак і прыцягнутых сродкаў.

Умелыя організацыйныя здольнасьці па рацыянальным скарыстаньні сродкаў, рэальна пабудаваны балянс вызначае далейшыя магчымасьці грашовай устойлівасьці саюзаў, якая зьяўляецца асноўнаю прадпасылкаю хутчэйшага посьпеху яго опэрацый.

Каб наглядна вызначыць грашовае становішча саюзаў, неабходна шляхам аналізу цыфравых даных прывесьці адпаведныя вывады.

З прывадзімага зводнага заключнага балянсу акрсельсаюзу на 1-е кастрычніка 1926 і 1927 г. відаць, што балянсавыя

ПАСЫЎ.

НАЗВА АРТЫКУЛАЎ БАЛЯНСУ	Балянс на 1-X 26 г.		Балянс на 1-X 27 г.	
	Сума	0/0 0/0 су-адносіны арт. да бал.	Сума	0/0 0/0 су-адносіны арт. да бал.
	(у тысячах руб).			
Балянс	**4109,1**	—	**4539,1**	—
Капіталы:				
Паявы	142,5	3,5	230,8	5,1
Асноўны ўласны і запасны	78,5	1,9	158,4	3,5
Фонды	115,6	2,8	391,6	8,6
Прыбыткі мінулых гадоў	0,8	—	—	—
„ бягучага году	124,9	3	26,7	0,6
„ наступных гадоў	12,6	0,3	28,5	0,6
	474,9	**11.5**	**836**	**18,4**
Доўгатэрміновыя пазыкі і пазыкі ў асноўны капіт.	620,8	15,1	663,8	14.6
Кароткатэрміновыя крэдыты:				
а) вэксэлі выдадзеныя і абавязк. да плацяжу	1445,8	35,2	1252,6	27,9
б) займы, крэдыты, уклады і бяг. рахункі	235,8	5,7	203,2	4,5
в) крэдыторы	539,2	13,1	620,2	13,7
г) авансы	31,1	0,8	171,6	3,8
д) банкі па вучоту вэксэлеў	731,3	17.9	696,3	15.0
е) комітэнты	11,5	0,3	40,8	0,9
ж) пераходзячыя сумы	18,9	0,4	54,6	1,2
	3013,6	**73,4**	**3039,3**	**67,0**

АКТЫЎ.

Назва артыкулаў балянсу	Балянс на 1-X 26 г. Сума	Балянс на 1-X 26 г. 0/0 0/0 су-адносіны арт. да бал.	Балянс на 1-X 27 г. Сума	Балянс на 1-X 27 г. 0/0 0/0 су-адносіны арт. да бал.
	(у тысячах руб.)			
Імобільныя активы:				
Маемасьць	136,7	3,3	124,8	2,8
Паі і акцыі	161.2	3,9	179,9	4,0
Няпэўныя даўгі	106,5	2,6	157.2	3,5
Вэксэлі протэставан.	24,3	0,6	33,4	0,7
Выдаткі наступных гадоў	90,3	2,2	101.6	2,2
Страты бягучага году	233,2	5,7	318,3	7,0
„ мінулых гадоў			269,7	5,9
	752,2	**18.3**	**1184,8**	**26,1**
Мобільныя активы:				
Пазыкі выдадзеныя	161,4	3.9	229.7	5,2
Каса і бягучы рахунак	81.7	2	112,8	2,5
Вэксэлі ў портфэлі	147,8	3,6	189,3	4,2
Тавары, матар'ялы і інш вырабы	1182.4	28.8	1091,4	24,0
Вытворчасьць	170,3	4.1	27,7	0,6
Каштоўныя паперы	6.8	0.2	6,3	0,1
Дэбітары	784,9	19,1	568,2	12,5
Авансы	83,6	2,0	304,8	6.7
Вэксэлі ва ўчоце	731.3	17.9	696,3	15,3
Інкасо	—	—	48,2	1,1
Тавары на комісію	2,6	—	54,3	1,2
Пераход няскончаных разрах. і інш. актыў.	4,1	0.1	25,2	0.5
	3195.5	**77,8**	**312.6**	**67.7**

сродкі павялічыліся на 10,4 проц. у параўнаньні з мінулым годам, і павялічэньне зрабілася за лік уласных сродкаў і доўгатэрміновых пазык. Уласныя і паявыя капіталы ня толькі павялічыліся ў абсолютным разьмеры, але і ў адноснай вазе сярод іншых артыкулаў балянсу. Некалькі панізілася адносная вага доўгатэрміновых пазык, але наогул у пабудаваньні пасываў супроць мінулага году мы маем паляпшэньне.

Падыходзячы да аналізу ў пабудаваньні актыву, мы бачым значнае пагоршаньне ў абсолютным выражэньні ня толькі ў паляпшэньні пасыву, але і яшчэ больш пагоршылі становішча супроць мінулага году. Адначасова неабходна адзначыць, што, ня гледзячы на пагоршаньне становішча актыву, праца па выпраўленьні апошняга, у сэнсе больш мэтазгоднага разьмяркаваньня сродкаў, праводзілася. Гэта відаць з памяншэньня маемасьці, дэбіторскага рахунку і скарачэньня вытворчасьці.

Але адсутнасьць вынікаў працы, стратнасьць вядзеньня справы саюзаў, за выключэньнем Палескага саюзу, абумовілі вельмі напружанае грашовае становішча саюзаў. Як відаць, імобільныя актывы паглынулі ня толькі ўсе маючыяся ўласныя сродкі, але наватъ больш паявы і доўгатэрміновых пазык.

Наяўнасьць тавараў на балянсе нават не пакрывае вэксэльнага крэдыту. Пры наяўнасьці такога нездаровага зводнага балянсу грашовае становішча паасобных саюзаў, бязумоўна, вельмі дрэннае.

Для большай нагляднасьці і прастаты параўнаньня балянсавых сродкаў саюзаў, шляхам аб'яднаньня артыкулаў балянсу ў невялікую колькасьць груп і некаторага сальдыраваньня парных рахункаў, а таксама сьпісаньня за лік уласных паявых капіталаў і фондаў страт няпэўных даўгоў, амортызацыі і протэставаных вэксэлеў, пасьля ўсяго гэтага становішча артыкулаў балянсу акрсельсаюзаў выяўляецца ў наступным відзе (у тысячах рублёў):

АКРСЕЛЬСАЮЗЫ	Актыў					Пасыў					
						Капіталы					
							У тым ліку				
	Не зваротн. актывы	Зваротныя актывы	У тым ліку дэбітары	Страты	Унутр. разьлікі і інш.	УСЕ	Паявы	Запасныя.	Тэрміновыя пасывы	Унутр. разьлікі і інш.	Балянс брутто
Бабруйскі	19,9	197,4	69,8	37,4	80,2	101.4	31.7	58,5	153,3	80,2	334.9
Віцебскі	62,7	458,9	150,8	98,3	316.6	75,7	2.9	70,4	544,2	316,6	936,5
Магілеўскі	38,3	430,8	105,8	83,4	263,8	179,8	63.7	90,9	372,7	233,8	816,3
Мазырскі	25,1	219.8	51,9	61,9	200.9	84,6	16,0	38,0	222,2	200,9	507,7
Аршанскі	34,4	229,8	52,8	23,8	228,7	41,8	18.3	23,4	246,2	228,7	516.7
Полацкі	20,2	203,5	58,8	5,9	98,5	66,3	29,1	18,7	163,3	98,5	328.1
Палескі	33,0	594,0	68,5	—	134,1	180,4	11,2	76,3	444,5	134,1	759,0
Слуцкае аддзял.	48,6	115,8	23,5	92,4	83,0	59,3	—	57,8	197,5	83,0	339,8
	279.5	**2350.6**	**581,9**	**413,1**	**1405,8**	**789.3**	**172,9**	**434.0**	**2343.9**	**1405,8**	**4539,0**
У процантах да балянсу	6,1	53,9	12,8	9.0	31.0	17,4	4,4	9,6	51,6	31,0	100,0

З паказанага цыфравога матар'ялу, бяз усякіх дадатковых разьлікаў па зварочваемасьці тавара-гандлёвага капіталу і крэдыту, відаць вельмі напружанае грашовае становішча як зводнага балянсу ўсіх акрсельсаюзаў, гэтак і саюзаў у паасобку. Уласныя сродкі разам з паявым капіталам цалкам паглынуты стратаю. Ад доўгатэрміновых пазык застаецца пасьля пакрыцьця непакрытых уласным капіталам страт і незваротных актываў толькі 2,3 проц. у жывым звароце.

Зваротныя актывы, за выключэньнем паказаных 2,3 проц. доўгатэрміновых пазык, складаюцца з тэрміновых пасываў, пры чым у апраўданьне тэрміновых пасываў уваходзяць поўнасьцю бяз усякіх выняткаў 12,8 проц. дэбітораў.

Ясна, што з такім грашовым становішчам цяжка разьлічваць на плянавую працу з пажаданымі вынікамі, а асабліва найбольш слабым саюзам, існаваньне якіх без дапамогі з боку будзе сапраўджацца далейшым намнажэньнем страт і зьяданьнем чужых сродкаў.

Для вызваленьня і грашовага замацаваньня вельмі важнага зьвяна сыстэмы сельска-гаспадарчай коопэрацыі неабходна для больш слабых саюзаў каранное грашовае паляпшэньне шляхам прытоку сродкаў, суровы рэжым рацыянальнай бягучай організацыі, выкарастаньне капіталаў. Усямернае садзейнічаньне грашоваму ўзмацненьню павінна быць сталымі клопатамі кіруючага складу саюзу.

И. А. Кабаков

Итоги всесоюзного совещания потребкооперации о ценах

Общепринятый в практике потребительской системы единый кооперативный набор Центросоюза, построенный на средних данных по всему Союзу, не может с достаточной полнотой отражать действительный состав местного торгового оборота отдельных республик и районов и посему, конечно, не может удовлетворять всем местным требованиям. В виду этого 2-й с'езд статистиков и экономистов потребительской кооперации (июль 27 г.) поручил статотделу Ц-за разработать методы составления специальных местных индексов цен, а также индексов физического об'ема потребсистемы и уделить внимание вопросу о сравнительном изучении цен потребительской кооперации в пространственном разрезе. В связи с этим статотделами Центросоюза и некоторых областных союзов было приступлено к выработке основных положений, и проделана предварительная работа по указанным вопросам. Для обмена накопленным опытом и для внесения возможного единообразия в упомянутые выше области статистики цен было созвано при Центросоюзе (24-28 марта 28 г.) рабочее методологическое совещание из представителей республиканских и областных союзов.

По первому вопросу повестки совещания: «методы построения местных индексов цен потребкооперации» были заслушаны доклады представителей Ц-за (т. Черномордик), Вукопспилки (т. Гончарко) и Севзапсоюза (т. Белоусов). В своем докладе т. Черномордик указал, что специальные местные индексы должны строиться лишь в экономически мощных районах, где построение местного торгового ассортимента отличается значительным своеобразием. Только в таких случаях местные индексы дадут более или менее существенный результат по сравнению с общесоюзным набором Ц-за. Средние цены, применяемые для вычисления индексов, должны быть взвешены по удельному весу организаций в общем обороте потребкооперации данной республики или района. Необходимо стремиться к сквозным данным, т. е. к твердому списку организаций, дающих сведения о ценах, и к одному и тому же числу показаний по каждому отдельному товару; однако, на протяжении целого года едва ли возможно будет при твердом списке обойтись без применения методов интерполяции и экстрополяции, что не должно превысить 5% всего числа показаний по организациям и отдельным товарам. В случае невозможности получения в течение года сквозных и достаточно репрезентативных данных допускается, как крайнее средство, применение ценного метода, т. е. одинакового числа показаний на пару смежных дат. Местные наборы должны отражать больший % торгового оборота, чем всесоюзный набор Ц-за, и должны включать в себе не только товары, занимающие значительный удельный вес в обороте, но и такие, которые обеспечивали бы полную сравнимость их при сводке (стандартные товары, несезонные). В целях возможного единообразия и сопоставления между собой индексов разных районов следует исчислять таковые по единой формуле—взвешенному агрегату с постоянным весом и придерживаться одинаковой группировки товаров, одинаковой базы (периода) для сравнения, одинаковых сроков публикации и т. д.

Тов. Гончарко (Вукопспилка) в своем докладе остановился на методах исчисления украинского кооперативного набора для сельпо по 29 товарам, охватывающим 90% всего оборота. Можно сказать, что в основном методы исчисления совпадают с методами Ц-за. Различие заключается в том, что вес 16-ти товаров (из общего числа 29-ти) был определен не по обороту за прошлый год, а по фактическим остаткам в 139 обществах, выявленным при специальном обследовании. Однако, такой метод определения удельного веса

отдельных товаров не совсем отражает действительную картину, ибо залежи и неходкие товары, случайно оказавшиеся при списании остатков, влияют на увеличение удельного веса данного товара.

Совершенно иные методы положены в построении и вычислении «лавочного индекса», предложенного т. Белоусовым (Севзапсоюз). Сущность лавочного индекса заключается в том, что таковой исчисляется не на основании общего набора товаров и общих норм взвешивания определяемых на основании специфических особенностей работы каждого отдельного кооператива и даже каждой лавки (при отсутствии единого прейскуранта). Вместо взвешенного аггрегата с постоянными весами, докладчик предложил ввести смешанный метод аггрегатов и метод отношений. Таким образом, для установления изменения уровня цен по отдельной группе товаров следует брать индивидуальный, нетвердый и невзвешенный, аггрегат наиболее ходких в данном кооперативе сортов каждой группы товаров. Относительные показатели изменения цен отдельной группы товаров взвешиваются соответственно ее удельного веса в ассортименте, и из этих взвешенных показателей вычисляется общий индекс цен лавки или потребобщества. На основании относительных показателей, взвешенных согласно их веса в обороте потребкооперации района можно будет исчислить районный индекс, затем республиканский и общесоюзный.

Несмотря на ряд преимуществ лавочного индекса (отсутствие твердого набора товаров, переменный вес) исчисление такового, в виду его сложности, едва ли будет по силам низовым работникам. Применение этого метода возможно лишь при специальных кампаниях, вызывающих специальные обследования со стороны инструктора союза.

Подтвердив целесообразность построения специальных местных индексов в «экономическо-важных и достаточно своеобразных районах», совещание, однако, сочло преждевременным исчисление всесоюзного индекса на основании местных индексов отдельных районов. Центросоюзу и в дальнейшем необходимо будет вычислять индекс на основе средних взвешенных всесоюзных цен. Совещание высказалось за общие и стандартизованные методы построения индексов, предложенные Центросоюзом, как-то: аггрегат с постоянным весом, одинаковый минимум охвата торгового оборота и т. д. Несмотря на то, что пользование в течение всего года твердым списком организаций, входящих в общую сводку, методологически более правильно, совещание, однако, признало пока обязательной лишь работу ценным методом по сквозным данным на каждую пару смежных дат.

Поручено статотделу Ц-за пересмотреть номенклатуру товаров в карточках цен на будущий хоз. год и уточнить понятие и состав промышленной и с.-хоз. группы товаров. Было признано обязательным по набору союзов и п. о. (из 27 товаров) выделение следующих подгрупп: мануфактуры, кожи-обуви, бакалеи продовольственной и отдельно непродовольственной, металлоизделий и силикатов. Выделение подгрупп галантерейной и канцелярских принадлежностей совещание считает желательным, но не обязательным, в виду трудности нахождения в них более или менее стандартного и общеупотребляемого представителя (товара). По набору горрабкоопов (из 32-х товаров) совещание признало желательным выделение 1) группы «широкого потребления», куда должны войти следующие подгруппы: мануфактура, галантерея, кожа-обувь, посудно-хоз. товары (металлоизделия и силикаты) и 2) специальной подгруппы овощей или скоропортящихся продуктов.

Подгруппы: хлебные товары, бакалея продовольственная и отдельно непродовольственная, являются для набора горрабкоопов обязательными. Для учета итогов снижения цен по отдельным кооперативам было признано необходимым «установить единый и общеобязательный для всей системы потребкооперации и регулирующих органов метод построения и вычисления индексов цен для каждой организации на основе ее ассортимента за истекший хоз. год.

Однако, в вопросе методологии построения индексов не было достигнуто более или менее значительного большинства голосов (4 против 3-х), и вопрос этот внесен на разрешение статплана ЦСУ СССР.

Вторым вопросом повестки был доклад т. Черномордика (Ц-з) «о построении индексов товарной массы (физического об'ема) торговых оборотов и запасов потребкооперации». Необходимость исчисления такого индекса вызывается тем, что для правильного учета динамики оборотов и товарных запасов необходимо принять во внимание изменение цен за наблюдаемый нами период. Как для правильного исчисления удельного веса потребкооперации в общем торговом обороте какого-нибудь района мы должны учесть разницу в ценах, по которым торгуют кооперация, госторговля и частная торговля, так и при исчислении нагрузки на 1 работника и определении роста оборотов, фактического удельного веса отдельных товаров в общем ассортименте за разные периоды и в деле сокращения расходов по отношению к реальному обороту мы должны учесть изменение цен за те же периоды. Согласно пятилетнего плана народного хозяйства предвидится к концу пятилетия снижение розничных цен на промтовары на 30%. В таком случае ценностное выражение массы товаров, имеющих быть пропущенными через каналы потребсистемы, может вырасти за пятилетие незначительно в то время, как в количественном выражении они вырастут значительно больше. Без построения специального индекса мы не только не сможем определить действительный рост наших оборотов, но и не будем иметь возможности проверить выполнение директивы об увеличении удельного веса с.-хоз. продуктов в общем обороте потребкооперации. Есть два пути построения индексов товарной массы: во-первых, путем соответствующей обработки и слияния рядов относительных чисел, исчисленных по данным количественного учета; таким путем возможно будет пользоваться лишь в областных союзах и тех райсоюзах, где более или менее хорошо поставлен товарный количественный учет; второй путь построения индекса товарной массы — через посредство перевода суммовых ценностных показателей в товарное их выражение, делением первых на соответствующим образом обработанные индексы цен. Этот путь, при наличности соответствующих индексов цен, должен будет получить большое применение в условиях торговой работы потребкооперации. В виде опыта совещание признало желательным исчисление индексов товарной массы по обороту ежемесячно (по кон'юнктурным данным) и поквартально или ежегодно (по отчетным данным) как по всему товарообороту, так и по отдельным группам с.-хоз. и промышленных товаров. Желательно также вычисление динамики реальной товарной нагрузки на 1 работника и фактической динамики товарных запасов.

Третьим пунктом повестки совещания были доклады представителей Ц-за и Севкавкрайсоюза «о сравнительном изучении цен потребкооперации в пространственном разрезе». Возможны 2 способа изучения уровня цен: во-первых, в чисто географическом разрезе—для сопоставления цен в различных территориальных пунктах, что дает возможность определить стоимость жизни и стоимость кооперативного снабжения в разных районах; второй способ—сравнительное изучение цен в экономическом разрезе для сравнения цен организаций: а) различных ступеней (оптово- розничные «ножницы»), б) одного и того же звена, но различной экономической мощности (по размеру оборотов) и в) различной формы организационной структуры (многолавка и однолавка). Совещание постановило рекомендовать республиканским, областным союзам, а также более крупным райсоюзам проводить сравнительное изучение цен в пространственном разрезе по следующим признакам: однолавка и многолавка, размер оборота и т. д. Желательно также комбинирование этих признаков. По докладу Севзапсоюза «о технике построения и вычисления индекса путей и стоимости товаропродвижения» совещание постановило: «Считать необходимым изучить процесс нарастания цен в потребительской кооперативной системе, для чего поручить статотделу Ц-за организовать в одном из районов Союза проработку индекса путей и стоимости товаропродвижения.

Четвертым пунктом повестки совещания был вопрос «о согласовании работ по статистике цен с ЦСУ и другими ведомствами». Совещание высказалось за активное участие статработников потребкооперации в работах междуведомственных комиссий при органах ЦСУ, функции которых должны состоять не в согласовании цен, получаемых из разных источников, а в согласовании методов собирания цен, номенклатуры товаров, пунктов наблюдения и т. д. Чтобы изжить разнобой в ценах одних и тех же кооперативных организаций на одни и те же товары и даты, сведения о которых (ценах) собираются по линии ЦСУ и потребкооперации, совещание высказало пожелание, чтобы статработники потребкооперации привлекались в качестве корреспондентов о ценах своих организаций для местных органов ЦСУ.

Был поднят вопрос об изжитии параллелизма в собирании сведений о ценах кооперативных организаций органами ЦСУ и самой потребительской системой. Однако, это предложение не встретило должной поддержки со стороны участников совещания, так как всем было ясно, что статаппараты потребкооперации еще не настолько сильны, чтобы взять на себя ответственность за своевременность и доброкачественность собирания и обработки сведений о ценах потребсистемы по тем программам, которые выработаны ЦСУ.

Последним пунктом повестки совещания был вопрос «о результатах применения новой системы отчетности за 1 квартал 1927-28 года». Совещание единогласно признало, что потребности в организационном руководстве работой отдельных кооперативов, а также финансовые и торговые взаимоотношения вышестоящих организаций с нижестоящими делают необходимым ежемесячное получение балансов с ведомостью оборотов по счетам главной книги, что не предусмотрено системой квартальной отчетности, установленной на 27-28 хоз. год. Кроме того, квартальный период отчетности не отвечает тем требованиям, которые вызываются проводимыми сейчас кампаниями, как-то: паевой, хлебозаготовительной. Совещание признало необходимым установить на будущий 1928-29 хоз. год краткий месячный отчет, долженствующий состоять из баланса с ведомостью оборотов и следующих показателей: оборотов по продаже товаров и по реализации заготовок, числа лавок и числа пайщиков. Полные отчеты представляются лишь за квартал, и статистическая разработка материалов остается обязательной только поквартально.

Вопрос о совмещении краткого месячного отчета с кон'юнктурной отчетностью (практика Уралоблсоюза) получит свое окончательное разрешение на предстоящем совещании по формам отчетности на 28-29 хоз. год.

В виду положительных результатов настоящего совещания по ценам было признано желательным созывать в дальнейшем методологические рабочие совещания 2 раза в году.

Ближайшее совещание о формах отчетности на будущий хоз. год решено созвать в мае текущего года.

На предстоящих ближайших совещаниях признано необходимым рассмотрение следующих вопросов: а) о методах исчисления сводных показателей общего состояния системы потребительской кооперации, б) о методах исчисления процента кооперированности населения, в) о принципе деления потребительских обществ на городские и сельские, г) об изучении действительных размеров обслуживания сельского населения рабочей кооперацией, д) о методах сравнительного изучения многолавки и однолавки, е) об изучении условий, определяющих уровень расходов кооператива, ж) о методах сравнительного изучения различных организационных форм кооперативного строительства, з) об изучении емкости рынка и в частности крестьянского и и) об изучении потребительского спроса и степени его удовлетворения.

Работникам мест надлежит тщательно подготовить у себя эти вопросы, чтоб на предстоящих рабочих совещаниях полнее и конкретнее изложить свои методы, приемы и свой практический опыт в вышеупомянутых областях кооперативной работы.

Кулькин

Всебелорусское совещание жилкооперации

5 и 6 апреля в Минске имело место созванное Белжилсоюзом совещание окружных работников жилищной кооперации.

Идея созыва совещания возникла давно, сейчас-же вслед за произведенным осенью прошлого года обследованием рабочей жилищной кооперации. Обследование это выявило ряд недочетов этого строительства. Для изжития их циркулярные распоряжения, разумеется, были недостаточны. Представлялось, что живой обмен мнений будет более верным средством проведения в жизнь тех мер, которые были намечены для устранения выявленных недостатков.

Кроме указанного имелось в виду ознакомить работников из округов с разработанными на основе указаний Центрожилсоюза формами технической отчетности, так как до сего времени в округах наблюдалась крайняя пестрота в этой области.

Животрепещущим для жилкооперации, как вообще для всего строительства, являлся вопрос об удешевлении стоимости строительных работ.

По докладу об обследовании кооперативного строительства прения носили весьма оживленный характер. Представители мест старались отстоять применявшиеся ими формы строительства рабочих жилищ, ссылаясь на местные бытовые условия, на требования пайщиков и т. п. К таким бытовым особенностям отнесли было и чрезмерную высоту строений (деревян. одноэтажных домиков) и особые мауэрлаты к ним. В конце концов согласились, что излишества эти недопустимы и должны быть отвергнуты, как удорожающие стоимость рабочего жилища.

На ряду с излишествами отмечено было невыполнение элементарных требований техники, как, например, основание печных труб не на фундаментах, а на потолочных балках, отсутствие сливных досок у цоколей деревянных строений, что должно влиять на них разрушающе. Решено отмеченных недостатков в будущем не допускать.

Доклад о путях удешевления жилстроительства вызвал большой интерес. Ценным в этом докладе была попытка путем цифровых исчислений определить, на чем и сколько можно сэкономить, чтобы снизить стоимость строительства.

Из дебатов выяснилось, что большим злом в рабочем жилищном строительстве является хищническое отношение к материалам со стороны некоторых рабочих.

Совещание признало, что наиболее верные пути, по которым должно пойти удешевление строительства, помимо декретированного снижения стоимости материалов и накладных расходов на них и на рабсилу, следующие: правильная организация работ, своевременное снабжение их материалами, применение облегченных конструкций, введение в обиход стандартных частей зданий (на первых порах окна, двери и печи) и снижение накладных расходов на строительство.

По вопросу о правильной организации работ принята схема, разработанная Белжилсоюзом.

Совещанием были рассмотрены и одобрены формы отчетности, применение каковых должно внести порядок в работу.

Совещанию были представлены разработанные техчастью БЖС стандартные части зданий в виде чертежей дверей и окон.

Участники совещания раз'ехались на места, чтобы приступить без опоздания к началу строительных работ, что также должно явиться немаловажным моментом в вопросе удешевления строительства.

Т. Гурвіч

Дарогу маладому спэцыялістаму

Вытворчая практыка студэнцтва і стаж пасьля сканчэньня навучальнай установы пры належным кіраўніцтве з боку тае організацыі, дзе яны праводзяцца, маюць надзвычайна вялікае значэньне і займаюць пачэснае месца ў агульнай сыстэме падрыхтоўкі чырвоных спэцыялістых. Аднак, справа студэнцкай практыкі і стажу да гэтага часу не стаіць на належнай вышыні, яна зьяўляецца хворым месцам у нашай працы. Усё гэта, ня гледзячы на тое, што мы маем шэраг пастаноў ураду, абавязковых інструкцый і тлумачэньняў па гэтым пытаньні, і што ўсе прынцыпова надаюць вялікае значэньне гэтай форме ўнядрэньня маладых спэцыялістых у практычную працу па соцыялістычным будаўніцтве.

У чым-жа справа?

Чаму штогод мы маем паўтарэньне амаль тых жа недахопаў, праўда, некаторым чынам у меншай колькасьці? Чаму штогод мы маем шэраг недапусьцімых недарэчнасьцяў у адносінах да практыкі і стажу?

Адказ тут вельмі просты:—да гэтага часу няма належнай увагі да гэтай справы з боку кіраўнікоў нашых прадпрыемстваў і ўстаноў; яны ў большасьці глядзяць на практыку і стаж, як на нешта непатрэбнае, неабавязковае, перашкаджаючае нормальнай іх працы.

Здаецца, што ўсё гэта не павінна было датычыцца да коопэрацыйных організацый, бо ва ўмовах БССР, калі пакуль адзінай крыніцай, выпускаючай маладых коопэратараў, зьяўляецца коопэрацыйны тэхнікум у Віцебску, уся ўвага коопэрацыі павінна была быць зьвернута на лепшую пастаноўку ў ім адкадэмічнай працы, у тым ліку, зразумела, практыкі і стажу, каб падрыхтаваць у ім патрэбных беларускай коопэрацыі высока кваліфікаваных працаўнікоў, у якіх мы адчуваем недахоп, і якія патрэбны нам для больш шпаркага коопэраваньня вёскі.

Аднак рэчавістасьць гаворыць нам іншае. Кожны год, ня гледзячы на ўсё імкненьне Цэнтральнага Коопэрацыйнага Савету Беларусі, на дырэктывы вышэйшых коопэрацыйных органаў наладзіць справу практыкі і стажу, лепш разьмеркаваць і належным чынам організаваць усяго 40—50 студэнтаў коопэрацыйнага тэхнікуму, становішча застаецца такім самым.

Студэнты-практыканты і стажоры ня маюць ніякага падтрыманьня, дапамогі і кіраўніцтва ў сваёй працы, досыць часта выкарыстоўваюцца не па сваёй спэцыяльнасьці, а на адміністрацыйна-тэхнічнай працы на практыканта глядзяць, як на пасынка, паступова выкрысталізоўваецца погляд на стажораў, як на „вучнёўства“, зусім забываюць, што стажор самастойны працаўнік; практыкант і стажор звычайна зьяўляецца, калі ён працуе ўлетку (а галоўным чынам практыка праводзіцца летам), намесьнікам усіх знаходзячыхся ў водпуску.

Кіраўнікі нашых мясцовых коопэрацыйных устаноў бачаць у практыкантах некую „абузу“, ад якой імкнуцца хутчэй пазбавіцца, як ад „накладных выдаткаў“. Вось што піша нам тав. Ф., працуючы ў Гомельскай акрузе „... Сталага месца працы няма. Сёньня саюз пасылае ў адно месца, ...заўтра кідаюць у наступнае таварыства і г. д. У якасьці каго я працую? Ня ведаю! Ёсьць для нас агульнае слова—стажор, вось у якасьці каго я працую. Гэта самая падыходзячая назва, бо стажорам магчыма кідацца, як пачкай, затыкаць якія хочаш дыры, кідаць з аднаго месца на другое, не даваць пэўнай устаноўкі ў працы па сваёй кваліфікацыі і г. д... Далёка няма той думкі, каб з тэорытычна падрыхтаванага чырвонага коопэратара зрабіць добрага практыка...“

Прыблізна гэтакі зьмест і іншых лістоў, атрымліваемых ад знаходзячыхся на стажы. Гэта пацьвярджаецца і шэрагам іншых фактаў. Аб гэтым б'юць трывогу і нашы газэты.

Усё гэта стварае такія ўмовы, пры якіх практыкант і стажор марна траціць толькі час, не атрымліваючы ніякае карысьці.

Дрэнна выкарыстоўваюцца і маладыя коопэратары, якія ўжо прайшлі цяжкі пэрыод стажу. Гэтак, у Магілеўскім ЦРК тав І. выкарыстоўваецца ў якасьці касіра, а тав. К. у Гомельскай акрузе ў якасьці рахункавода. Ці патрэбна было, пытаюць гэтыя таварышы, траціць на іх дзяржаўныя сродкі ў час іх навучэньня ў тэхнікуме, каб у рэшце атрымаць касіра, рахункавода,—для гэтага больш чым дастаткова было б гадавых курсаў.

Нам здаецца, што трэба абвясьціць рашучую барацьбу ўсім гэтым ненармальнасьцям, трэба быць больш чуткімі і ўважлівымі да маладых чырвоных спэцыялістых, а таксама рыхтуючагася стаць гэтакімі студэнцтва, у адносінах да іх акадэмічных запатрабаваньняў; нельга-ж кожнаму, каму захочацца, парушаць законы ўраду аб абавязковай практыцы і стажы, аб кіраўніцтве гэтай працай з боку мясцовай організацыі. Трэба, каб кожны кіраўнік коопэрацыйнай організацыі памятаў дырэктыву апошняга аб'яднанага пленуму ЦК і ЦКК ВКП(б) аб тым, што „асаблівую ўвагу неабходна сконцэнтраваць на пытаньні аб падрыхтоўцы новых кадраў чырвоных спэцыялістых і значна пашырыць выкарыстаньне іх у вытворчасьці...“, праводзіў-бы гэта ў штодзённай працы тады, калі пад яго кіраўніцтвам будзе знаходзіцца практыкант ці стажор, і быў больш чутак, уважліў да маладога спэцыялістага, асабліва на першых ступенях яго працы.

Неабходна разам з гэтым утварыць сярод старых працаўнікоў здаровую атмосфэру да маладых спэцыялістых, зьнішчыць такія зьявішчы, якія перашкаджаюць нормальнай падрыхтоўцы кваліфікаванай зьмены; бяз гэтага адна з важнейшых задач усяе савецкай грамадзкасьці па падрыхтоўцы новых спэцыялістых з ліку рабоча-сялянскага маладняку ня будзе выканана, аб неабходнасьці гэтага нам настойліва напамінае выпадак у Шахцінскім раёне.

Прыблізна 15 чэрвеня студэнты Віцебскага коопэрацыйнага тэхнікуму і коопэрацыйна-гандлёвага цыклу факультэту права і гаспадаркі БДзУ накіроўваюцца міжведамственай комісіяй наркомпрацы на практыку, а таксама выпускнікі тэхнікуму на стаж. Неабходна, каб кожная коопэрацыйная організацыя, як цэнтральная, гэтак і на пэрыфэрыі, дэтальна загадзя абмеркавала, як лепей правесьці практыку і як лепей дапамагчы і выкарыстаць новыя кадры, якія выпускам коопэрацыйнага тэхнікуму ўвальюцца ў шэрагі Беларускіх коопэратараў з тым, каб не паўтарыць тых памылак, якія мелі месца ў мінулым

Побач з гэтым трэба будзе, каб вышэйшыя організацыі наладзілі контроль усяму гэтаму; неабходна будзе, каб і РСІ усіх акруг, па прыкладзе Гомелю, зрабіла праверку выкананьня месцамі пастаноў ураду ў галіне падрыхтоўкі новых спэцыялістых. Не магчыма каб і далей было гэтак мала ўвагі і гэтак шмат безадказнасьці! Неабходна паставіць пытаньне аб пэрсональнай адказнасьці за ўсе ненормальнасьці, бюрократызм і г. д., праяўляючыяся да рыхтуючайся зьмены.

Агульная ўвага ўсяе грамадзкасьці ў гэты бок, больш адказнасьці, дзелавога, чуткага, адзыўчага падыходу да маладых коопэратараў, якія павінны ў сваёй працы выканаць вялікія задачы па будаўніцтве новага соцыялістычнага жыцьця! Дарогу маладому спэцыялістаму! Прэч усе сучкі і задорынкі!

Ф. П. Садоўскі

Коопэрацыйны тэхнікум неабходна рэарганізаваць

Коопэраваць у дастарчаючай ступені шырока і глыбока расійскае насельніцтва пры НЭП'е, калі ўлада дзяржавы на ўсе буйныя сродкі вытворчасьці ў руках пролетарыяту, пры наліччы саюзу гэтага пролетарыяту з многімі мільёнамі дробнага і драбнейшага сялянства і забесьпячэньні кіраўніцтва за пролетарыятам у адносінах да сялянства,—ці-ж гэта ня ўсе, што патрэбна для таго, каб з коопэрацыі, з аднае толькі коопэрацыі, ўтварыць усё неабходнае для пабудовы поўнага соцыялістычнага вобчаства. Гэта яшчэ не пабудова соцыялістычнага вобчаства, але гэта ўсё неабходнае і дастатачнае для гэтай пабудовы. Уласна кажучы, нам застаецца толькі адно: зрабіць наша насельніцтва настолькі цывілізаваным, каб яно ўсё пагалоўна ўдзельнічала ў коопэрацыі.

Гэтыя палажэньні Леніна зьяўляюцца грунтоўнымі ў яго апошнім артыкуле аб коопэрацыі і складаюць зараз першачарговую задачу вялікага ленінскага пляну коопэраваньня.

Конкрэтныя дасягненьні нашага краю ў выкананьні часткі гэтага пляну ўжо гавораць аб надзвычайна шырокім коопэраваньні сялянскіх мас, у прыватнасьці, па БССР да 50 проц. па спажывецкай і ад 35 да 40 проц. па с.-г. коопэрацыі.

Зараз побач з пашырэньнем коопэраваньня на першы плян паўстае пытаньне глыбіні гэтага коопэраваньня па часьці шырокага ўдзелу коопэраванга насельніцтва сродкамі ў сваім коопэратыве. Канчатковае выкананьне гэтых задач цесна ўпіраецца ў цывілізаванасьць нашага краю, у неабходнасьць утварэньня строю цывілізаваных коопэратараў.

Зразумела, для гэтага строю патрэбна падняць пісьменнасьць усяго насельніцтва, патрэбна, як гаворыцца, правесьці культурную рэволюцыю.

У справе правядзеньня гэтай рэволюцыі, як няўхільнага этапу да строю цывілізаваных коопэратараў, коопэрацыйная асьвета павінна заняць адно з першых месц.

Коопэрацыйны тэхнікум павінен зьявіцца, і ўжо ў некаторай частцы зьўляецца, ачагом гэтае асьветы на Беларусі.

Да гэтага часу апошнімі двума выпускамі ён забясьпечыў шэраг коопэратываў БССР тэхнікамі-організатарамі, прыйшоўшымі туды скромнымі рахункаводамі і, маючы добрую тэорэтычную падрыхтоўку, стаўшымі душою коопэратываў, організатарамі іх далейшай, у першую чаргу, організацыйнай і культурнай працы.

Але гэта ня можа здаволіць коопэрацыйнага тэхнікуму і асабліва коопэрацыйнае сыстэмы БССР, бо ахопліваючы організацыйную і культурна-масавую працу, што ўплывае, галоўным чынам, на рост коопэрацыі ў шырыню, выхаванцы тэхнікуму застаюцца ў баку ад опэрацыйна-гаспадарчай працы сваіх коопэратываў, а як відаць з прыведзенай вытрымкі з артыкулу Леніна аб коопэрацыі, удзел пайнікаў у гэтай галіне працы сваіх коопэратываў характарызуе глыбіню коопэраваньня насельніцтва.

Сама-ж гэтая галіна працы коопэрацыі, асабліва па галіне ахвату коопэраваных сялянскіх гаспадарак загатоўкамі, знаходзіцца ў руках чужога і часта варожага нам ідэолёгічна элемэнту, у руках учорашніх гандляроў, а часта і гандлюючых ад сябе адначасова з нахаджэньнем на пасадзе, загатаўцеля ў коопэртыве.

Вынікі гэтага — падрыў загатовак, наяўнасьць чыста гандлярскіх мэтадаў падыходу іх да сялян пры загатоўках для коопэратыву, падзел загатоўленага за дзень сабе і для коопэратыву, неразмежаванасьць авансаў коопэратыву пры загатоўках сабе і коопэратыву, утварэньне ажыотажу ў часы загатовак, прыводзячага да зрыву конвэнцыйных цэн, рэгуляваньня загатоўкамі і да зрыву самых загатовак. Асабліва балюча сказалася адсутнасьць сваіх чырвоных спэцаў па загатоўках у 1927-28 гаспадарчым годзе, калі ў значнай меры, дзякуючы гэтаму, мы маем такое дрэннае становішча на загатавіцельным фронце.

Задачу падрыхтаваць чырвонага спэца, таваразнаўцу з ухілам загатавіцеля да коопэрацыі БССР, загатавіцеля, асьвечанага ў тэхнікуме, побач з падрыхтоўкай тэхнікаў-організатараў, павінен узяць на сябе Беларускі Дзяржаўны Коопэрацыйны Тэхнікум.

У гэтых мэтах неабходна і рэорганізаваць тэхнікум.

Схэма гэтай рэорганізацыі паводле меркаваньняў пэдагогічнай рады тэхнікуму, прыкладна, гэтакая:

1) тэхнікум павінен быць 4-гадовым, бо нават і пры цяперашняй установоўцы, пры надзвычайна нязначнай колькасьці часу па вучэбным пляне па агульна-адукацыйных дысцыплінах, эконамічным і грамадзкім, пры адсутнасьці мажлівасьці ўвесьці ў тэхнікуме выкладаньне колектывізацыі сялянскай гаспадаркі і хаця-б аднае чужаземнай мовы, тэхнікум ня ўкладваецца ў дзённыя гадзіны заняткаў, а частку пляну праходзіць вечарам;

2) да існуючых 2 аддзяленьняў — с.-г. і спажывецкай коопэрацыі,— рыхтуючых організатараў для 2 асноўных сыстэм, неабходна дабавіць 3-цяе таваразнаўчае аддзяленьне для падрыхтоўкі для абедзьвюх сыстэм таваразнаўцаў-загатавіцеляў зерня, валакна, сыравіны;

3) падзел па гэтых 3 аддзяленьнях павінен адбыцца з 3-га курсу, на 3-м і 4-ым курсе—ўся ўвага спэцыяльным дысцыплінам пры амаль поўным адсутнічаньні на гэтых курсах агульна-адукацыйных і грамадзкіх дысцыплін.

Плян разьмяркаваньня дысцыплін па курсах і аддзяленьнях пэдрадай тэхнікуму ў чарнавіку апрацован з вучотам належнага часу на практыку, за падобную рэорганізацыю выказаліся ўсе коопэрацыйныя сыстэмы Віцебскай акругі, ім-жа, а таксама і Белсельсаюзу, належаць і першыя думкі гэтай рэорганізацыі.

Мажлівасьць багатай практыкі ў гэтым напрамку ў Віцебскіх умовах есьць —і надзвычайна багатая мажлівасьць.

Па-першае, практыка будзе праводзіцца на складах саюзаў і Віцебскіх т-ваў, праводзячых загатоўкі ў прыгародным раёне, па-другое, наяўнасьць у Віцебску ільна-прадзільнай фабрыкі „Дзьвіна“ і праца яе з валакном дасьць мажлівасьць яшчэ больш удасканаліць на практыцы тэорэтычныя веды па таваразнаўстве гэтага ўхілу. Гэта дасьць мажлівасьць доўгі час, пакуль не пабагацее наша дзяржава, абыйсьціся без організацыі пры тэхнікуме спэцыяльных лябораторый хаця-бы па валакне. Справа гэта ня трывае адкладу. Пажадана, каб уся коопэрацыйная сыстэма тэрмінова выказала свае думкі і погляды па гэтым пытаньні і дапамагла тэхнікуму хутка рэорганізавацца ў выкладзеным напрамку.

Шаевич

Выгодны ли водные перевозки

В журнале «Шлях Коопэрацыі», № 5, есть несколько статей относительно того, выгодно ли работать по перевозкам грузов водным транспортом.

Из практики работы прошлого года по Бобруйскому округу—при получении соли, завезенной водным путем, мы имеем следующее:

1. Получение соли в количестве одного вагона отдельным потребобществом невозможно. Необходимо получать целую баржу. Для этого необходимо помещение для хранения большого запаса соли, что вызывает большой расход (по содержанию помещения, убыль при хранении и др.).

2. Анализируя произведенные расходы по выкупам и разгрузке поступившей соли, мы имеем следующее:

По Рогачеву.

При получении вагона соли по жел. дороге тариф обходится 304 р. с вагона плюс высыпка и выгрузка 12 руб. (на базу при жел. дороге).

При получении же этого количества соли через госпароходство тариф стоит 302 руб.; зато доставка и связанные с ней расходы (двойная выгрузка) стоит 60 руб.

Таким образом, соль, поступившая водным путем, обошлась на 46 руб. дороже.

В Бобруйск.

Вагон соли с жел. дороги стоит 308 руб. 83 коп.

Доставка—45 руб., всего—353 руб. 83 коп.

Водным путем стоит 305 руб. 25 коп. и доставка 55 руб., всего—360 р. 25 к., опять-таки дороже на 6 р. 42 к.

В м. Свислочь жел. дорогой до станции Завишино—381 р. (с перевозкой). Водным путем—387 р. 95 к.—дороже на 6 р. 95 к.

Спрашивается, авторы статей, которые писали о том, чтобы перейти на завоз грузов водным путем, достаточно ли они учли, имеет ли от этого выгоду кооперация.

Обратили ли они внимание, что не всегда можно доставить водным путем грузы и по тем обстоятельствам, что надо завозить большими партиями в запас, что практически для кооперации весьма неудобно, кроме того, нет приспособленных у п. о. для этого помещений.

Госпароходству нужно выработать такие условия, которые были бы действительно приемлемыми и выгодными кооперации.

А пока, при таких условиях, кооперация вынуждена от этого отказываться.

Левинсон

По поводу статьи тов. Шаевича

Автор, безусловно, вполне своевременно поднимает вопрос о технике и выгодности перевозок водным путем, но выдвигаемые им мотивы невыгодности не совсем показательны. Понятно, что не всегда и не всюду могут быть применимы водные перевозки по причинам технического порядка, а также не всегда и не всюду водные перевозки выгодны. Но не все моменты, на которые ссылается автор, правильны. Начнем по порядку.

Не знаю, с чего взял автор, что соль необходимо завозить большими партиями. Опыт осенней навигации 1927 года показал нам как раз обратное: водным путем можно завозить любую партию даже и меньше вагона, а по железной дороге как раз меньше вагона мы не можем завозить. В район Бобруйского союза мы завозили же партиями далеко не такими большими. Так например, в Селибское потребобщество было сгружено 1.000 пуд. Еще больше таких случаев мы имеем по Гомельскому району. Совершенно нет надобности в том, чтобы в каждое отдельное потребительское общество завозить по барже, т. е. по 20-25 000 пудов. Важно только, чтобы в одном направлении отправлялось 20-25.000 пуд. для того, чтобы использовать тоннаж, а в отдельные потребительские общества можно завозить не только меньше баржи, но и меньше вагона. Теперь по вопросу о тарифах. Как видно, автор не вполне знаком с условиями договора с госпароходством, по которому организации при получении соли в пункты, где имеются железнодорожные станции, уплачивают тариф на 4 проц. ниже, чем по железной дороге, и поэтому говорить о том, что тариф до Бобруйска водным путем обходится дороже, чем по железной дороге, нельзя, тем более, что в этом году тариф на перевозку соли водным путем понижен еще на 20 проц.

Еще один момент, говорящий в пользу водных перевозок,—кредит, который предоставляет госпароходство. При том положении, когда тариф на соль составляет 250 проц. стоимости соли, мы считаем, что вопрос кредита на тариф является довольно актуальным тем более, что это беспроцентный кредит. В настоящий момент, когда финансовое положение потребкооперации такое напряженное, вопрос средств является слишком серьезным вопросом.

Автор статьи упускает совершенно еще один момент, который мы считаем очень и очень важным,—это вопрос экономии в перевозках потребобществ. Мы имеем такие факты: Березинское потребобщество находится не при железной дороге. Доставка от ближайшей железнодорожной станции (Гродзянка, Борисов) обходится до 40 коп. с пуда. При перевозке же водным путем доставка обходится не более 5 коп. с пуда, и, таким образом, достигается экономия в 35 коп. с каждого пуда. Мы привели только один пример, таких примеров можно привести много, и мы думаем, что по тому же Бобруйскому округу можно привести не мало, а экономия 35 коп. на пуде соли играет, по нашему, не малую роль.

В заключение нужно сказать, что, безусловно, вопрос водных перевозок нуждается в изучении. Для нас этот вопрос совершенно новый. В практике работы потребительской кооперации могут встретиться случаи, когда водные перевозки не выгодны, но нельзя из этих отдельных случаев делать заключение о невыгодности водных перевозок вообще. Все же приятно отметить, что то, что наши организации начали задумываться, интересоваться вопросами транспорта,—это свидетельствует о сознательном отношении к вопросам нашей торговой работы.

С. Клебанов

Впечатления с‘езда

„Собственно говоря, нам осталось „только“ одно: сделать наше население настолько цивилизованным, чтобы оно поняло все выгоды от поголовного участия в кооперации и наладило это участие“.

Ленин.

С 2-го по 4-е марта происходил в Могилеве 3-й с‘езд уполномоченных кустарно-промысловой кооперации Могилевского округа.

Работа с‘езда, несмотря на молодость организации (2 с лишним года), говорила о здоровом и гигантском росте, что возможно только в условиях советской действительности под руководством коммунистической партии.

С‘ездом были заслушаны доклады о работе центра (Белкустпромсоюза), отчет правления и ревизионной комиссии Могпромсоюза и др. вопросы.

В указанных докладах была отмечена та громадная работа, которую провели БКПС и Могпромсоюз за истекший год по кооперированию разрозненных кустарей-одиночек, организации снабжения сырьем и сбыта их изделий и по финансированию последних.

Были отмечены достижения и недочеты.

Если первый год работы Могпромсоюза прошел под знаком организации кустарей-одиночек в артели и проникновения в местечки, то истекший 1926-27 г. показывает значительные успехи не только в организации, но и в укрупнении однородных артелей, проникновении в деревню (значительный проц. крестьянских артелей), рост ученичества, уменьшение наемных рабочих (13 человек на 845 членов артелей). За истекший год низовая сеть окрепла значительно в финансовом отношении.

На ряду с хозяйственным ростом сети также выросли активность и сознательность кустарной массы в целом, а в связи с этим и культурно-экономические запросы, что выявилось во время работы с‘езда. По каждому докладу задавалась масса вопросов, и делались дельные замечания. В прениях участвовало 60 проц. делегатов.

Показателем политического роста массы является реагирование с‘езда на суд над Белорусской Громадой в Польше горячим протестом.

С‘езд не оставил без внимания один из актуальных вопросов, выдвинутых партией,—о капитало-накоплении и на клич: „создавайте социалистическое накопление в артелях“,—с‘езд единодушно ответил увеличением паевых отчислений в союз и увеличением размеров паев в артелях.

Учитывая недочеты в работе Могпромсоюза по кооперированию за истекший период, выразившиеся в недостаточном кооперировании женщин и молодежи, в недостаточном вовлечении бедняцких слоев города, местечка и деревни, слабом проведении культработы и недостаточном учете социального состава артелей, с‘езд дал директиву правлению союза исправить указанные недочеты.

На ряду с отмеченным ростом политической сознательности кустарной массы наблюдается наличие незначительной группы кустарей-бузотеров, которые, прикрываясь лозунгами партии о защите бедноты, демагогически выступая, старались внести разлад в работу с‘езда.

Своими выступлениями они хотели влить ложку дегтя в бочку меда, но они были правильно поняты и оценены с‘ездом, в результате чего с этой группки была сорвана маска, и получилось, как в басне Крылова с змеей, которой крестьянин отрубил голову.

КООПЭРАЦЫЯ ЗА МЕЖАМІ

Карл Биттель

Потребительские товарищества за границей

(Серия статей)

ГЕРМАНИЯ

В течение ряда лет немецкие потребительские товарищества организованы в два центральных об'единения. Одно из них, существующее уже 25 лет,—„Центральное Об'единение Немецких Потребительских Товариществ“, в Гамбурге, и другое, меньшее „Христианско-Католическое Государственное Об'единение, в Кельне. Обе организации совершенно самостоятельны, имеют свои собственные оптово-закупочные общества, свои газеты, ревизионные органы и т. д.

В 1927 году годовой оборот немецких потребительских товариществ впервые перевалил за миллиард марок и тем самым достиг приблизительно 30-й части общего торгового об'ема в своей товарной области. Из них Центральное об'единение имело 982 миллиона марок, и государственное об'единение около 150 миллионов марок.

Рассмотрим несколько ближе деятельность Центрального об'единения, которое охватывает, главным образом, рабочие потребительские товарищества, стоит близко к свободным профсоюзам и в большинстве руководится социал-демократами. Приблизительно, около 25 местных товариществ находятся под коммунистическим руководством.

Из только что опубликованных цифр Центрального об'единения видно следующее: всего существует 1026 местных потребительских товариществ (которые частично являются крупными районными организациями), имеющих оборот в 982 миллиона марок в 9230 распределительных пунктах при 2,93 млн. пайщиков и собственном капитале в размере 4',43 млн. марок. Это составляет на одного пайщика 335 марок годового оборота и лишь 15,15 марок собственного капитала. Существенной составной частью капитала потребительских товариществ являются сбережения пайщиков—всего 208 миллионов, или на каждого пайщика 70,75 марок. Эти цифры значительно колеблются в отдельных товариществах и районных об'единениях. Например, оборот Саксонских потребительских товариществ составляет 441 марку на члена, а в Восточной Германии—только 248 марок. Сберегательные взносы в Северо-Западной Германии составляют 126 марок на каждого члена, а в Юго-Западной Германии—лишь 31,52 марки.

Естественно, что Центральное об'единение значительно перешагнуло свои довоенные цифры, но относительно еще заметно влияние инфляционного периода. В данное время экономическая мощь движения немецких потребительских обществ все еще гораздо слабее, чем до войны. При 1,62 млн. членов оборот в то время составлял 493 миллиона, или 287 марок на члена, что соответственно нынешней товарной ценности составит не меньше 420 марок. Итак, за 18 лет никакого развития, а, наоборот, отступление до 335 марок. Паевые взносы также составляли в то время при нынешней товарной ценности 10,28 марок, а теперь лишь 4,52 марки на члена. Только сберегательные взносы абсолютно и относительно увеличились.

Бесспорно, что после инфляционной катастрофы немецкие потребительские товарищества находятся в непрерывном процессе восстановления. Стоит только вспомнить цифры 1924 года, чтобы понять глубокую разницу. Здесь несколько цифр.

На одного члена в Центральном об'единении:

	1914 г.	1924 г.	1926 г.	1927 г.
	(в марках)			
Обороты	287,00	159,00	253,00	335,00
Паевые взносы	19,66	4,35	10,97	15,15
Сберегательные взносы	16,72	14,37	43,06	70,75

Очень серьезным симптомом в потребительских товариществах является движение членов. До войны было 1,72 млн. членов. Во время войны и после нее число членов превысило (1916 г.) 2 миллиона, в 1924 г. оно составляло 3,51 млн., а после этого из года в год падало до начала 1928 года до 2,93 млн. За последние 2 года выбыло не менее 338.000 и 508.000; число вновь вступивших составляло всего 165.000 и 254.000. Кооперативная буржуазия ограничивается заявлением, что выбывшие являются не чем иным, как пришельцами инфляционного периода, от которых потребительские товарищества должны быть очищены. Несомненно, что это очень выгодный прием для прикрашивания статистического благополучия. Но в то же время это доказывает заслуживающую внимания слабость притягательной силы потребительских обществ, которые не могут даже удержаться на уже достигнутом уровне количества членов. Если при этом уходят даже классово-сознательные рабочие из-за разочарования и досады на мелкобуржуазную политику руководителей, то это с точки зрения классово-политических задач, несомненно, является ошибкой, но очень поучительной. По сравнению с довоенным процент рабочих и служащих среди членов сократился на 10,42 проц. и составляет сейчас 68,28 проц.

Из опубликованных до сих пор материалов не видно, насколько улучшилось за последние годы хозяйственное положение потребительских предприятий. Кажется, что Центральное об'единение и в дальнейшем намерено хранить молчание о размерах чисто-торговых расходов (которые позволили бы сравнение с частным хозяйством), обороте товаров и прочих мелочах. Единственные опубликованные в этом направлении цифры показывают все-таки еще очень большое отставание от довоенного: тогда годовой оборот на каждую потребительскую лавку при нынешней денежной ценности составлял около 143.000 марок, в Саксонии—даже 156.000 марок; сейчас же—не более 95.500 марок. Настолько сейчас работает впустую распределительный аппарат потребительских товариществ. Равным образом обстоит дело с оборотом на обслуживающий персонал, где хотя при союзных переговорах требовалось 42.000, но фактически достигнуто лишь 24.400 марок при 36 000 чел. персонала.

Товарная масса упала до 11,74 проц. оборота и тем самым снова почти достигла довоенного уровня—11,51 проц. Имущественное положение также достигло почти прежнего. Задолженность по товарам все еще составляет 3,59 проц. (в 1914 г.—только 2,16 проц.); на лицо также задолженность банкам в размере 2,55 млн., совершенно неизвестная до войны. Скидки и чистая прибыль далеко еще не достигли процентных цифр 1914 г. (4,60 проц. против 8,57 проц.). В виду скидок и дивидендов было распределено 35,7 млн., в резерве—4 млн., и на социальные цели отпущена смешная сумма в размере 0,7 млн. и то не в пользу рабочего движения.

Собственная продукция потребительских товариществ повыслиась до 241 млн., из них 137 млн. дают пекарни и мясные. Это означает катастрофическое положение в области хлебной продукции по сравнению с довоенным. На каждого члена приходится сейчас лишь на 47 марок продукции пекарен, в то время как до войны было вдвое больше

38 проц. своих товаров потребительские товарищества приобретали в оптово-закупочных обществах, в Гамбурге, против 32 проц. до войны (товарная масса значительно больше, так как речь идет здесь об оптовых ценах). Тем самым оптово-закупочные общества достигли оборота в 373 млн. марок (в 1914 г. лишь 158 млн. марок), из них 17 проц., или 63 млн., падают на собственную продукцию, в то время как до войны было лишь 10,5 млн., или 6,6 проц. Это сравнительно сильное развитие оптово-закупочных обществ является наибольшим плюсом немецких потребительских товариществ.

В заключение несколько слов по поводу единичных 1.026 потребительских товариществ. В большинстве это мелкие организации; свыше 900 из них имеют годовой оборот менее 1 миллиона. Впереди шагают 12 крупных товариществ, в настоящее время больше чем с 10 млн. годового оборота. Они дают свыше $^{1}/_{3}$ из 982 млн. 4 самые большие из этих потребительских товариществ показывают следующие цифры:

	Членов	Лавок	Оборот в 1928 г.	Состояние к 1/I-1927 г.	На 1 члена
Гамбург	94.938	387	5,39 млн.	+33,1 проц.	58,55 мар.
Дрезден	70.650	157	4,14 „	+40,6 „	58,54 „
Берлин	146.264	214	4,05 „	+30,4 „	27,68 „
Лейпциг	51.226	139	2,92 „	+32.6. „	57,05 „

Эти большие общества развиваются сравнительно быстро, как вообще процесс концентрации.

Ясно, что мы имеем здесь перед собой вполне современные жизнеспособные крупные торговые предприятия для вовлечения широких масс в потребительские общества. В индустриальных центрах и столичных городах они сталкиваются с сильной капиталистической конкуренцией.

Потребительские товарищества смогут развиваться лишь при наличии более значительных сил. Самым главным источником при этом является сила пролетарских масс, которые должны быть использованы для развития движения потребительских товариществ. Сейчас мы имеем на лицо обратное, и это является сильнейшим пассивом в работе Центрального объединения. Вместо того, чтобы теснейшим образом солидаризироваться с пролетарским движением, Гамбургское руководство ведет исключительно классово-враждебную политику по отношению к рабочим. Последствия этой политики проявляются в недостатках ее экономического развития.

ПА КООПЦЭНТРАХ

Усім коопсаюзам, іх аддзяленьням і ЦКР Беларусі

Прадстаячае сьвяткаваньне Міжнароднага Дню Коопэрацыі павінна быць усімі коопэрацыйнымі організацыямі своечасова і дакладна падрыхтована з тым, каб у ім прыймалі актыўны ўдзел усе слаі працоўных мас Беларусі.

У агульнай працы па падрыхтоўцы сьвяткаваньня ўсім коопэрацыйным організацыям неабходна загадзя паклапаціцца аб дастатковым снабжэньні шырокіх коопэраваных мас свайго раёну адпаведнай коопэрацыйнай літаратурай на мясцовых мовах, прысьвечанай Міжнароднаму Дню Коопэрацыі.

Для пасьпяховага правядзеньня сьвяткаваньня неабходна, каб уся выдаваемая Цэнтральным Коопэрацыйным Саветам Беларусі літаратура, прысьвечаная МДК, была выдана і разаслана на месцы загадзя. Пагэтаму ЦКСБ просіць В/ зараз-жа прыступіць да падрыхтоўкі і прысылкі яму матар'ялу аб дзейнасьці і становішчы як самой В/ організацыі, гэтак і ўсяе абслугоўваемай В/ пэрыфэрыі.

Вельмі пажадана атрымаць ад В/ больш характэрныя фотографічныя зьнімкі В/ прадпрыемстваў і культурна-бытавых устаноў у процэсе іх працы.

Адначасова з гэтым ЦКСБ просіць Вас паведаміць яго аб колькасьці літаратуры (лістовак, лёзунгаў і часопісаў), прысьвечанай сьвяткаваньню МДК, патрэбнай Вам для снабжэньня усяе Вашае пэрыфэрыі.

Адказны сэкратар Цэнтральнага Кооперац. Савету БССР **Фікс.**

Об организации заочных курсов при ЦКСБ

Общая хозяйственная и культурная отсталость нашей страны, обусловленная историческим прошлым, вообще сильно затрудняет нас в работе социалистического строительства. В кооперативном же строительстве эти трудности дают себя особенно сильно чувствовать. Зачастую отсутствие на местах квалифицированных работников, коим вполне можно было бы доверить иметь дело с общественными ценностями и выполнение работы статистического порядка, заставляет вопросу подготовки квалифицированных работников кооперации, главным образом счетных работников, уделять много внимания.

Но многим товарищам, работавшим раньше или даже работающим теперь в кооперативных организациях и не имеющим теоретической подготовки, все же нет надобности тратить целые годы на обучение в специальных учебных заведениях, отрываясь от практической работы для того, чтобы заполнить свои пробелы.

Учитывая это, Наркомпрос БССР утвердил организацию заочных курсов бухгалтерии, калькуляции и статистики, подчинив их центральному кооперативному совету Белоруссии.

Курсы имеют своею целью повышение квалификации работников низовой кооперативной сети.

Круг лиц, обслуживаемых курсами, устанавливается следующий:

1) работники счетоводства, которые получили знания путем практики, но не имеют необходимой теоретической подготовки для полного уяснения того дела, которое они ведут;

2) работники сельхозов, колхозов и крестьянских кооперативов различных видов, как-то: председатели и члены правлений, члены ревизионных комиссий и рядовые работники, коим в ежедневной их работе приходится встречаться с учетом различных ценностей;

3) иные лица, не работающие в настоящее время в кооперации, но рекомендуемые для обучения на курсах низовыми ячейками различных видов кооперации.

Все поступающие на курсы должны быть не моложе 16 лет и иметь общее образование в об'еме не ниже 4-х групп семилетней школы, в подтверждение чего они высылают соответствующие документы. Поступающие на курсы заполняют специальные анкеты и заявления, бланки коих получают от курсов по высылке 2 восьмикопеечных марок.

На курсах предполагается организация 3 циклов: потребительской кооперации, сельско-хозяйственной кооперации и кредитной кооперации.

Учебный план курсов утвержден следующий:

1) Общее и торговое счетоводство	100	час.
2) специальное счетоводство: а) для цикла потребительской кооперации	60	„
б) „ „ сель-хоз. кооперации	100	„
в) „ „ кредитной „	60	„
3) коммерческая арифметика и калькуляция	100	„
4) анализ баланса	32	„
5) кооперативная статистика	25	„
6) основы кооперации	28	„
7) кооперативное законодательство	5	„
8) делопроизводство	14	„
9) экономическая география	20	„

Срок обучения на всех 3-х циклах установлен в 8 месяцев.

В зависимости от степени подготовки учащиеся распределяются на группы. В основу обучения на курсах кладутся лекции, практические занятия, ответы на предложенные учащимися вопросы и литература. Проработка материалов проводится следующим образом: каждая лекция сопровождается рядом вопросов, на которые курсант обязан дать подробные ответы в письменной форме. Вдобавок к лекциям, для большего их усвоения, курсантам даются темы практических работ, решение которых учащиеся высылают на курсы для проверки. Ответы на вопросы учащихся состоят: в полных и подробных об'яснениях учащимся ошибок, допущенных ими в ответах и решениях практических работ, а также в рефератах, представленных на курсы для проверки; в указаниях и раз'яснениях вопросов, поднятых по инициативе самих учащихся; в указаниях литературы, которая должна быть проработана учащимися. Литературу учащимся рекомендуют преподаватели курсов, указывая, на какие отделы должно быть обращено особое внимание.

Курсы высылают слушателю особую карточку, которая служит ему для составления плана работ на указанный преподавателем срок. По выполнении слушателем работы карточка, со сделанными на ней отметками учащегося, отсылается на курсы.

Учащийся по каждому пройденному отделу читаемых предметов представляет письменную работу, которая дается преподавателем. Проверенная и исправленная работа отсылается учащемуся обратно, при чем удовлетворительно выполненная работа считается для учащегося и зачетом.

Для лиц, желающих получить об окончании курсов специальное свидетельство, назначаются выпускные экзамены по всем предметам учебного плана. Экзамены проводит особая комиссия, в состав которой входят заведующий курсами, представитель Центрального Кооперативного Совета и 2 преподавателя курсов.

Плата за весь курс обучения установлена в 32 р. В эту сумму входит стоимость высылаемых курсантам лекций и практических тем для работы, а также почтовые расходы по пересылке просмотренных работ и ответов на предложенные вопросы. В случае неполучения слушателем в срок лекций и указаний, необходимо срочно ставить об этом в известность курсы. Одновременно с заявлением и анкетой поступающий на курсы высылает вступительный взнос в размере 1 р. и в качестве задаточной суммы 4 р. в счет платы за первый месяц. По получении вступительного взноса и задаточной суммы подписавшийся зачисляется в число курсантов, и ему за 2 восьмикопеечных марки высылается специальное удостоверение, имеющее силу в течение 2 месяцев. Несвоевременная уплата взносов вызывает увольнение слушателя с курсов. Внесенная плата возвращению не подлежит.

Рэзолюцыі сэсіі Савету БКС ад 11—14 красавіка 1928 г.

Па дакладу т. Консана аб ітогах загатоўчай працы за 1-е паўгодзьдзе 1927-28 г. і пэрспэктывах на 2-е паўгодзьдзе

Заслухаўшы даклад аб ітогах загатоўчай працы за першае паўгодзьдзе 1927-28 г., 7-я сэсія Савету БКСаюзу канстатуе, што загатоўчая кампанія спажыўкоопэрацыі ў працягу мінулага паўгодзьдзя не атрымала свайго разьвіцьця ў адпаведнасьці з організацыйна-экономічнымі магчымасьцямі ўсяго апарату спажыўсыстэмы. Асноўнымі прычынамі, меўшымі ўплыў на слабы тэмп разгортваньня загатовак, зьяўляюцца:

1. Праводзімая рэгулюючымі органамі, у асаблівасьці мясцовымі, лінія на зьніжэньне ролі спажыўкоопэрацыі ў загатоўках, што выявілася ў поўным адхіленьні ад загатовак шчаціны, конволасу, пянькі і значным зьніжэньні адноснай вагі ў загатоўках скурсыравіны, ільна і пушніны.

2. Недаацэнка з боку як паасобных спажыўсаюзаў, гэтак і БКС (за 1-ы квартал) і значнай часткі нізоўкі важнасьці разьвіцьця загатовак, што прывяло да абыякай адносіны да абмяркоўваных мерапрыемстваў, праводзімых мясцовымі органамі па адносіне загатоўчай працы спажыўкоопэрацыі, досыць часта супярэчачай распараджэньням Наркомгандлю.

3. Адрыў значнай часткі нізавой сеці ад саюзаў, прымушанай з прычыны адхіленьня апошніх ад загатоўкі целага шэрагу відаў сыравіны працаваць з дзяржорганамі, што зьбаўляла саюзы магчымасьці кіраваць загатоўчай працай нізоўкі.

4. Недастатковае фінансаваньне паасобных загатоўчых опэрацый (мяса) і несвоечасовае атрыманьне сродкаў на загатоўкі экспортных відаў сыравіны.

5. Канстатуючы значнае зрушэньне ў загатоўчай працы спажыўкоопэрацыі ў працягу другога кварталу бягучага году, 7-я сэсія Савету БКС усё-ж лічыць маючыяся дасягненьні недастатковымі.

6. Выходзячы з таго, што апошнімі распараджэньнямі НКГандлю ўтворана дастаткова ўстойлівая база для далейшага разгортваньня загатоўчай працы спажыўкоопэрацыі і лічачы неабходным гэту галіну працы, асабліва ў адносіне экспортных відаў сыравіны, паставіць у цэнтр увагі ўсяе спажыўсыстэмы, як адну з важнейшых галін яе працы, сэсія Савету пастанаўляе:

а) прыняць меры да ўзмацненьня загатоўчага апарату як БКСаюзу, гэтак і саюзаў і спажыўтаварыстваў;

б) пашырыць асортымэнт загатовак спажыўсаюзаў, асабліва па другарадным экспорце, уцягваючы ўсе саюзы і нізавую сець у працу па загатоўках усіх відаў сыравіны;

в) праўленьню БКС узмацніць інструктаваньне саюзаў, а апошнім—нізавой сеці па пытаньнях загатовак, шляхам распаўсюджваньня кіраўніцтва па загатоўках плякатаў і лістовак па паасобных відах сыравіны; у мэтах падняцьця кваліфікацыі нізавога апарату лічыць мэтазгодным організацыю ў гэтым годзе спэцыяльных курсаў па перападрыхтоўцы загатавіцеляў з сяброў праўленьняў і прыказчыкаў, ведаючых загатоўчай працай;

г) улічваючы недастатковасьць фінансаваньня загатовак як з боку пакупацеляў, гэтак і з боку банкаў, з прычыны чаго ў загатоўках увязьлі агульна-опэрацыйныя сродкі, даручыць праўленьню БКС дабіцца паляпшэньня фінансаваньня загатовак як шляхам павялічэньня авансаў з боку пакупацеляў, гэтак і па лініі банкаўскага крэдыту;

д) канстатуючы нярэнтабельнасьць некаторых загатовак, асабліва па другарадным экспорце, лічыць неабходным зьвярнуць асаблівую ўвагу па усіх зьвеньнях спажыўсыстэмы навокал утрыманьня ўстанаўліваемых цэн і скарачэньня накладных выдаткаў;

е) з прычыны таго, што страты па экспорце могуць служыць прычынай скарачэньня загатовак, даручыць праўленьню БКС дабіцца своечасовага компэнсраваньня страт спажыўкоопэрацыі як грашовымі датацыямі, так і компэнсраваным імпортам; уперад да рэалізацыі экспорту на знадворным рынку лічыць неабходным устанаўленьне фінансаваньня экспорту ў адпаведнасьці поўнай сабекаштоўнасьці адгружаных тавараў;

ж) у мэтах забесьпячэньня выкананьня плянаў загатовак і для стымуляваньня павялічэньня загатоўчай працы спажывецкай коопэрацыі лічыць неабходным увязваць таварапастарчэньне імпортнымі і асобна дэфіцытнымі таварамі з загатоўчай працай па ўсіх зьвеньнях коопэрацыйнай сыстэмы;

з) праўленьню БКС палепшыць пастаноўку інформацыі союзаў аб становішчы сыравіннага рынку як па ўнутраным, гэтак і знадворным рынку, для чаго ўзмацніць сувязь з замежнымі канторамі Цэнтрасаюзу;

і) улічваючы, што цэлы шэраг спажыўтаварыстваў яшчэ прадаўжаюць здаваць загатаўляемую сыравіну другім дзяржаўным і коопэрацыйным загатаўцелям, што значна зьніжае экспортныя магчымасьці спажыўсыстэмы, лічыць неабходным узмацніць унутрыкоопэрацыйную дысцыпліну, лабіваючыся рэалізацыі спажыўтаварыствамі ўсіх сваіх загат вак выключна праз саю ы;

к) у мэтах дасягненьня найбольшай чоткасьці ў загатавіцельнай працы лічыць неабходным дачу саюзамі цьвёрдых штомесячных заданьняў на ўсе сыравінныя загатоўкі, выходзячы з загатавіцельных плянаў і асаблівасьцяй кожнага раёну паасобку;

л) побач з узмацьненьнем апарату спажыўтаварыстваў лічыць неабходным уцягненьне ў загатоўкі ўсяго коопэрацыйнага актыву, скарыстоўваючы ў якасьці зборшчыкаў самых пайшчыкаў; у мэтах ажыўленьня працы ў глыбінных пунктах рэкомэндаваць спажыўтаварыствам пашырыць арганізацыю чырвонага карабейніцтва;

м) з прычын важнасьці ня толькі для справаздачнасьці. але і для практычнага кіраўніцтва загатоўчай працай поўнага і своечасовага атрыманьня вед, завайстрыць увагу як саюзаў, так і ўсей спажывецкай коопэрацыі на сваечасовае прадстаўленьне вед аб загатоўках у ўстаноўленыя тэрміны;

н) пляны загатовак на II паўгодзьдзе:

па сыравіне . . . . 3.917.924 руб.
„ зерняпрадуктах . . . . 576.000 „
„ экспорце . . . . 781.000 „

зацьвердзіць.

о) сэсія Савету лічыць неабходным, каб пляны загатовак, зацьвярджаемыя НКГандлем для ўсяе коопэрацыйнае сыстэмы, разьмяркаўваліся паміж саюзамі коопэрацыйным цэнтрам і на мясцох не зьмяняліся мясцовымі інспэктарамі гандлю.

Загатавіцельны плян Белкоопсаюзу на 2-ое паўгодзьдзе 27-28 г. па заданьнях НКТ па організацыях

(прыняты 7-й сэсіяй Савету Белкоопсаюзу 11-14 красавіка 1928 г.)

	Удз. вес 25 пр. Скурсыравіна			В процантах									25 проц.		
				12	30	30	30	25	25	30					
	Буйная	Дробная	Футравыя жарабкі	Ільно-валакно	Пенька	Рызьзе	Шчацiна	Конволас	Лекрасьліны і смарчкі	Яйкі	Грыбы	Сялянскае палатно	Мяса	Рознае	
Бобруйскі А. С.	3000	12000	1600	50	15	315	9,5	4,0	10	150	20	5	200	80	431065
Гомрайсаюз .	6670	33000	2700	150	20,5	567	11,5	4,5	35	500	30	5	500	70	835490
Дняпросаюз .	6670	33000	6000	430	260	462	13,5	6,0	10	900	8	5	230	80	864980
Вітпатрэбсаюз	6380	37125	2700	672	—	378	8,5	4,0	15	900	5	25	840	60	1125456
Б. К. С. . . .	6280	22375	3000	45	4,5	378	13,0	5,5	65	1150	17	40	230	60	660033
Усяго	**29**	**137,5**	**16000**	675 1347	**300**	**2100**	**56**	**24**	**135**	**3600**	**80**	**80**	**2000**	**350**	**3917024**

УВАГІ: Плян складзены з разрахунку: скурсыравіны, жарабкоў—у штуках; ільнонасеньне, пенька, рызьзё, шчаціна, конволас і мяса—у тоннах; лекрасьліны, грыбы, палатно і рознае—у рублёх; яйкі—у скрынках, па 1440 шт. у скрынку.

Каштоўнасьць у сярэднім: 1 шт буйнай скуры—10 р., дробнай—3 р. 25 к., жарабкоў—7 р. 0 к. ільно і пенька—350 р. тонна, рызьзе—225 р., шчаціна і конволас—2440 р., яйкі—50 р. скрынак, мяса—500 р. тонна.

Рэзолюцыі VII сэсіі савету Белсельсаюзу

Па дакладзе т. Наулянскага аб фінансавым становішчы спажыўкоопэрацыі

Заслухаўшы даклад тав. Наулянскага аб фінансавым становішчы спажыўкоопэрацыі БССР, VII сэсія савету БКС констатуе, што:

Фінансавае становішча спажыўкоопэрацыі Беларусі ў агульным прадстаўляецца вельмі напружаным. Асноўныя моманты, вызваўшыя такое становішча, заключаюцца ў наступным:

а) тэмп ўзрастаньня ўласных сродкаў, па лініі збору паявых капіталаў і гандлёвага намнажэньня, у працягу шэрагу лет, і ў асаблівасьці мінулага гаспадарчага году, быў недастатковым;

б) пасьпяхова праведзеная кампанія зьніжэньня цэн, рэзкае паніжэньне накладаньняў на тавары да разьмераў, не адпавядаючых установленым СПА сярэднім нормам паставілі ўсю сыстэму прад фактам рэзкага скарачэньня намнажэньняў;

в) скарачэньне выдаткаў адставала ад тэмпу правядзеньня зьніжэньня цэн і накладаньняў на тавары і ў выніку гэтага прывяло да стратнай ці ў лепшым выпадку да мала рэнтабельнай працы коопорганізацыі;

г) пагоршаньне ўмоў разрахунку па таварах падвоіла фінансавае напружэньне сыстэмы тым больш, што рост банкаўскага крэдыту далёка не компэнсаваў патрэбнасьцяў у сродках, якія былі вызваны пагоршаньнем умоў разрахунку і неабходнасьцю ўтрыманьня павялічаных таварных запасаў;

д) вострая патрэбнасьць у разгортваньні крамнай сеткі, абсталяваньні хлебапякарэнь і сталовак па рабочай і сельскай сеці, абсталяваньне складачных памяшканьняў у ЦРК і саюзах, пры адсутнасьці дастатковых дзяржаўных сродкаў на капітальнае будаўніцтва, прымусілі шэраг організацый улажыць са сваіх і без таго бедных сродкаў зваротных у гэтыя мерапрыемствы вялікія сумы.

Усе гэта прывяло да значнага скарачэньня ўласных зваротных сродкаў сыстэмы і да рэзкага пагоршаньня яе фінансавага становішча.

У мэтах забесьпячэньня фінансавай сталасьці спажыўкоопэрацыі Беларусі і для забясьпячэньня магчымасьцяй нормальнага разьвіцьця працы VII сэсія савету лічыць неабходным правесьці наступныя мерапрыемствы:

1.Прадаўжаць з неаслабным тэмпам працу па зьбіраньні паявога капіталу ад насельніцтва, лічачы гэта адным з важнейшых мерапрыемстваў паляпшэньня фінансавага становішча. Усямерна дабівацца ў гэтай адносіне поўнага і своечасовага выкананьня контрольных лічбаў. Разам з гэтым праводзіць рэгулярныя ўнутрысыстэмныя разрахункі па ўнясеньні паёў у спажыўсаюзы і БКС.

2. Разам са зборам паёў накіроўваць узмацнёную увагу на прыцягненьне сродкаў ад насельніцтва ў відзе ўкладаў. У гэтых мэтах прапанаваць праўленьню БКС паставіць у законадаўчых органах рэспублікі пытаньне аб распаўсюджваньні на спажыўкоопэрацыю ў адносінах укладных опэрацый усіх існуючых у крэдытнай коопэрацыі і дзяржаўных касах ашчаднасьці правіл прыему хаваньня і выдачы ўкладаў.

3 Дабіцца забесьпячэньня ўсім звеньням сыстэмы норм намнажэньня, устаноўленых СПА, для чаго лічыць неабходным прывесьці нормы накладаньня на асобныя тавары ў адпаведнасьць з сярэднімі нормамі накладаньня. Даручыць праўленьню БКС паставіць гэта пытаньне прад дзяржаўнымі організацыямі.

4. Усім організацыям спажыўсыстэмы неабходна накіраваць узмацнёную ўвагу да давядзеньня ўзроўня выдаткаў да ўстаноўленых норм, забясьпечыўшы пры гэтым поўнае правядзеньне 20-проц. скарачэньня адмін. кіраўнічых выдаткаў, пры немагчымасьці поўнага скарачэньня організацыі спажыўсыстэмы павінны згаджаць пытаньне з органамі НК РСІ.

5. Усім організацыям зьвярнуць увагу на ліквідацыю ненормальна-высокай дэбіторскай запазычанасьці, на давядзеньне таварных запасаў да нормальных разьмераў і на рэалізацыю маючайся мясцамі таварнай залежы.

6. Выходзячы з таго,што праца па рацыяналізацыі крамнай і складзкай справы запатрабуе ўкладаньня вялікіх сродкаў у будаўніцтва магазынаў і складаў, даручыць праўленьню БКС паставіць прад адпаведнымі організацыямі пытаньне аб аказаньні садзейнічаньня спажыўсыстэме ў гэтай справе шляхам предастаўленьня спэцыяльных доўгатэрміновых пазык на будаўніцтва.

Адзначаючы, што будаўніцтва па спажыўсыстэме ідзе без усякаго пляну і кіраўніцтва як у адносінах разьмераў будаўніцтва, так ў сэнсе тыпу будоулі, ускласьці на праўленьне БКС кіраўніцтва будаўніцтвам па спажыўсыстэме па лініі ўстанаўленьня масштаба працы і распрацоўкі тыпаў будоулі і тэрмінаў будаўніцтва.

7. Пацьвердзіць пастанову праўленьня БКС ад 7 сакавіка г.-г. аб разьмерах і способах стварэньня, на падставе пастановы СНК Саюзу ад 20/II-28 г., фонду доўгатэрміновага крэдытаваньня спажыўкоопэрацыі шляхам адлічэньняў з прыбытаў усіх організацый спажыўсыстэмы за 26-27 і 25-26 гады. Абавязаць спажыўсаюзы к ЦРК праізьвесьці з ОДК Беларускага Аддзяленьня Ўсекабанку поўны разрахунак

па сваіх адлічэньнях не пазьней 1 чэрвеня гэтага году. Абавязаць спажыўсаюзы неадкладна прыступіць да збору 10 проц. адлічэньняў у ОДК ад спажывтаварыстваў і скончыць гэту працу не пазьней 15 чэрвеня г. г. Прапанаваць спажыўсаюзам устанавіць і прадставіць на зацьвярджэньне праўленьня БКСаюзу сьпісак с.-т., якія павінны праізвадзіць адлічэньні з прыбыткаў у ОДК. прапанаваць праўленьню БКС мець нагляданьне за выкананьнем гэтай пастановы.

8. Усім організацыям правадзіць строгую плянавасьць ва ўсіх галінах працы і ў прыватнасьці ў галіне вядзеньня фінансавай гаспадаркі. Асаблівую ўвагу зьвярнуць на своечасовае складаньне і паўнату фінансава-крэдытных плянаў. дзе павінны дакладна паказвацца патрэбныя банкаўскія сродкі, у тым ліку і на пакрыцьцё астаткаў тавараў, броніруемых НКГандлем.

Адначасова з гэтым VII сэсія савету прапануе праўленьню БКС дабівацца:

а) палепшэньня ўмоў разрахунку па гэнумовах і інш. дагаворах у адпаведнасьці са зварачваемасьцю асобных тавараў;

б) звароту ў спажыўсыстэму праз фонд доўгатэрміновага крэдытаваньня пагашаемых доўгатэрміновых дзяржаўных пазычак;

в) атрыманьня дастатковых доўгатэрміновых дзяржаўных пазычак на капітальнае будаўніцтва;

г) ухутчэньня звароту спажыўсыстэме паёў, унесеных у ўстановы, спыніўшыя крэдытаваньне спажыўкоопэрацыі.

Па дакладзе аб выніках паявой кампаніі па сельскай сеці

1. Сэсія савету констатуе, што ў выніку ўсіх мерапрыемстваў, прынятых у другой квадры, сельская сець спажыўсыстэмы дасягнула рэзкага пералому ў адносінах прытока паявых капіталаў. Паявая кампанія за другую квадру дала наступныя вынікі: заданьне па зборы паявых капіталаў выканана на 188,8 проц. (у абсолютнай суме сабрана 972.780 р.), а ўсяго за 1-е паўгодзьдзе сабрана паявых капіталаў 1.207.763 р., што складае 111,5 проц. гадавога контрольнага заданьня. Коопэравана за паўгодзьдзе 100.454 чал., што складае 110,4 проц. гадавога контрольнага заданьня. Сярэдня-аплачаны пай з 2 р. 73 к. на 1/X 1927 г. дасягнуў 4 р. 68 к. да 1/IV 1928 г., што складае 110,2 проц. гадавога заданьня.

2. Вопыт мінулай кампаніі паказаў, што рэальныя вынікі паявая кампанія дала галоўным чынам дзякуючы ўзмацнёнай увазе да яе з боку савецкай, партыйнай і коопэрацыйнай грамадзкасьці і дзякуючы ўзросту сувязяй спажыўкоопэрацыі з шырокімі масамі пайшчыкаў.

Посьпеху паявое кампаніі садзейнічала адзінства мерапрыемстваў спажыўсыстэмы ў ажыцьцяўленьні пастаўленага заданьня, падвядзеньне цьвёрдага плянавага базысу ў гэтай працы (устанаўленьне квадравых контрольных норм для асобных с.-тав., увядзеньне сыстэматычнага і сталага кіраўніцтва і праверкі за выкананьнем контрольных заданьняў, павышэньне адказнасьці праўленьняў с.-тав. і г.д.).

3. Разам з гэтым адным з грунтовных стымулаў у справе пасьпяховага прытоку паёў, як паказаў вопыт усяе паявое кампаніі, зьявіўся мэтад ужываньня мер простага экономічнага ўплыву на пайшчыка (пераважнае забесьпячэньне недастатковымі таварамі поўнапайных пайшчыкаў і тых, хто своечасова і акуратна пагашае сваю паявую запазычанасьць. адмова ад папярэдняй практыкі пагалоўнай і працяжнай растэрміноўкі пая і др.).

4. Асноўны вывад, які можна зрабіць на падставе ходу паявой кампаніі ў другой квадры, заключаецца ў тым, што ўсе організацыйныя мерапрыемствы саюзу далі здавальняючыя вынікі і магчымасьць дабіцца рашучага пералому ў справе прытоку паявых капіталаў. Аднак, гэтыя посьпехі зьяўляюцца толькі першымі крокамі да выкананьня асноўнай і важнейшай задачы: дабіцца такой удзельнай вагі паявых капіталаў у агульным балянсе, каб яны зрабіліся асноўнай крыніцай фінансаваньня коопэрацыйнага таваразвароту.

5. Неабходна ў далейшым, каб праца па мобілізацыі паявых капіталаў праводзілася ня шляхам часовай ударнай кампаніі, а рабілася на падставе сыстэматычна і дакладна распрацаваных практычных мерапрыемстваў і на падставе вопыту і заданьняў мінулай кампаніі, сталай крыніцай паянамнажэньня ў нізавой сельскай сеці. У прыватнасьці неабходна практыкаваць і ў далейшым дачу дырэктыўных норм па паях і пайшчыках для спажыўтаварыстваў. Гэта мера павінна садзейнічаць узмацненьню плянавага пачатку ў справе коопэраваньня і мобілізацыі паявых капіталаў.

6. Разам з узмацненьнем мер грамадзкага пачатку, мэтад матарьяльнага ўплыву на пайшчыкаў, ня выконваючых сваіх паявых абавязкаў прад коопэратывам, павінен і ўперад ужывацца ў якасьці найбольш рэальнага сродка барацьбы с паявой запазычанасьцю. Разам з тым неабходна спажыўсаюзам сваю працу па матар'яльным абслугоўваньні, забесьпячэньні і крэдытаваньні кожнага асобнага спажыўтаварыства ставіць у залежнасьць ад яго дасягненьняў у галіне мобілізацыі паявых капіталаў.

7. Усе меры эканамічнага ўплыву на пайшчыкаў павінны праводзіцца пры строгім захаваньні інтэрэсаў вясковай беднаты і батрацтва з захаваньнем устаноўленых для іх ільгот. Неабходна адзначыць, што ў асобных с.-т. фонды ФКБ да першага красавіка ня былі поўнасьцю скарыстаны. Сэсія Савету абавязвае саюзы прыняць тэрміновыя меры да неакладнага і поўнага скарыстаньня ўсіх ФКБ, а таксама і сум, паступаючых у зварот выданых беднаце пазычак.

Разам з поўным скарыстаньнем фондаў коопэраваньня беднаты неабходна практыкаваць ужываньне другіх спосабаў папаўненьня паёў для бядняцкіх груп, як, напр.: пераважнае прадастаўленьне беднякам працы па абслугоўваньні с.-т. (перавозка продуктаў і скарыстаньне падвод, рамонт і г. д.).

8. У мэтах усестаронняга вучоту вопыту мінулай паявой кампаніі прызнаць неабходным дакладнае вывучэньне ўсіх ужываўшыхся на мясцох мэтадаў па зборы паявых капіталаў. Разам з тым неабходна прадаўжаць ужываньне апраўдаўшых сябе мэтадаў збору паёў (марачная сыстэма, падворны абход і інш.).

9. Для больш шырокага прыцягненьня коопэрацыйнага актыву да справы збору паявых капіталаў неабходна контрольныя нормы, устаноўленыя для с.-тав., падвяргаць дакладнай прапрацоўцы на сходах коопэрацыйнага актыву з выдзяленьнем з яго асяродку спэцыяльнага кадру зборшчыкаў паёў і наборшчыкаў новых пайшчыкаў, якія атрымліваюць ад праўленьняў с.-т. цьвёрдыя заданьні і здаюць пэрыодычна справаздачы аб сваёй зробленай працы.

10. Вялікую ролю ў справе мобілізацыі коопэраваных мас навокал пытаньняў збору паявых капіталаў павінны адыграць такія меры грамадзкага ўплыву на неакуратных платнікаў пая, як вывешваньне сьпісаў нядоімшчыкаў па паях у памяшканьнях с.-т., вызавы праз мясцовыя насьценныя газэты з боку найбольш актыўных і акуратна выконваючых свае паявыя абавязанасьці пайшчыкаў, рассылка лістоў няпоўнапайным пайшчыкам і г. д.

11. У сувязі з тым, што за першае паўгодзьдзе ўжо выкананы гадавыя контрольныя заданьні як па зборы паёў, так і па коопэраваньні і сярэдня-аплачаным паі,—устанавіць на другое паўгодзьдзе новыя контрольныя цыфры ў адпаведнасьці з дасягнёным тэмпам паянамнажэньня і з такім рахункам, каб давесьці сярэдня-аплачаны пай на 1 кастрычніка 1928 г. у сельскай сеці спажыўсыстэмы БССР да 6 руб. 25 кап. На падставе гэтага ўсе коопэрацыйныя організацыі павінны назначыць на другое паўгодзьдзе новыя контрольныя лічбы, пры гэтым неабходна дакладна ўлічыць магчымасьці і асаблівасьці кожнага асобнага раёну.

12. На чарговых паўгадавых і квартальных сходах пайшчыкаў (упаўнаважаных) дабіцца пераходу ўсіх не перашэдшых дагэтуль спажыўтаварыстваў на 10 рублёвы статутны пай.

13. Ня гледзячы на значнае ўзмацненьне паянамнажэньня ў нізавой сеці паявыя абавязацельствы нізшых звеньняў да вышэйстаячых да гэтага часу выконваюцца нездавальняюча. Сэсія лічыць неабходным своечасовае і поўнае выкананьне кожным зьвяном сыстэмы сваіх абавязкаў па паявых узносах у вышэйстаячыя організацыі, на што ўсім саюзам зьвярнуць належную ўвагу у далейшым.

14. У мэтах узмацненьня фінансавага становішча саюзаў павысіць існуючыя нормы паявых адлічэньняў паміж звеньнямі сыстэмы: а) нізавая сець уносіць у саюзы 40 проц. статутных паявых узносаў; б) саюзы ўносяць у Белкоопсаюз 40 проц. статутных паявых узносаў, якія належаць ім ад сеці.

Тэрміны і парадак адлічэньняў устанаўліваюцца ў адпаведнасьці з фінансава-гаспадарчым становішчам с.-т. і саюзаў і контрольнымі лічбамі сярэдня-аплачанага пая.

У адпаведнасьці з сярэдня-аплачаным паем за беднату с. т. уносяць адлічэньні ў саюзы ў тэрміны, прадугледжаныя ільготамі для беднаты.

Гэтыя мерапрыемствы павінны быць праведзены праз наступныя сходы ўпаўнаважаных саюзу і БКС.

15. Даручыць праўленьню Белкоопсаюзу распрацаваць дакладную інструкцыю, рэгляментуючую растэрміноўкі для асобных груп ільготных пайшчыкаў.

16. У сувязі з тым, што ў шэрагу месц, дзе адначасова ёсьць як спажывецкія таварыствы, гэтак і крамы ТПО, і што апошнія зрывалі нормальную працу па коопэраваньні насельніцтва і зборы паявых узносаў, даручыць праўленьню БКС высьветліць гэта пытаньне і паставіць яго прад Цэнтрасаюзам.

17. Сэсія лічыць неабходным залічэньне дывідэндаў на паі саюзаў у лік прылічваючыхся паявых узносаў. Паставіць гэта пытаньне на разгляд чарговага сходу ўпаўнаважаных БКС.

Па дакладзе аб выніках паявой кампаніі па рабочай сеці

1. Сэсія савету адзначае пасьпяховае з некаторым правышэньнем выкананьне рабочай коопэрацыяй заданьня па зборы паёў у працягу другога кварталу 1927-28 г. (замест 200.000 р. сабрана 269.854 р.).

2. Сэсія савету адзначае, што паявая кампанія праведзена пасьпяхова дзякуючы ўдзельнічаньню ў гэтым усяе партыйнае, профэсыянальнае і савецкае грамадзкасьці, з прычыны строгага правядзеньня прынцыпу пераважнага забесьпячэньня дэфіцытнымі таварамі поўнапайных і акуратна ўносячых паі пайшчыкаў і з прычыны шырока праведзенай растлумачальнай кампаніі па гэтым пытаньні.

3. Сэсія савету констатуе, што ў выніках правядзеньня паявой кампавіі сярэдні аплачаны пай павысіўся з 5 р. 90 кап. на 1 кастрычніка 1927 г. да 8 руб. на 1 красавіка 1928 г. Разам з гэтым сэсія адзначае, што недабор да 15 рублёў складае ў сярэднім 7 рублёў на пайніка, што дае суму ў 847.000 руб., а лічачы наяўнасьць ільготных пайнікаў, агульны недабор паявога капіталу па рабочай коопэрацыі Беларусі вызначаецца ня менш як у 700.000 руб.

4. Сесія констатуе, што контрольныя лічбы па рабочай коопэрацыі на 1 кастрычніка 1928 г. выкананы да 1-га красавіка: у адносіне коопэраваньня на 113,3 проц. (па контрольных лічбах падлягала коопэраваць 17.200, коопэравана—19.550) і ў адносіне паявога капіталу—на 77,1 проц. (па контрольных лічбах падлягала зьбіраць 457.300 руб., сабрана—352.500 р.). Адносіна сярэдняга паю—90 проц. (8 руб. і 8 руб. 90 кап.).

5. Сэсія пацьвярджае за аснову праподаныя Белрабсэкцыяй контрольныя лічбы збору паёў на 2-е паўгодзьдзе 1927-28 г. у 400.000 руб. і лічыць выкананьне гэтай лічбы мінімальным.

6. Сэсія лічыць неабходным прадаўжаць апраўдаўшы сябе мэтад збору паёў па прадпрыемствах і ўстановах праз вылучаемых з колактыву спэцыяльных зборшчыкаў, а таксама шырока практыкаваць парадак узіманьня паявых узносаў у гандлёвых пунктах з ужываньнем пераважнага забесьпячэньня дэфіцытнымі таварамі, а таксама крэдытаваньня поўнапайных і акуратна ўносячых паі пайнікаў.

7. Сэсія савету падкрэсьлівае буйнае значэньне паявых капіталаў, як грунтовае крыніцы паляпшэньня фінансавага становішча рабочай коопэрацыі, і прапануе ўсім ЦРК і ГОРПО накіраваць максімум сіл у бок поўнага выкананьня зацьверджанай контрольнай лічбы.

8. Разам з гэтым сэсія адзначае вялікую завінавачанасьць (больш чым 60.000 руб.) ЦРК і ГОРПО па паявых узносах у Белрабсэкцыю і прапануе ўсім ЦРК і ГОРПО не пазьней 1 мая г.-г. пакрыць усю паявую завінавачанасьць па разьліку на 1-е красавіка, а ў далейшым пакрываць паявую завінавачанасьць на 1 числo кожнага кварталу ва працягу 1 месяца пасьля мінаваньня кварталу.

9. Сэсія падкрэсьлівае, што ўперад да зьмяненьня размеру паю з боку ЦРК і ГОРПО ў спажыўсаюзы і Белрабсэкцыю застаецца па 2 руб. з кожнага пайніка, акрамя чырвонаармейцаў, і ўносіцца наступным парадкам: для сяброў Ц-за—10 кап. у спажыўсаюз, 90 кап. у Белрабсэкцыю і 1 руб. у Цэнтрасаюз; для іншых ЦРК і ГОРПО—20 к. у спажыўсаюз і 1 руб. 80 к. у Белрабсэкцыю.

10. Белрабсэкцыі ў хутчэйшым тэрміну распрацаваць пытаньне аб коопэраваньні неарганізаванага насельніцтва.

Рэзолюцыі сэсіі Савету БКС ад 23—25 сакавіка 1928 г.

Па дакладзе т. Талапіла аб вясеньняй пасяўной кампаніі

Заслухаўшы даклад тав Талапіла аб вясеньняй пасяўной кампаніі і контрактацыі, пленум савету Белсельсаюзу адзначае, што ў працы па падрыхтоўцы вясеньняй пасяўной кампаніі ёсьць шэраг дасягненьняў:

1. У асноўным своечасова распрацован плян Белсельсаюзу па падрыхтоўцы сельска-гаспадарчых машын, насеньня і штучнага ўгнаеньня.

2. Своечасова даны Белсельсаюзам дырэктывы аб падрыхтоўцы нізовак да вясеньняй пасяўной кампаніі і разьмеркаваньні с.-г. машын, насеньня і інш. па соцыяльных групах вёскі.

3. Паніжана цана на штучнае ўгнаеньне, некаторыя машыны і насеньне.

4. Своечасова прыступлена да распрацоўкі пляну па контрактацыі.

Побач з гэтым маецца шэраг недахопаў:

1. Недастатковая падрыхтоўка сыстэмай с.-г. коопэрацыі некаторых відаў насеньня, асабіста лубіну, мінэральнага ўгнаеньня і насеннага аўсу, з прычыны невыстарчальнага данага контынгенту Наркомгандлем СССР., і наогул слабы тэмп адгрузкі аўса, ільна-насеньня і штучнага ўгнаеньня.

2. Недастатковa разгорнута праца па ўнутраных загатоўках—лубіну, аўсу і інш.

3. Недастатковы ўдзел с.-г. коопэрацыі ў кампаніі па зернаачыстцы і няпрыняцьце адпаведных агрыкультурных мерапрыемстваў.

4. Несвоечасовая падрыхтоўка і рассылка матар'ялаў з прычыны праваломкі па разглядзе матар'ялаў у розных вышэйшых інстанцыях, недахоп ільну-даўгунцу.

5. Да гэтага часу недастатна мобілізавана сыстэмай с.-г. коопэрацыі і земорганамі грамадзкая думка вясковага актыву вакол пытаньняў пасяўной кампаніі і контрактацыі.

На падставе азначанага пленум савету Белсельсаюзу даручае ўсёй сыстэме с. г. коопэрацыі:

1. Прыняць належныя мерапрыемствы да своечасовай дастаўкі насеньня з тым, каб усё насеньне было на месцы да пасева, забясьпечыўшы дастаўку ў першую чаргу ў южны раён Беларусі.

Адпаведныя дырэктывы хутка даць месцам.

2. Прыняць усе меры да больш поўнай нагрузкі зерняачысьцільных машын, якія знаходзяцца ў распараджэньні с.-г. коопэрацыі, з тым разьлікам, каб ня менш 25 проц. усяго насеннага матар'ялу было перачышчана с.-г. коопэрацыяй, устанавіўшы мінімальную (дыфэрэнцыяльную) цану за ачыстку, а беднаце ачышчаць бя платна.

3 Узмацніць унутраныя загатоўкі аўсу, лубіну і інш. насеньня.

4. Праўленьню Белсельсаюзу паставіць пытаньне перад належнымі органамі аб хуткім завозе малочнага інвэнтару з-за мяжы.

5. У зьвязку з малай колькасьцю вызначаных для БССР трактараў і шырока разгорнутай кампаніяй па калектывізацыі сельскай гаспадаркі БССР, лічыць неабходным праўленьню Белсельсаюзу паставіць пытаньне перад адпаведнымі органамі аб павялічэньні контынгэнту трактараў для БССР.

6. Узмацніць мобілізацыю вясковай грамадзкасьці вакол пытаньняў пасяўной кампаніі.

7. Контрактацыя пасеваў павінна праводзіцца ў куставым парадку: у акрузе—на паасобных раёнах, а ў раёнах на паасобных с/саветах і вёсках, уцягваючы ў гэту опэрацыю па магчымасьці цэлыя групы вёсак і ў апошніх усіх гаспадароў.

8. Выдача авансаў павінна быць строга дыфэрэнцыраванай у суадпаведнасьці з тымі традыцыямі, якія ўстаноўлены ЭКАНА.

9. Контрактуемыя гаспадаркі з боку саюзаў і таварыстваў павінны быць па магчымасьці поўнасьцю снабжаны неабходнымі арудзьдзямі і сродкамі вытворчасьці. У выпадку недахопа ў гэтых сродках ставіць пытаньне перад акрвыканкомамі і ЭКАНА аб забраніраваньні іх у другіх дзяржаўных загатоўшчыкаў і іншых арганізацыяў.

10. Акруговыя саюзы зараз-жа пасьля разьмеркаваньня плошчаў контрактуемых пасеваў па раёнах павінны скласьці пляны снабжэньня гэтых раёнаў неабходнымі насеннымі матар'яламі (удабрэньнямі, машынамі і г. д.). У плянах снабжэньня саюзаў павінны быць для гэтай мэты вызначаны спэцыяльныя фонды.

11. У кожным з акрсельсаюзаў павінны быць вызначаны сябр праўленьня, пад кіраўніцтвам якога праводзіцца праца па контрактацыі. У нізоўках гэту працу і кіраўніцтва ўскласьці на старшынь таварыстваў.

Апроч таго. у апараце саюзаў павінны быць вызначаны спэцыяльныя працаўнікі (агрономы), на якіх павінна быць укладзена ўся праца па тэхнічным правядзеньні гэтай опэрацыі.

12. Для правядзеньня агрыкультурнай работы па контрактацыі ільна-валакна павінны быць запрошаны ў Віцебскі, Полацкі, Аршанскі, Магілёўскі акрсельсаюзы і Белсельсаюз спэцыяльныя працаўнікі-агрономы.

У апараце Белсельсаюзу вызначыць спэцыяльных працаўнікоў, якія праводзілі-б усю тэхнічную працу па контрактацыі пад кіраўніцтвам сябра праўленьня.

13. Увесь агрономічны пэрсонал земорганаў павінен быць шырока ўцягнут у працу па контрактацыі; даручыць праўленьню Белсельсаюзу дагаварыцца з НКЗ аб конкрэтных формах гэтага ўдзелу.

14. У мэтах больш пасьпяховага правядзеньня контрактацыі ільна-валакна паставіць пытаньне перад адпаведнымі органамі аб павялічэньні завозу штучнага ўгнаеньня, асабліва супэрфосфату.

15 Для работы па контрактацыі павінны быць на мясцох мобілізаваны ўсе інструктары саюзаў, працаўнікі земорганаў, мясцовыя партыйныя і грамадзкія сілы.

Па дакладзе тов. Красоўскага аб пляне вытворчага коопэраваньня

Плян організацыі новых колгасаў і іншых вытворчых аб'яднаньняў на 1927-28 г., сэсія савету Белсельсаюзу ў асноўным зацьвярджае.

Адначасова лічыць неабходным пры выкананьні гэтага пляну зьвярнуць увагу на наступнае:

1. Пры організацыі новых колектыўных гаспадарак неабходна забясьпечыць іх складанымі машынамі і іншым неабходным інвэнтаром; таксама прадугледзець у колгасах організацыю падсобных прадпрыемстваў па перапрацоўцы сельска-гаспадарчых продуктаў.

2. Прасіць НКЗ пры організацыі новых колгасаў, а таксама і ў існуючых у першую чаргу скончыць земляўпарадкаваньне іх.

3. Прасіць НКЗ забясьпечыць колгасы лугавымі ўгодзьдзямі і лясамі мясцовага значэньня.

4. Дабіцца пашырэньня складу малочных арцеляй з такім разрахункам, каб да канца гаспадарчага году ў складзе ўжо існуючых арцеляй было ня менш 200 членаў і ўноў організаваных—ня менш 100 членаў.

5. Давесьці процант беднякоў у складзе малочных арцеляў да 30—40 проц.

6. Лічыць неабходным выдзеліць спэцыяльны крэдыт па лініі Белсельбанку на коопэраваньне беднаты ў малочных арцелях, а таксама і на куплю кароў бядняцкім гаспадаркам.

7. На працягу году перавесьці да 40 малочных арцеляй на жаночае членства з жаночым складам праўленчаскіх органаў.

8. Даручыць Праўленьню Белсельсаюзу ў месячны тэрмін распрацаваць практычныя мерапрыемствы па палепшаньні якасьці продукцыі і іх гаспадарчага абслугоўваньня, прыцягваючы малочныя арцелі ў работу па загатоўцы яек, распрацаваць пытаньне на конт загатоўкі іншых відаў сельска-гасп. продукцыі.

9. Дабіцца, каб на працягу бягучага гаспадарчага году ў складзе машынных таварыстваў было 40 проц. беднаты.

10. Распрацаваць у месячны тэрмін мерапрыемствы па ўсіленьні момантаў колектыўнай працы ў машынных таварыствах; організаваць своечасовую тэхнічную дапамогу машынным таварыствам па даглядзе за машынамі, прыняўшы меры да забесьпячэньня іх запаснымі часткамі; выпрацаваць тып набора машын у залежнасьці ад экономічных умоў раёна; раён дзейнасьці таварыства павінен быць такім, каб поўнасьцю былі нагружаны машыны і скарыстоўваліся рэнтабельна, выпрацаваўшы ўмовы іх карыстаньня рознымі групамі насельніцтва.

11. Прасіць НКЗ забясьпечыць машынныя таварыствы неабходнай колькасьцю лясных матар'ялаў для пабудовы грамадзкіх памяшканьняў для захаваньня машын

12. У мэтах пашырэньня прамысловага коопэрацыйнага садоўніцтва даручыць праўленьню Белсельсаюзу распрацаваць практычныя мерапрыемствы для пабудовы ў садова-гародных таварыствах сушыльных майстэрняў.

13. Разам з уцягненьнем у сыстэму с.-г. коопэрацыі мэліорацыйных таварыстваў прыняць меры да большага ўкараненьня колектыўнай працы ў мэліорацыйных

таварыствах ня толькі на землях мэліорыруемых, але і на землях працоўна-надзельных. Адначасова разпрацаваць мерапрыемствы іх далейшага арганізацыйнага абслугоўваньня.

14. Насеннаводныя таварыствы павінны быць поўнасьцю забясьпечаны добраякасным насеньнем, машынамі, угнаеньнем, а таксама ўстанавіць адпаведныя цэны на распаўсюджаньне ім насеннага матар'ялу з тым; каб праца гэтых таварыстваў праходзіла безубытачна.

15. Лічыць неабходным лік ільнаводных таварыстваў, павінных быць зарганізаванымі ў гэтым годзе, павялічыць да 10 т-ваў—па 4 у Віцебскай і Полацкай акругах і 2—у Аршанскай.

16. У бягучым годзе прыступіць к пераводу пасёлкаў па спрошчаны пасял ковы коопэрацыйны статут, прапанаваўшы праўленьню распрацаваць практычныя мерапрыемствы, якія-б садзейнічалі абагульненьню процэсаў вытворчасьці ў іх і далейшай іх колектывізацыі.

17. У бліжэйшы тэрмін (месячны) распрацаваць усе віды статутаў, прадставіўшы іх на зацьвярджэньне адпаведных органаў разаслаўшы на месцы, каб гэтыя статуты былі ў кожным с.-г крэд. т-ве.

18. Лічыць немэтазгодным утварэньне асобных контрольна-асыстэнскіх саюзаў, а асыстэнскую работу праводзіць пры малочных арцелях.

19. Даручыць праўленьню Белсельсаюзу распрацаваць пытаньне аб ільнапрацоўцы і далажыць прэзыдыуму савета.

20. Распрацаваць пытаньне аб ускладзеньні на малочныя арцелі загатоўкі іншых продуктаў.

По дакладзе аб агромеропрыемствах у сувязі з контракцыяй пасеваў ільну

1. Прызнаць неабходным пасіліць агромерапрыемствы па ільнаводзтву, праводзімыя зяморганамі, таксама мерапрыемствы па лініі с.-г. коопэрацыі.

2. Лічыць, што мерапрыемствы па лініі с.-г. коопэрацыі праводзяцца толькі ў раёнах контрактацыі ільну на валакно і на пасяўное семя, а агромерапрыемствы ў раёнах контрактацыі ільну на семя (таварнае) павінны праводзіцца сіламі і сродкамі зяморганаў і маслабойнай прамысловасьці.

3. Лічыць неабходным і мэтазгодным к пасяўшчыку ільну, які контрактуе свае пасевы на лён-валакно, прад'яўляць наступныя вымаганьні:

а) учыняць пасеў ільну пасьля папярэднікаў канюшыны, прапашных расьлін і па пералозе;

б) учыняць пасеў ачышчаным насеньнем;

в) учыняць церабленьне ў пэрыод жоўтай сьпеласьці;

г) не дапушчаць фальсіфікацыі трапанага валакна шляхам штучнага ўвільгатненьня і укладышай у галоўкі ільну;

д) па магчымасьці, у залежнасьці ӑд прыродных умоў, ужываць і іншыя вымаганьні, якія вызначаны ў спэцыяльнай інструкцыі Льноцэнтру.

Лічыць неабходным усе гэтыя вымаганьні ўключыць у дадатковую інструкцыю і разаслаць месцам для кіраваньня.

4. Вызначыць наступны конкрэтны плян агромерапрыемстваў па ільнаводзтве па лініі с.-г. коопэрацыі на бліжэйшы час.

I. Агропрапаганда

а) выдаць плякат па контрактацыі ільну валакна 20 к.×10.000 . . 200 р.

б) выдаць лістоўку па рацыянальным вядзеньні ільнаводзства 5 к.×10.000 . . . . 500 „

в) бібліотэкі для агрономаў кампл. часопісу „Лён-Пенька“ і адпаведную літаратуру па ільнаводзтве 10 р.×65 . . . . 650 „

г) правесьці сіламі агропэрсонала земаддзелаў і с.-г. коопэрацыі 800 3-гадзін лекцый па ільнаводзтве 6 р.×800 (з перасоўваньн.) 4.800 „

д) правесьці тымі-ж сіламі агранамічныя консультацыі для пасяўшчыкоў ільну пры с.-г. таварыствах 3 р.×600 . . . . 1.800 „

II. Зернаачышчэньне:

а) арганізаваць 60 перасоўных абозаў з машын с.-г. коопэрацыі і земаддзелаў; абоз павінен складацца з 1 ільнатрашчоткі, 1 веялкі-сартыроўкі, а дзе 1 ільнянога трыера.
Устанавіць нагрузку 60 р.×1000 . . . . 60.000 р.

б) учыняць зернаачышчэньне бясплатна,

в) на перасоўваньне абозаў, рамонт і змазку асыгнаваць 10 р.×60 600 „

III.

Закласьці паказальныя вучасткі па ільну 10 р.×250 з вучотам і апрацоўкай цыфр . . . . 2.500 р.

IV. Агропэрсонал:

а) запрасіць з 1 красавіка 1928 г. на сталую працу ў Белсельсаюзе і 4 акруговых сельсаюзах для правядзеньня і кіраваньня паказанаю агропрацаю па ільнаводстве тэорэтычна і практычна падрыхтаваных спэцыялістаў-агрономаў па ільнаводстве, на што патрэбна да канца гасп. году (1/X-1928 г.):

акруговых спэцыялістаў: 120 р.×6×6 . . . . 4.320 р.
спэцыялістаў пры Белсельсаюзе 200 р.×1×6 . . . . 1.200 „
соцстрах для 7 чал. 12 проц. . . . . 662 „
камандыровачные і разьезды 50 проц. пэнсіі . . . . 2.760 „

б) для часовай працы па правядзеньні паказальных вучасткаў запрасіць з 15 красавіка 1928 г. у акруговыя саюзы практыкантаў з ліку студэнтаў-агрономаў, на што патрэбна сродкаў:
50 р.×10×6 . . . . 3.000 „
соцстрах 12 проц. . . . . 360 „
разьездныя 20 р.×10×6 . . . . 1.200 „

в) для часовай працы на 1 месяц запрасіць пэрсонал для перасоўных 60 абозаў, на што патрэбна сродкаў:
25 р.×60×1 . . . . 1.500 „
соцстрах 12 проц. . . . . 180 „
надбаўкі зверхнормнай вырабкі ў 500 п. на дадатковыя 500 па 1 к. з пуда 1 к.×30.000 . . . . 300 „
абсталяваньне пунктаў для абслугоўваньня вопытных вучасткаў 18 кл. па 120 р. . . . . 1.160 „
неперадбачаныя выдаткі . . . . 308 „

Усяго на суму . . . . . 29.000 р.

Сродкі на пакрыцьце азначаных выдаткаў адносяцца за рахунак Льноцэнтру ў разьмеры 75 проц. і Белсельсаюзу—25 проц.

Увесь акруговы агрономічны пэрсонал, прыцягваемы да агрокультурнай працы па контрактацыі, павінен быць уведзен у штат і захаван у саюзах на ўвесь час у якасьці сталых супрацоўнікаў саюзу.

Даручыць праўленьню Белсельсаюзу дастаць спэцыяльныя сродкі для ўтрыманьня гэтага штату, а таксама даручыць утварыць сталы грашовы агрофонд.

Усім Акрфінаддзелам
Копія Белкоопсаюзу.

Абежнік НКФ ад 28 сакавіка 28 г. № 3120

Белкоопсаюз узбудзіў хадайніцтва, каб у тых выпадках, калі спажывецкае т-ва дае суму звароту па кожным тавару альбо відах іх, прадугледжаных табляй, без падзяленьня іх па асобных крамах, дапасоўваць да іх проценты, паказаныя ў таблі, і вылічаную суму параўнальнага збору раскладаць па асобных крамах спажывецкага т-ва пропорцыянальна ўдзелу агульнага звароту гэтае крамы ў агульным звароце спажывецкага т-ва па ў іх яго крамах.

Сваё хадайніцтва Белкоопсаюз грунтуе на тым, што спажыв. т-вы могуць даць паказаньні, колькі паасобна продана розных тавараў, напр., мануфактуры, пасуды, табачных вырабаў і г. д., толькі па усіх сваіх крамах разам, але не па кожнай краме, бо для гэтага т-ву трэба было-б мець спэцыяльнага бухгальтэра ў кожнай краме.

Прымаючы пад увагу, што паказаны спосаб не прынясе скарбу ніякіх страт, падатковае кіраўніцтва паведамляе, што яно знаходзіць магчымым здаволіць хадайніцтва БКСаюзу і абкладаць асобныя крамы спажывецкага т-ва наступным спосабам:

т-ва мае чатыры крамы са зваротам па першай краме—40.000 руб.,
па другой —25.000 руб.,
па трэцяй —50.000 руб.,
па чацьвёртай—22.000 руб., а ўсяго зварот па ўсіх крамах т-ва налічваецца ў суме 137.000 руб. Зьвесткі аб звароце кожнай крамы паасобна маюцца і ў гэтых крамах і ў т-ве і ніякіх сумненьняў не выклікаюць, але падзел звароту па асобных, таварах і іх відах маецца не па кожнай краме паасобна, а толькі па агульным звароце ўсіх крам т-ва. У такім выпадку агульны зварот спажыв. т-ва—137.000 руб.—трэба, згодна гандлёвых кніг т-ва, падзяліць па відах гандлю, прадугледжаных у таблі процантаў абкладаньня параўнальным зборам, зацьверджанай 19-га сьнежня 1927 г., і вылічыць параўнальны збор. Скажам, параўнальны збор будзе вылічан, па прыстасаваньні скідак, у суме 4.260 руб. Падзяліўшы гэтую суму на агульны зварот т-ва—137.000 руб., на адзін рубель звароту выпадае 3,11 кап. Прыстасаваўшы гэты сярэдні процант (3,11) да асобных крам т-ва, параўнальны збор па першай краме са зваротам у 40.000 руб. будзе вылічан у суме 1.244 р., па другой краме са зваротам у 25.000 руб.—777 руб., па трэцяй краме са зваротам у 50.000 р.—1.555 р. і па чацьвёртай краме—684 р., а разам—4.260 р., тая самая сума, якая была-б вылічана, калі-б абкладаўся агульны зварот таварыства. З вылічанай сумы параўнальнага збору па кожнай краме трэба адлічаць палову патэнтнага збору і на гэтыя сумы выслаць кожнай краме абкладныя лісты.

Калі якая-небудзь з паказаных крам зачыніцца, дык па гэтай краме трэба зрабіць пералік налічанага на яе параўнальнага збору, ня гледзячы на тое, што вылічаная па сярэднім процанце (3,11) сума можа і не адпавядаць налічч тавараў у зачыненай краме, напрыклад, калі ў гэтай краме прадаваўся толькі тавар, які падлягае абкладаньню з 2 проц. (2 капейкі на рубель звароту).

Паколькі ў сучасны момант абкладаньне параўнальным зборам ўжо скончана, падатковае кіраўніцтва знаходзіць магчымым новы спосаб абкладаньня прыстасаваць, толькі пачынаючы з 28/29 г., але пры разглядзе скарг коопэрацыі ў акруговых комісіях, у выпадках вялікага пераабкладаньня па спосабе, устаноўленым § 128 інструкцыі ад 8/X—26 г., магчыма кіравацца прапанаваным спосабам.

Ар. п. Нач-ка Падатковага Кіраўніцтва *Кардашэнка.*

Інспэктар *Грачыха.*

КРЫТЫКА І БІБЛІОГРАФІЯ

М. Наўлянскі: „Ленін і коопэрацыя", стр. 48, цана 20 к Изд. Б.Дз ,В.Менск,1928 г.

В этой книжке т. Новлянский поставил себе целью познакомить сельского кооператора и, вообще, сельского активиста со взглядом В. И. Ленина на кооперацию. Ознакомление сельского работника со взглядом Владимира Ильича на такое мощное общественное движение, каким является кооперация, тем более необходимо, что это общественное движение, во-первых, имело место и в прежней дореволюционной России, и потому необходимо раз'яснить самым широким слоям работников советского и кооперативного аппарата разное общественное экономическое значение кооперации в дореволюционное время (т. е. до Октябрьской революции) и в советское время, и во-вторых, в силу того, что именно В. И. Ленин, дав направление нашей советской кооперации, выявил ее роль в нашем социалистическом строительстве.

В соответствии с вышеизложенным тов. М. Новлянский и излагает взгляды В. И. Ленина на кооперацию и ее значение для трудящихся России в период до Октябрьской революции, в период так назыв. «военного коммунизма» и в эпоху НЭП'а, когда пролетариат и бедняцко-середняцкое крестьянство, постепенно восстановив разрушенное во время империалистической и гражданской войн народное хозяйство Союза ССР, переходят к строительству социализма.

Книженка написана живым и ясным языком, и мы позволяем себе ее горячо рекомендовать для прочтения каждому сельскому кооператору и вообще сельскому активисту.

„Международная кооперация" № 1 за 1928 г., ежемесячный журнал. Орган кооперативной секции Коминтерна. Стр. 48 Цена 70 к. Тираж 1000 экз.

Рецензируемый номер журнала начинается обширной и обстоятельной статьей Г. Шумана «Об угрозе раскола международного кооперативного Альянса».

Тов. Г. Шуман в своей статье дает прекрасный анализ и оценку той активности правого антибольшевистского крыла в международном кооперативном Альянсе, которая направлена на принятие мер к организационному разрыву последнего (т. е. Альянса) с советской кооперацией.

Тов. Г. Шуман правильно указывает, что появление на страницах одного из последних номеров «Международного Кооперативного Бюллетеня» (официального органа Альянса) статья Генерального секретаря Альянса И. Мея на тему «Советская кооперация и Международный Кооперативный Альянс», в которой автор ее ставит совершенно открыто вопрос о невозможности дальнейшего сотрудничества Альянса с советской кооперацией и неизбежности организационных выводов отсюда,—«есть не только личный выпад человека, ощущающего потребность «излить» свои антисоветские чувства и настроения», а представляет из себя уже открытую атаку антибольшевистского крыла Альянса за исключение советской кооперации из состава последнего.

Тов. Г. Шуман, анализируя весь комплекс повысившихся агрессивных мероприятий мировой буржуазии и ее приспешников социал-реформистов, по отношению к СССР за последние 1-2 года, приходит к выводу, что упоминаемая выше статья И. Мея есть только одно из звеньев целой цепи агрессивных мероприятий мировой буржуазии, которая в своей борьбе с Советским Союзом призвала к себе на помощь не только «национальные» социалистические партии, но даже склонила на свою сторону бюрократию международной кооперативной организации, какою является Альянс.

Тов. Г. Шуман совершенно правильно указывает, что растущая воля к борьбе и растущие симпатии членской массы Западно-Европейской кооперации к СССР затрудняют социал-реформистской бюрократии, засевшей в руководящих органах заграничной кооперации, защиту ее социал-предательской точки зрения. Поэтому, в самом существовании революционной рабочей власти в СССР они (социал-реформисты) видят угрозу своему влиянию, и постепенно они открыто переходят в лагерь буржуазии по части «русского вопроса».

Тов. Г. Шуман верно подчеркивает, что самое принятие советской кооперации в 1921 г. в состав Альянса в значительной мере было продиктовано стремлением социал-реформистов разных толков использовать кооперацию СССР, как опорный пункт меньшевистских и прочих антисоветских элементов, и, таким образом, в лице кооперации создать контр-силу пролетарскому государству. Однако, истекшие шесть лет принесли глубокое разочарование тем, кто питал подобные надежды, ибо советская кооперация оказалась классовой организацией, служащей делу социалистического строительства внутри СССР, и решительным борцом за пролетарские клас-

совые интересы в международной области. Вот почему кооператоры-реформисты, осознав это положение, серьезно поставили перед собой сейчас вопрос, соответствует ли их интересам дальнейшая организационная связь с советской кооперацией, или, иначе говоря, допустимо ли вхождение последней в состав Альянса.

Тов. Г. Шуман указывает, что в составе Альянса нет, однако, полного единства по так назыв. «русскому» вопросу, или, иначе говоря, по отношению к советской кооперации. Если гражд. II. Мей является рупором правого фланга, в состав которого входят вожди германского центрального союза потреб. обществ, буржуазное крыло анг. кооперативной бюрократии и кооперативная бюрократия различных мелких стран, в частности Швеции, Швейцарии, а также лимитрафных стран (Финляндия, Латвия, Польша и др.), то с другой стороны, есть целый ряд организаций, не занявших по «русскому» вопросу какой-либо решительно-выявившейся позиции, либо оказывавших курсу правого крыла (Мея, Кауфмана и Ко) более или менее сильное сопротивление. К этой группе с большей или меньшей определенностью можно причислить представителей коопорганизаций Франции, Бельгии, Австрии и Чехии. «Благожелательность» представителей этих стран об'ясняется не столько их симпатиями к советскому строю, сколько желанием занять «дружескую» позицию по отношению к СССР, рассчитывая таким путем сохранить доверие пайщиков в своих кооперативных организациях, а тем самым и свои посты в них. Эти наши «благожелатели», признавая достижения советской кооперации, стремятся замазать или отрицать революционный характер советской кооперации и представляют созидательную роль кооперации в СССР, как осуществление их «реально-политической» точки зрения, противопоставляя эту точку зрения «разрушительной деятельности коммунистич. оппозиции в их собственных организациях. В виду этого особенно полагаться на этих «доброжелателей» в момент решительной схватки также не приходится.

Единственно верными союзниками советской кооперации в ее борьбе за единство международного кооперативного движения являются широкие пролетарские массы.

На усиление сознания общности интересов трудящихся масс Запада с интересами трудящихся СССР, проложившего себе путь в ряды кооперированной массы, должно быть в первую очередь обращено внимание как западно-европейского революционного авангарда, так и советской кооперации. Если участь своевременно вовлечь кооперированные массы в разворачивающуюся борьбу, то весьма возможно, что все попытки правого крыла Альянса произвести раскол в международном кооперативном движении и выключить советскую кооперацию из Альянса останутся тщетными.

Статья Н. Пфаффа «Об иностранных кооперативных делегациях в СССР» знакомит нас с теми трудностями, с какими были сопряжены поездки этих делегаций в СССР на торжества 10-летия Октября. Оказывается, что, помимо целого ряда препятствий со стороны государств и предпринимателей, социал-демократич. вожди, а в особенности кооперативные социал-реформистские бюрократы принимали все зависящие от них меры к срыву поездок делегатов. Попытка сорвать поездки кооперативн. делегаций в СССР была предпринята особенно потому, что Московский Союз Потребительских Обществ, минуя центральные кооперативные организации, обратился с приглашением непосредственно к 74 первичным кооперативам 14 стран Запада приехать в СССР и ознакомиться с характером деятельности советской кооперации (обращение непосредственно к первичным организациям было сделано потому, что Центросоюз неоднократно обращался к Центр. инстанциям потреб. кооперации разных стран послать к нам делегации кооперированных масс, но кооперативная бюрократия по вполне понятным причинам либо мотивировала, либо вез всякой мотивировки отказывалась от посылки к нам делегаций). Как только в кооперативных «верхах» стало известно о вышеупомянутой рассылке приглашений со стороны МСПО, кооперативная бюрократия окружных союзов и Герм. Центр. Союза начали предостерегать низовку от совершения ложного шага, а это предостережение обещало в скрытой форме и зажим кредитов и иные формы экономического давления. Председатель Герм. Союза Потребобществ Кауфман обратился даже с жалобой на Центросоюз в Исполком Кооп. Альянса, считая со стороны советской кооперации совершенно недопустимым акт непосредственного обращения к первичным организациям, минуя центр, при чем это квалифицируется, как вмешательство во внутренние дела национальных кооперативных организаций. Совершенно правильно замечает Пфафф, что обращения Кауфмана нас не должны запугивать, ибо непосредственное приглашение первичных кооперативных организаций себя целиком оправдало. Делегации были к нам посланы, и их ознакомление с деятельностью наших коопорганизаций является плодотворным методом для усиления международного единого фронта, необходимого трудящимся массам.

Помимо двух вышеуказанных обширных статей в рецензируемом номере журнала имеется еще ряд интересных статей, так, напр., М. Пакро: «О законодательном наступлении на кооперацию во Франции», Батулеску: «О кризисе и кооперации в Румынии», а также т. Махлина: «О потреб. кооперации в Австрии»

Помимо статейного материала дана пространная хроника о деятельности ко-

операции в разных странах Запада, освещающая в частности неоднократные случаи (В Германии и Англии) блокирования центров кооперативных организаций с крупными трестами в вопросах борьбы с профсоюзами в их стремлениях улучшить условия коопер. служащих (в Германии), а также о совместной травле (в Англии) классово-сознательных элементов рабочего движения и Советского Союза.

В отделе «Библиография» помещена обстоятельная рецензия Г. Барка на 1-й том Международной Кооперативной Энциклопедии, выходящей сейчас на немецком языке в Германии под ред. проф. В. Тотомианца. Совершенно правильно указывает тов. Г. Барк, что в этой «энциклопедии», в которой участвуют на ряду с соц.-демократами, буржуазными экономистами, также фашисты и кооператоры просто «без всякой идеологии», царит чрезвычайная пестрота миросозерцания и убеждений авторов статей. Октябрьская революция в России и советская кооперация совершенно обходятся молчанием, и история кооперации в России заканчивается годом изгнания Тотомианца из пределов Советского Союза. О революционных движениях в западно-европейской кооперации также ничего не сказано. В результате ценность этой энциклопедии заключается лишь в том, что она дает нам сгусток теории и исторических описаний кооперативного движения, преломленных через призму соглашательских и буржуазных идеологий. Отсюда насущная потребность издать выдержанную марксистскую энциклопедию по кооперативному движению. Серьезный статейный материал, а также богатейшая информация о западно-европейской кооперации дают нам право смело рекомендовать жунал «Международная Кооперация» вниманию широких кругов кооперативной общественности и пожелать ему большого распространения.

Доцент С. Л. Певзнер.

Ответственный редактор А. И. ФРИД

Издатель—Центральный Кооперативный Совет БССР